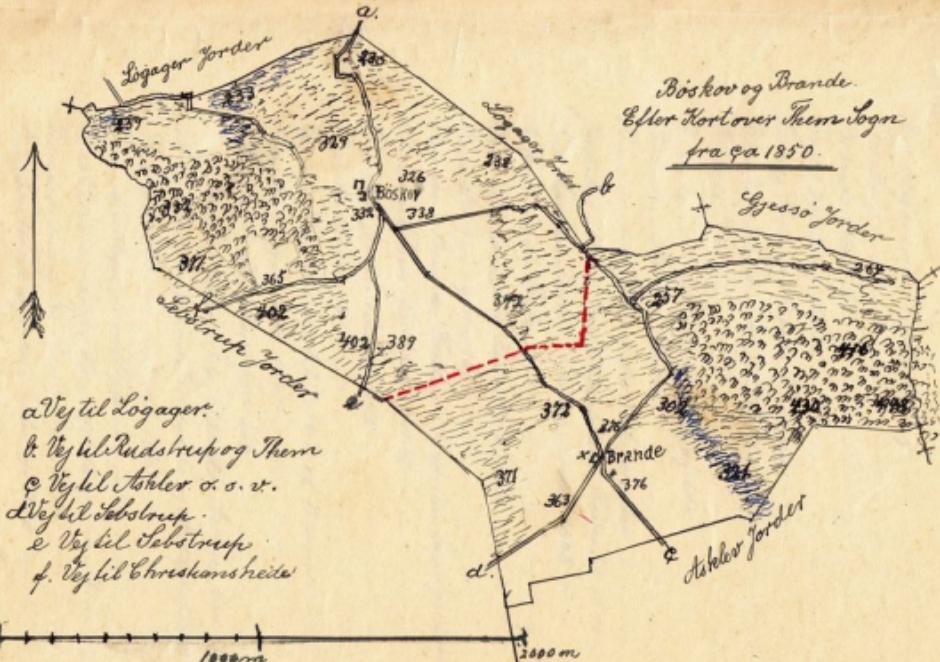

B
r
a
n
d
e

6

1947.
S.P. Peterson.
X

13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Register

Brændegordernes Udskrælling	- - - - -	1 - 1
Orcphads	- - - - -	1 - 1
Brande Kast	- - - - -	1 - 2
Vejle Fortid og Nutid	- - - - -	2 - 2
Tortuds Skov og Nuluds Plantning	- - - - -	2 - 2
Brande den nordlige Del af Als klev	- - - - -	3 - 3
Brande Kirke	- - - - -	3 - 3
Brande om Høgaard - Landgilde	- - - - -	4 - 4
Brande Skov og Olden	- - - - -	4 - 5
Brande om Gods under Sjælborg Len	- - - - -	5 - 5
Jordebog 1580 - Jøns Christensen Fæster til 1599	- - - - -	3 - 5
Las Madsen Fæster - Gaarden oede 1608	- - - - -	3 - 5
Anders Lassen Fæster 1608	- - - - -	5 - 6
Søren Rasmussen Fæster 1616 - 1636	- - - - -	6 - 6
Kjærskovgen og dæ 1629	- - - - -	6 - 6
Hasmus Lorenzen Fæster 27 1640 - Om Landgildetid b	- - - - -	7
Christen Olsen Medfæster 1641-42	- - - - -	7 - 7
Christen Jensen Fæster i 1645	- - - - -	7 - 7
Sønshertogen 1646	- - - - -	7 - 7
Jøns Rasmussen fra 1656 1/4 af Brandede	- - - - -	7 - 8
Sønshertogen 1658-1660	- - - - -	8 - 8
Christian Fischers Godskib	- - - - -	8 - 9
Jordebog paa Landgilde, Udsæd og Arbejde 1661	- - - - -	9 - 9
Chr Fischer Kast paa Landgilde og Arbejdspeny	- - - - -	9 - 9
Fæstvif i Skovene forbudt 1670	- - - - -	9 - 9
Om Markfærd Afløsning 1671	- - - - -	9 - 10
Fischer slører for Landgilde m.m. Dom.	- - - - -	10 - 12
Tierdordning for Skov Sogn 1670	- - - - -	12 - 12
Om Fæstene og deres Forhold 1678	- - - - -	12 - 12
Daniel Fischer bliver Godsejer over Brandede	- - - - -	12 - 12
Første Opramæling af Brandede 1683	- - - - -	12 - 13

Gnld Matrikelogny Matrikkel 1688 af Brænde	13 — 13
Fæstlør Christen Jønsen og Hestroe døs i Brænde	14 — 14
Fæstlør Søren Christensen d. 1708. Hestroe og Born	14 — 14
Fæstlør Pels Christensen med Hestroe og Delle	14 — 14
Fæstlør Niels Pedersen. Ryttargods faktor	14 — 14
Jacob Bertelssen Plaghus	14 — 18
Peder Jacobson i Brænde	16 — 17
Christen Pederson i Brænde og Bygler og Born	17 — 18
Niels Pederson og Born	18 — 18
Jacob Jacobson, født 1704 og Born	18 — 18
Søren Pedersen, født 1700 og Born	18 — 19
Søren Christensen, død Brænde 1752 og Born	19 — 19
Jacob Jacobson, døde i Brænde 1776 — Born	19 — 19
Jens Nielsen fra Vorblund i Brænde med Born	20 — 20
Chr Noldt til Sejlgaard. Johan Ellerup. Envald Bang paa Höllersdal. Tagne af Brænde	20 — 20
Ryttergods auktioner 1767	20 — 20
Rasmus Pedersen, Gaardmøn i Brænde — og Born	21 — 21
Jacob Jacobson d. yngre døde 1791 — og Born	21 — 22
Morten Skidson og Jens Jønnes Lemming	22 — 22
Jens Tolsstrup og Familie	23 — 23
Tedes Rasmussen og Born	23 — 23
Mads Johansen Gang og Born	23 — 24
Tedes Stephansen og Born	23 — 26
Christen Hansen og Hans Born	26 — 26
Jens Laursen fra Voindens og Johanne Pedersdatter	27 — 27
Horsberg familien	27 — 28
Lars Pedersens Mord	28 — 28
Flere af Peder Stephansens Born og Bornelbor	29 — 29
Rasmus Thomsen, Severin Andersen, Christen Rohde, Salomon Jensen, Jøns Nielsen, Paul Rass- mussen, Christen Jorgensen	29 — 32
Peder Stephansens Magts kontrakt	32 — 35

Jorderne til Brønde har størst Langde i Øst-Vestlig Retning. Fra Nordvestspidten til Nordøstspidten er der 3000 m. Største Brønde fra Norddælden i Bøschorndal til Syddæden ca 1300 m. Vestskellet er ca 1000 m. Østskellet i Dalen mellem Brønde og Hjortsballe Krat er ca 650 m.

Den lange bugtede Dal, der begynder langt ude i Vest afd. Moselundkanten, danner en Rundning om Hætboldene og fører videre i sydostlig Retning hen imod Them. Den begrenses Brande mod Nord og skiller Løgagro og Gjessø deraf. Denne Dalens Nørdsidde har i bred Udstrekning været skovklædt i Fortiden og Sydsidde den har været skovklædt i mere end Halvdelen af Brøndes østlige Del og videre mod Syd til Askelev og Hjortsballe. Dend Dal der fra Bøschordale føres i ombretlig Retning mod Syd op til Askelev og hvori Selkeborgvejen fører op til Brønde — deler Brande lo Halvdele, hvis østlige Del udelukkende består af det saakaldte Brønde Krat. Det hæver sig fra Dalen mod Nord, hvor Dalbunden nær en Højde fra 248 fod mod Vest til 265 fod mod Øst. 3-4 Fjerdale bugter sig op mod Syd og munder ud i det Højdedrag, der danner Them Løgns Højland, som her går i Øst-Vestlig Retning og har Højder på noget over 400 fod, og hvis højeste Punkt: Sydranden af Brønde Krat nær 448 fod.

Brønde Krat er et typisk Egekomplex paa hvoreder Forvandlingen er foregået fra Egescor til Lynghede, fra Skov til Krat og fra Krat til Hede. Lyngen har trængt sig langsomt men sikkerheds frem-længere og længere, saa Krattet bliver efterhaanden til spredte Egeparcer, der ikke nær en Meters Højde. Vestsiden mod Askelevdalen har en tilslutning til dels sammenhængende Egeparcer, men i Krattets sydvestlige Del endnuas Lyngens efterhaanden en stor Fladinddel Egescorrene svinder bort i Lyngen.

I Krattets Fjerdale danner flere Hedes Småmosser, idet

Vend, der siver ud fra Balleudens eller op af Dallbunden, og hen kan fra
trægt Afsløb, fremhældes Værd af Tornemos.

I Hørlets Nordsøde Del findes Mængder af, som dog ikke er bl.a.
særlig udnyttet paa Grund af fremvældende Vind.

Ableveldens Væstside har stede Strandens og højrenes fire
to store Fjorddale op mod Brande Kirke. Gennem den sydligeste
følger Vejen fra Silkeborg op til Brandegaard. Jorden Syd og Vest
om Brandegaard er temmelig gaar og flad, men Nord derfor
er den mere bolgeførmet. Omkring Brandegaard er Højden 375 fod,
men den harer sig mod Nordvest til 389; Langlyng.

Denne Veje føres en mindre del almindeligt gennem dal til fra
Brandegaard mod Nordvest til Bøckov og en almindelig Vej til
Bekkelov og videre til Arnsø Mølle. Den fornemste Silkeborg vej
fører videre til Søbstup og ud over Søgnegrænsen til Hollund og
Kristians hede. Vort kaldte nojagtige Kart fra 1787 viser en Vej
fra Brande over Bøckov til Løgager. En Vej førde ned i Bøckodal til
Løgager og deraf ad Søgåard til Frænde By (alle Søheder). Nod
Vest førte Vej fra Brande til Søbstup, hvorfra der førte to Veje mod
Vest ud i de store Hedes og to Veje Sydpaa, den ene over Fæsholt
til Stor Hollund og den anden til Skjæbek Mølle. Vej fra Brande til
Bekkelov førte videre: En over Hjortsballe til Fallen. En over Lunde til
Porup. En førte til Fousbæk, hvorfra 3 Veje førte i forskellige Ret-
ninger, og en Udg - vigtig Møllevy - til Arnsø Mølle. Samme Kart viser
at der ingen opdyrket jord findtes i Brand Nord for Gaarden

Tidlig Tider har det været Skov - i alle fald i et bredd Bælte der
gik fra Brande mod Nord hen omkring Bøckov. Mængden plan-
dage begyndte at øste innod øyget ligrende. Strandene mod
Bøckoval, der har været prægtfuldt lyngblæst, begyndte at
blive klædt af Kalevasskov.

Brandes Omraade er et af de mindste af de oprindelige Es-
kellegårds-i Thun Sogn. Ved at se paa Søgnekartet, faa det Ind-
tryk, at Brande i langst forevindne Tider må have været en
nordre naturlig Del af Bekkelov. Brandesog Bekkelovs Gård og Vestskol

gaar i samme linie fra Nord til Syd og Skellet imellem dem
gives Hestbygh af nogen, somer land i senere Tider, end da Ejendome
dene til deres Udstrahning beslært oprindeligt. Men hvis en saadan
antyd Adskillelse er sket, man det være sket i middelalderen. —
Kastel Aaklev viser ved sin Bondelse „lev“, at det er en af de ældste
gamle Gaarde eller Byer, hvor af der findes mange i Landets østlige
og Døle. Torp: Byen Selsbryup er i Forhold til Aaklev en nyere Opho-
ring. Byskov (Biskop i Nekkiden) har alltid været en mindre Gaard,
der fra hen imod Nekkiden er blevet delt i to Halvgaarde. Da der
blev bygget Kirke i disse Omraader, var det naturligt, at det blev
i ellers ved tilklev. — En Idebrand kan tankes at have lagt Aak-
lev øde, f.eks i en Krigstid, og at Brøugen af Kirken er
bleven nedlagt, hvorefter det hele blev kaldt Brønd, som
det nævnes af Egnens Befolknings den Dag i Dag, og alleds obre-
ves i ældre Tid. Vi maa koniske os, at Aaklevs Befolknings byg-
gede paa ny, men, uvis af hvilke Grunde, langere mod Syd;
og at der senere blev bygget Gaard, hvor Sporen af den brandte
By kunde ses, og som blev kaldt Brand. I Aaret 1592 blev fra
Kirken bortført Plan, der blev brugt til at reparere den byg fældige
Mads Kirke ved. Kirken var altsaa i nærværende staar allerede
en Ruin, og hvad der nævnt om Aaklev, Brand og Købem-
er noget der hører Middelalderen til. I Folkerindet synes det endnu
svagt at vindres, at Brønd har haft et andet Navn. For den ny Kirke
blev bygget i Aaret 1900, stod ret stor Døle tilbage af den gamle
Kirke, saaledes i Vestenden en stor høj Rest af den indvendige
Murside af raa Kampesten. De tilhugne Kampesten, hvoraf
de yde Murender bestod, var alle bortført paa een net. Den ny
Kirke staar uden om den gamle Grund.

Ligesom største Delen af Them dog kom Brønde i den sid-
ste Del af Middelalderen til Kirken i stærke og døpe i Refor-
mations tiden til Kongen som Hals eyendom og lagt under Silke-
borg Slot og Lænommands Bestyrelses indtil 1661.

Første regnede oprindelig, d. v. s. fra den alde tider,
hvorfra vi har kendt her til, for en Helgaard, hvilens Landgilde
var fastsat saaledes:

1. Ørte Ruz
3. Ørte Byg
- $\frac{1}{2}$ p. Tund Sonor
1. Ørte Gæstori Byg
1. Svær.
13. Las Ved
1. Jørde Kiel
1. Las Hammels langer
21. Stilling i tilkum Gæstori penge.

Stikkens samtidige Landgilde var opført. Den bestod kun af tre
Poster - saaledes:

2. Ørte Gæstori Byg
2. Svær.
2. Rigsdale i Penge.

Dette kan tyde på, at en Del af den Landgilde, det var pås-
lagt Asklev at være, en Gang i siden er blevet overført til Brande;
I saa Fald er det sket før 1586, daes det afdale Star, hvorfra vi højt Land
gildefortegnelse i Helleborg Jordebog.

Om Skovene til Brande findes kun saare lidt i Lenskiens
Borchninger fra Skovene. Om Salg af Træ er intet fundet, Men høv-
den af Træ i Krigaarene 1657-1660, hvormed Svenskerne begynd-
te og og Brandenborgerne fortsatte, udgjorde 2106 Ege og 2797
Ege i Vråds Herreds Skov, hvorf den allersorteste Del i Thun-
sgrens Skov. Det blev opført, hvornavng Træ, der var fældet i
hver enkelt Skov, men i Brande og Asklev Skov, hvosover Elm
sten Jensen i Brande var Skovfoged, synes intet at var fældet
i disse Star; i alt fald er der intet nævnt som fældet.

De talrige Oldensyn der blev afholdt i Starene før og efter 1660,
og hvorf Resultatene blev meddelte som Tingssædnes enda Et

paa Vorads Hveredsbyg or saa omkringstaae angaende Slovne
i Aaklev og Brondre, kunnen helle Gang nærmes Oldenau i disse
Slove. Det rege Oldenau 1638 er for øko. de 45 hove logager, Gyre-
so, Ristrup og Lerdal oppførte hove med 100 Svins Olden. Somme
taar er Skovene i Hedegaard, Hjortstaller, Aaklev og Brondre oppførde med
ielt 18 Svins Olden, som blev overlaadt til Flesternes Beboere for 3 Rigd
deler. Men en Gang synes Brondre Hov at have næmt, nemlig i 1660,
da Oldersynt melder, at der i Brondre Hov fondlets Olden til
et Svin og i Aaklev Olden til 2. Somme taar var der Olden i aare
de Slove som meldt fra 1638.

Af dette synes at fremgaa, at Brondre Hov for 400 taar siden
allerede var ude af Hand til at yde Gavnytde og Tønner og kunde
hae bare Olden. Det hader til, som var omkringstaae samme Tid land som
i Nuliden og indlog en Helling blandt Sognets andre Slove, der nu
med maestte belegnes som Øst. At anden Hov i Vestersognet ble-
ligemed Heder er blome hærgede af Old i stor Udelabraning siden
1500 Fallene er sikkert nok, og det er sandsynligt, at Brondre Hov —
i en maestke langt tidligere Tid er blevet hærget af Old, og at dette har
gjort sammen med Navnet Brondre.

De ældste Beboere af Brondre, som vi har Undersøkning om, var
Fæstebinder og Høngur var Godsejer og Rustbende over dem. Somme
i det allermeste af Them Logn. Lønmandene paa Silkeløg og
hans Fønere var deres nærmeste overordnede og Silkeløg Hov var
stedet, hvor Landgilden skulde leveres og hvortil Hovet i m
skulde ydes.

Den ældste Lensjordelog fra Silkeløg Len er fra Aaret 1586.
og i den nærmes Jens Christensen som Fæster af Brondre. Han
næmnes videre i de følgende taar indtil 1599. I dette tids nærmes er
my Fæster: Giac. Hudson, men det synes ikke at være gaet godt
for ham. Gaarden næmnes Lensregnskalet for 1688 blandt Ole-
gaardene og havde faaet en ny Fæster Nic. Lassen, der varme

ligvis var Læs Madsens Søn. Han har visstnok ikke haaret af faa no-
gen Bedrift i Gang. Det nævnte Lenesregnskab melder om hørre, at
han ikke var kommen til "tv", og at han ikke havde levet sin Land
gilde, hvænken Horn, Svin eller Tenge. Istaet 1610 nævnes i Jordelbo-
gen en ny Fæste Søren Rasmussen, og han fik Gang i Bedriften
og holdt ud til 1636. Thans Tid indtraf Christian den Tjorden By-
sotrig med Wallensteins Udplyndring af Jylland. Denne Sogn
blev haardt melollaget, og Jordelboen af 1629 giver en stor Skildring
deraf. Fæsterne kunde ikke yde deres Landgilde saa det var nød-
vendigt at nedslætte denne. Nøgle faa skulde yde Hoveddelen, men
omange kunde kun yde Fjerdedelen eller Femtedelen. En Del
var blevet saa forærmede, at de intet kunde udrude. Om Søren
Rasmussen i Brænde meldes: "Han skal yde Sættelant Hornskylt
og være fri for alt andet". Sels om Brænde Skov ikke bør Oller, kunde
Fæstebonden dog alligevel have Svin i Skoven, og det meldes i Lene-
regnskabet af 1611 at Søren Rask i Brænde havde 4 Svin i Skoven
og betalte desfor 2 Mark 11 Shilling (Markdette var = 18½ Shillings) eller 12 Skil-
ling for hvert Svin, men i hvilken Skov, han havde Svinne, beret-
tes des intet over. Da de aarlige Skattelodels fordele havde nænt
og for Ekte 1620 nævnes han tilligemed sivs Hæk Laurids Jørsen
i Tidet 1620-1627 nævnes en Jordgælder eller Husmand i Bræn-
de ved Navn Jens Thomassen.

Søren Rasmussens Fæste ophørte i 1636, da hans Søn Ribe-
Gull Stenssen overlod Fæstet efter ham og betalte Indfæstning-
gen med 30 Rigsdaler.

Bønderne havde for gammel Tid en Del Forspligtsbøser, Udelav-
af forskellig tot. Dertil blandt var at svare Husepenger og at bage Brod
for Kærskab. Pladens Håndskab fik ad den Hård levetet sid Brod
men denne Forsyningens maade var ofte ueheldig. Brodon blev ofte
bagte for lidt og blev deuden gennførerlænge og deraf blev folgen at
det frankere til Brug i fordelret Tjeldland. I Christian 4.s Tjorden
Tid blev Plagen lid Brodbagning dorför aflost mod Betaling af
Tenge, og i Tidet 1636 maatte Fæsterne betale 20 Shilling af hver

7

Helgaard. Bønderne havde også haft forpligtelse til at spinde for
Horskabet og denne pligt blev afsløst med, at der betaltes 4 Skilling af
hvori Helgaard aarlig. I Aaret 1641 indbragte Broddbygningspenge-
ne i Silkeborg Len i alt 88 Rdl. 15 Skilling og Spindelpengene 17 Rdl. 15.
Skilling. Noget af det første Rasmuss Lørensen i Brænde fik at gøre
var at betale Brodd Brod og Spindelpenge i 1636 med 24 Skilling.
I det gode Oldenaaer 1641 var des ingen Olden i Brænde Skov, i alt fald
saa Oldensyndt ingen, da det var paa Syd, men Rasmuss Løren-
sen havde dog i dette staar 2 Svin og 5 Grisekor i Skoven og betalte
12 Skilling for hvert Svintilgang dertil og 6 Skilling for hvert Grise
Kor desse Svin gik i Skov nævnes ikke, men for at antyde hvor stor
Oldensemassen var i dette staar medgiver her, at Oldensyndt analog
Olden i Vørklund Skov tilstrækkelig til Fædning af 1400 Svin.

Rasmuss Lørensen blev ikke ved at drive Gaarden i Brænde
som Jordfaster længere end til 1648, da nærmere Jordbogen om my-
Mand Christen Olesen som hans Medfaster og den samme
nævnes i aaret 1644-45, men hans Tid i Brænde blev ikke kort.
I 1645 var der kommen en anden Fæder ved Navn Christen,
Jensen sammen med Rasmuss Lørensen. Denne Mandes Navn
tyder paa, at han var Søn af den Jørgen Christensen, da foran er nævnt
som den først kendte Fæder i Brænde.

I Fældningen af aaret 1643 drog den svenske General Len-
nard Torsløsen ind i Jylland med sin Sværskab og i 1644 blev
Landet til Delidstillet. Jordbogen af 1645 viser, hvoredes Tidlo-
den da var i Them Sogn. For Brænde er der tilføjet den sæd-
vanlige Landgildeliste: „Rasmuss Lørensen forsaernes for hele Land
gilden og Christen Jensen forsaernes for halvt Hors og Smør.“ Dette vil
for Rasmuss Lørensens Hådkommende sige, at des hos ham absolut intet
var at tage af og intet at fåa. Hos Christen Jensen, var det knapt no-
gelt, der har der rimeligvis lagt Rigssad og været en Ho i Bohold.

Saa vidt det kan skønnes, var Christen Jensen paa den Tid Fæster af
34. af Brænde og Rasmuss Lørensen havde altså Sidebrødre døde

omkring 1655 og hans Enke overdrog den Del af Gaard, hun havde,
til sin Son Johann Rasmussen, der i 1656 fik 1/4 af Branda i Saale
og belalte Trafastningen med 8 Rdl.

Med kom Svenskeriggen fra 1657 til 1660. Først kom Svenskerne
og husevære haoldt, saa kom "vore Verner" Brandenborgene og
Blakkerne for — som det hed — at drive Svenskerne ud, men de
blev vorte, end Svenskerne havde vortet. Tingsvidner derom fra Vads
Herredsting meldes, at Folk i Threm Sogn snatte flygte fra Huse
og Hjem. De fremmede husevære, saa der ikke blev noget Huse set
sige endeligt enten blev nedbrændt ødelagt, saadet laa om
vellet paa Jorden eller, stod paa Raf? Alt Indbo blev bortsynt
eller ødelagt. Ikke en eneste Højer eller Plov blev staaret. —
Kvæg og Horn blev bortsynt. Sader paa Marken røvet eller ødelagt.
Men hvad det lykkeses at skyndeude i Skov og Hede blev redskabt,
men ikke nok hermed: Mange Folk blev døbte, pindte til Døde og
det mis handlade.

Under disse Omslændig heder kunde Festerne ikke yde deres
Landgilde. Der blev nedsat en Kommission af høje adelige Herre,
der undersøgte Tilsanderen, som den var blevet, og bestemte, hvor
stort Afslaget skulle være for høster enhelt Festen. Den saakaldte
Mogens Røghs Jordebog fra 1658 og senere Jordebogen fra 1661-62
bestemte for Brandedes Vedkommende, at Festerne, Christen
Jensen og Johann Rasmussen kan give Halvdelen og Penke-
penge". Det almindelige var ellers, at der skulle ydes Fjer-
dedelen af Landgilden. I Jordebogen kunde der notopstyrives
Lister over, hvad de høje Herres Kommissærer bestemte, der skalde
ydes, men fremstappe og faa det leveret var en anden Sag. Der var
gennemgaaende intet at faa af den Grund; hvor der intet er, kan
der ikke tages noget. Festerne leverede ikke deres Landgilde, fordi
de ikke havde noget at leve et og der gik flere dage før der blev
noget, der kunde loges.

Sørgen var kommen i stor Gaeld til Mandsbanken Chr.
Fischer, og det blev klæret paaden Maade, at denne overdrog

9

i 1662 den største Del af Sælbtøng Gods og deraf kom Løgn saa
nær som Sælten, Selbtaup, Vorret Engtevæg og Tørup, og Brønde
kom under Christian Fischer og hans Slagts Husbondshold.

Tjen Yordebog paa Landgilde Udsæd og taleng: Storkes Skift
fra 1661 er Brønde opført saaledes

Brønde. 1. Gaard, levest af Christen Jensen.

Udsædssæter 3 Pds Ruz. 1 Pds. Byg. 2 Pds. Høv. og 2 Pds. Bog.

hvede

Høvlen 3 Las. Skoven er taksoert til 1. Louis Olden.

Christian Fischer fik kontrent intet af Landgildene i de første
aar af hans Gods ejerhæd. Han sagde også Bøndene ofte mod lid Pd.
taleng, men uden synelig virkning. Bøndene måtte yde
mindst det dobbelle af, hvad de var vante til af Hovni og Øjler,
og til gengæld blev de affordret storbørs penge, som de aldrig før havde
de ydet. Den nærmeste filial Herredsvættet dem derfor, men til
sædet dannede Landsretten, at de for hver Gaard i hulde yde 6 Pds
aarsleg.

Fra Arilds Tid havde Bøndene haft Ret til Fedriff og Græs-
ning i Skovene men ved Skovene omkring 1670 blev al Fedriff i
Skovene forbudt, men de godtgjorde for Retten med en stor Rab.
ke Tings rettet, at Fedriff og Græning i Skovene var en gammel
ret, der ikke kunde fratages dem. Ved denne Leylichkeit træffer
vi blandt mange andre Christen Jensen i Brønde som Vidne paa
Herredsvættet. — Skovene var overalt blivne haardt medtagne
under Hugenotterne, icke i den sidste, og nægter han det ikke, at Fedrif-
ten bidrog — endog i høj Grad — til Skovens Ædeleggelse.

Mørkfærd var fra gammel Tid et svægt Penalti, men paa
den Tid, da pr. Fedriff i Skovene forsøges forbuds, kom der Bestre-
belsen frem for at hvert By eller Engholmgaard skulle holde sit
Skov paa sin egen Jord og der skete f.eks i 1671 flere Aflysninger
for Retten paa Vads Herredsvættet. En Aflysning af 3 May 1671
lyder saaledes:

Jens Nielsen og Christen Jensen i Hjortballe.

Christen Jensen og Søren Christensen i Brande:

Forsyder og lader forsbyde klærdene i Schistrup efter den
ne Dag at have nogen Brug i Hjortballe og Brande Ege,
som lyses i Fred, være sig for Fastift med Heste, Bg. Fa og
Geder og hvad det være kan. Og da som der befindes nogen af
fornavne Schistrup Mands Køeg at komme paa de nævnte Eng,
Mark eller Skov dem til Skade, skal de være tilbantt at lide og
sæla til Rette som for Ulykkesmælestug. Og om de nogen Skade
Skade derover imidlertid fangendes vorde skal deog deres
Hjørde have Skade for Hjemgeld, hvor efter enhver sig har ad
sette og for Skade lages Væk som foranden ulovlig Førring.

Omtrent hvort Stas sendte Fisicher Flerning til Bonder til Betaling
af Landgilde og andet, som der skulde godes hørn. I 1677. ble vi
int alle hans Fastere stænet. De fleste lader til at have leveret dem
Horn, men der var jo meget andet, der skulde være. Christen Jencens
Enke: Brande ble stavnet til at leve folgorat:

1. Tordi Hiel (Trabul) — 22 Las ved (Brande) — 1 Las Himmel-
stanger — 21 Skilling tilbun for Gaster Byg — 20 Skilling Farste-
penge — 4 Skilling Spindespenge. — 22 Skilling Brodbagningspen-
ge og 6 Rd. Abbedespenge

Den store Heste over de indstamme og deres Hjælp slutter med følgende
Tilhjælp fra Herredssætten:

Værsomme Resterens Fordholds i Dag for Rettens last og præ
skriven, hvorpaa var også skrevet et Fordlag, der var forfallet med
følgende Ord: "(aff Ridelogden paa Søldeborg)

Efterom forannavnte (Fæsterne) sig ikke efter mange skrift-
lige Advarseler --- samme Landgilder for det næstfølgende
Års 1676 har villet undstille eller belade --- forårsages nu ved
Rettens Middel at sige og sætte i Rette --- om det vestrende
ske borinden 15 Dage skal belæges dette års Landgrinde, saa-

* Hjørden børnde paa Præg eller Brud paa Lemmer.

11.

vel som hvad de for næstfølgen har kan skyldig være efter samme
med stors Rostangeliste:

Før hver Fonde Rrig 2 Rigsdaler.

Før hver Fonde Byg 10 Mark

Før hver Fonde Havre 6 Mark

Før hvert Brændselvin 2 Rigsdaler,

og de andre Landgildedele efter salig højlovelig Kong Christian
d. 3. naadig givne Rentekakel af Dato no. Februar 1661. — Eller og lide
Korn (Udpantning) og Hverdning i deres Bo, hvor det findes, saa og
betale alle de foraarsagede Proceressers bemande Belostning, ellers efter
højlovelig Kong Christian den Fjerdes Rescript at lide Tidtale som
ved Lov. — Kornpræia Dom begæredes.

Silkeborg d. 2 May anno 1677. Hans Carstensen (Biskop)
Vads Herredslag afsagde derom følgende Koncisie 27 Junii
1677, som her opføres i Udgang:

Saa vidt jeg ikke eller kunde mig tilfordriste, den nem
nogen Arbejdspeng at tildomme til deres Husehøle at be-
tale, men fri at være: —
Derriga Landgildedele skal betales

„efter Jordebogen“ —, desligste Ved, Kilog Hammelsken-
get, naar der bekommes Udvirning af Skoven, som oadvoenlig
har vært, (og) ved jeg ikke derfor at kunne udpi, men til-
kende, enhver (skal) sin resterende tertiart deraf at betale
til deres Husehød ellers hans Fullmægtig inden 15 Dage
Følbt, ella og saa have ham og Hverdning af enhver deres
Bo, Gods og bedste Løsøre, hvor det findes han.

Herrreds fogeder.

Der var fremlagt et skriftligt Ordning fra de omhændelde Land-
gildeydere. Den fremhævede, at de hav yded en Del Piges og
Arbeyde ud over deres Pligt, og at de har bevist aldrig at have
ydet Arbejdspeng, samt at Ved, Kilog Hammelskenget skalde
udroses dem til Kørsel. — Derom kendte Retten!

En høvlig bør at belæte sit vestrende Horn, Sønre Grise, Brænds
vin, Godernød, Oldengald, Tørskopenge, Skopenge, Brodbagnesig og
Spindetunge med andet smalt Bedst, smide med Rette sky-
digere. Desligesté Væk, Kul og Hammelstanger, naaerde han
faaet Revisioning dertil af Thoveren, enten i Natura eller Penge
derfor etler gammel Ledvare, og det inden 15 Dage o. s. v. (Se
ovenfor) — Men hvad Arbydspenge sig belanger, ved jeg ikke
at kunne tildeonne disse Bordiner i Tham Sogn at betale imod
min forrige Dom, saa lange den, saa vel som forrige Domme,
despaadordet, staar ved fulde Magt.

Til Utlægning ved min egen Haand.

Jens Wulf Nielsen (Kerredesfogden)

Som antydet i det foregaende. lykkes det Fischers Efterføl-
ger at faa Fæsterne domme til at belæte — saakaldte Arbydspenge —
dertil blev de domme ved Landslingsdom i 1678.

Efter Christian Fishers Død tilfaldt Branded hans Broder Da-
niel Fischer som stor.

Under dato 6. juli 1670 blev deraf hele Tham Sogn vedtaget en
Jændeordning, som fort Brandede er uordenskrevet af Christen Jensen
og Loren Christensen.

Om Forholdene i Brandede i 1678 oplyser Høvding og Hovedballe
hierunder melder, at des var to Bibeboere i Brandede, nemlig Etan-
sen Jonsens Enke Matens Sørensdatter og Loren Christensen; om
sidsmanne melder, at han havde en Hæbue, en volkanfor og en
Spæneslepije og en Beværing bestaaende af 2 Høle, 3 Køer, 4 Ung-
nid, 1 Vædr, 12 Farvæg, 3 Lin, 9 Gedevæg og en Burk. I 1682 nævnes henn
Loren Christensen med sin Hæbue, far og Spæneslepije. Hæbuebestaa-
ningens var 2 Høle, 1 Døl, 2 Køer, 3 Hædelle, 10 Farvæg og 1 Lin.

I 1683 foretoges den første Opmaaling af Jordene til Brandede
og Bestævelse af Jordens Beskaffenhed og dens Drift, hvorenn den
geses Understyring i Markelogen for Tham Sogn. Brandede hølde
der Silkeborg Slot og bestod af een Gaard, som Loren Christensen

havde i Fæste. Den dyrkede Jord bestod af 4 Falder eller Vange og beskreves saaledes:

Nr 1. Et Falde der bestaar af graa Beskaffenhed med lidet Blægt Muld. Saæs 2. tær med Boghvede og Ræg og hviler derpaa der i 1. Aar. Areal er 102660 + 84360 Kvadrataler

Nr 2. Haldes Væg Vang. Ræg Jord som er ond, gredset (græset) og ganske lidet Blægt Muld. - Saæs 2. tær med Boghvede og Ræg og hviler i 4. Aar. Arealer er 78740 + 17000 Kvadrataler

Nr 3. Haldes Kirkegaards Vang. - Skarp Ræg Jord. Nesten Græd (Græselle Jord). Saæs 2. tær med Boghvede og Ræg og hviler i 2. Aar. Arealer er 25650 Kvadrataler

(N° 4.) Ræg Jord af ond og ganske lidet Blægt Muld. - Saæs 3. tær med Boghvede, Ræg og Kævre. Hviler i 4. Aar. Areal er 146230 Kvadrataler

Denne Beskrivelse er endeløsningen af Soren Glæselens egen Haand.

Dersomst mælles, at der efter Taksenrigt kan afdæles til Brænde Gaard: Af godt Kl. $\frac{1}{2}$ Læs. - Mod Toder 4 Læs og af Herligheden iornigt er der følgende: Græsning til 4 Klør eller Ugnridt og Græsning til 4 Dæster. - Derser Tørvestør den kan være i 8 Aar. - Derser Giersel: (Materialer til Gæsler) til Tørnældenhed og 1. Læn Olden

Det dyrkede Areal til Brænde Gaard var i Høkhold til de fore-annavne Opræslinger 28,9 Tønder Land, og det synes at være meget i Høkhold til den opdyrkede Jord ud over Lognet.

I 1688 blev der fastsat den saakaldte "Ny Matrisæul". Ved-vejen havdes "Gamle Matrisæul", og dersomst havde Brænde folge- de Harthorn:

Gamle Matrisæul: 3 Fal. 1 Sk. 3 Folg 1. Olden Harthorn
Olden Harthorn: 1 Folg 1. Olden

Ny Matrisæul: 4 Fal., Sk. 3 Folg. 1. Olden Harthorn.
Olden Harthorn: 1 Folg. 1. Olden.

Til Omtalen af de foran nævnte Mand i Brønde - : Christen Jørsen og Sørens Christensen, han føjes:

Christen Jørsen døde i Tidet mellem 1671 og 1677. Hans Hustru
store Marie Sørens datter var født 1613 og døde i Brønde 1691.

Søren Christensen i Brønde var født i 1644 og døde i Brønde 11
November 1708. Hans Hustru var — saevært der han skørnes — af Jacob
Bortelsen Slagten i Logager. Hun ^{helt} 1650 og døde i Brønde 1696. Her
kelog en række namer, fulgtende som deres Høre:

Kirsten Sørens datter, født 1691. Hun blev 9. May 1728 gift med
Peders Jensen af Thors.

Niels Sørensen, født 1694 i Brønde.

Jens Christensen i Brønde var formentlig Brods til forældren
se Søren Christensen. Hans Hustru synes og saa at have været af Jacob
Bortelsen Slagten i Logager. Han havde en Datter:

Anne Jensdatter, født i Brønde 1667.

18 September 1694 udstedde Skanderborg Byttergods distriktsst
Fæstebro ~~til Niels Pedersen~~, som meldes at være barnefødt i
Brønde og at han fæstede „en Kongens Byttergaard i Brønde“.
Hans Fader var død og Moderen, oplod „Gaarden“ for ham. Gaar-
den var brøkfældig og Niels Pedersen måtte forpligte sig til „at satte
le den i Hand og fuldkommon reparere den“, men saa blev han
ogsaa fritaget for at betale Hørdfestningspenge. — Hvor fremgaaer,
at Fæstebenes Ejendommer til Brønde var ophört. Brønde var til
bagholts og hvorn var atter ejer af denne Gaard.

Mandag Jacob Bortelsen Slagten i Logager fik Betydning for Brøn-
de, og derfor bliver her redegjort for denne Slagt.

Jacob Bortelsen stammede fra Bjørre i Aale Sogn, Vends-
kerned og var sandsynligvis af gammel adelig Slægt. Da Lensmanden
den Claus Gimbek ved Handel med Kronen erhvervede sig Det
over Bjørre i 1578. Da Jacob Bortelsen såmest var førelset med

Logager i Them, hvorfra den tidligere Fader og hustrud var den ny Lenshaver flyttede ind. Han var Ejer af flere Bondgårde og blev desuden Ridfoged paa Silkeborg. Hans Kone tilhørte Væbenbygdel eller Romerike og inddrænede paa en Kirkesolscinde i Them Kirke og tilhørte Stavstal 1585. Hans Lensbrev blev forlyst 1582 og 1587 og han døde i Logager 1615. Hans første Hustru var Kirstine Jacobsdatter og hans anden var Birgitte Pedersdatter. Han døde i Logager - vistnok i 1730. Af Jacob Pedersens Børn nævnes her følgende:

En Datter gift med Peder Andersson, der var Borger i Helsingør og blev Ejer af en Bondgaard i Them Sogn.

En Son Bodel Jacobsson, der fødtes 1595 Han blev Præst i Læring og døde 10. September 1661.

Peder Jacobsson havde i 1625 Logager sammen med sin Mادر Birgitte Pedersdatter indtil 1730. Han var almindelig Fader af Logager

Under Fløjsovrigen blev Logager afbrændt og Peder Jacobsson evakuerede. Han var Delafoged og døde ca. 1658. Sammen med sin Hustru Gene Jørgensdatter havde han Børnene:

Anna Pedersdatter. Hun døde før 1728 og efterlod sig 5 Børn.

Maren Pedersdatter. Boede i Værlund og efterlod sig 3 Børn
Kan levde i Tiden fra 1673 til døpenes 1728.

Peder Pedersen. Han kom, saa vidt können kan tilslut bo i Them. Han efterlod sig 7 Børn og døde før 1728.

Jacob Pedersen havde i 1658 Logager sammen med Faderen

I 1658 maa hans Fader have vært død, thi hans Mادر oplod da Gaarden for ham og han blev da Fader af Logager. Han havde følgende Børn:

Bomgaard Jacobs datter. Hun kom til Frederiks Sogn og døde før 1728. Naarle Kas havde hun en Son Jacob Pedersen en i Saarup

Jørgen Jacobson boede i Frederik i 1728.

³ Peder Jacobsen boede som Gaardfæster i Logager. Han blev i 1689 gift med Karen Nielsdatter af Vinklund som fødtes 1666 og døde i Logager 1702. De havde 4 Børn.

⁴ Peder Jacobsen, født 1657. Han var Gaardfæster i Brænde og blev ihjel slået af Jorden 2. Juli 1727. - 8 Børn.

⁵ Thomas Jacobsen, født 1659 og gift 1692 med Anna Siversdatter af Thom Hær dode som Gaardfæster i Thom 1740. 4. Børn.

⁶ Anne Jacobsdatter, født 1660 og døde i Fogstrup 16. Marts 1740. Hun var gift med Hans Mortensen i Fogstrup. 6. Børn.

⁷ Frederik Jacobsen, født 1663 og gift 17. August 1714 med Karen Sørens datter af Vinklund. Han døde i Vinklund 23. August 1737.

⁸ Jacob Jacobsen, født 1671. Gift 5. Juli 1697 gift med Mette Nelsdatter af Vinklund som var født 1688 og døde 12. Maj 1748. Han boede i Vinklund og døde 11. Juni 1732. 7 Børn.

⁹ Berdal Jacobson, født 1672. Gift 1697 med Karen Nielsdatter af Salten. Han døde i Salten 2. Juli 1727 og efterlod sig 5 Børn.

Peder Jacobsen, Gaardfæster i Brænde var sonn fraen mest født 1657 og levede til 2. Juli 1727, da han, som Kirkebogen melder, blev ihjel slået af Jorden. Han havde følgende Børn

Lene Pedersdatter. Hun blev 26. Juni 1712 gift med Christen Pedersen som ifølge Kirkebogen var af Brænde. De boede i Brænde og havde 4 Børn.

Maren Pedersdatter, født 1687 og død i Salten 27. Marts 1755. Hun blev ¹ gift med Rasmus Christensen i Salten den 28. Juni 1715. Han var født 1694 og døde som Gaardfæster i Salten 18. September 1726. Hun blev 2^d Gang gift 15. December 1726 med Loren Nelsen fra Logager, som var født 1687 og 2. Februar 1753.

Maren Pedersdatter blev gift 3. Oktober 1723 med Nels Jørgensen af Skælv og de boede i Brænde, hvor de havde 4 Børn.

Erring med Pedersdatter, født 1704. døde 28. Nov. 1717. Brænde

Jacob Pedersen, født 22. juni 1704. Gift 2 November 1727 med
Ane Hansdatter af Disklev. De boede i Brænde og havde
4 Børn.

Christen Pedersen, født 1707. og dode 1726.

Søren Pedersen, født 1. Januar 1710. Gift 22. April 1740 med Ha-
ren Pedersdatter af Brænde. De boede i Brænde og havde
3 Børn.

Kirsten Pedersdatter, født 30. Oktober 1712. Gift 30. September 1736
med Thomas Christensen der var Fællegårdsmænd i
Virklund.

Christen Pedersen nævnes af Brænde da han 26. Juni 1712 blev
gift med Peder Jakobsens Datter Line eller Lene. Det kan gættes godt,
at han var den Christen Pedersen der fødtes i 1691 som Søn af
Peder Nielsen i Schabrup, og han kom til Brænde som Gyndte-
karl og deraf gift med Gaardens Datter, hvorefter han blev
i Gaarden. Kirkebogen nævner hans Børn saaledes:

Niels Christensen, fødtes 10. Juli 1712.

Peder Christensen, født 29. April 1714. Dode i 1777 d. 15. Juli
Dødfodt Børn 17. May 1715.

Peder Christensen, født 12. Juli 1716. Han dode 27. April 1727.

Efter havet 1716 maa det antages, at Christen Pedersen flyttede
til Bygakov (Bojkov), hvilket følgede af hans Børn er i Kirkebogen
opstillet som fødte i Bygakov.

Kirsten Christensdatter født 25. Marts 1719. og død 20. Au-
gust 1729.

Hansen Christensdatter, født 30. Marts 1721.

Peder Christensen, født 25. Juli 1728. Han ble 24. Oktober 1749
gift med Mette Jensdatter fra Henn og bosat i Bygakov.

Christen Pedersen meldes at være død 8. May 1746. Et Margmæ-
mel. Dette sidste kan ikke være rigtigt. Han var ældre. Han
Hestue Lene Pedersdatter overlevede ham nogle dage som Enke
og døde i Bojkov 19. Desember 1762 og var da 78 års gammel.

Niels Pedersen: Han kom melder Kirkebogen, at han var fra Skålen, da han 3. Oktober 1723 blev gift med Karen Pedersdatter i Brænde. De havde følgende Børn født i Brænde:

Peder Nielsen, født 1. Januar 1724.

Inger Nielsdatter, født 12. May 1726. Det formodes at være hende, der 19. Oktober 1747 blev gift med Hans Tiverton i Selskær og som derefter boede i Selskær.

Peder Nielsen, født 6. Nov 1728. (Gift med Lovat i Selskær?)

Dødfødt Barn 18. Februar 1730.

Christian Nielsen, født 14. September 1732, og gift i Selskær (?)

Rasmus Nielsen, født 27. Mars 1735. Han blev 21. Juli 1767 gift med Johanne Hansdatter af Kær.

Jacob Pedersen, født 22. Juni 1704 var Søn af Peder Jacobsen i Brænde og blev Gaardmand i Brænde. Han blev gift den 2. November 1727 med Ane Hansdatter af Skålen. Hun var formodentlig Datter af den døde Hans Tiverton i Selskær — ikke den foranvnte Hans Tiverton, der var gift med Inger Nielsdatter fra Brænde. — og født i Selskær i 1695. De havde Børnene:

Peder Jacobsen, født 4. April 1728 og døde 1. May 1729.

Hans Jacobsen, født 18. May 1730. Han nævnes i Fogtskrup og blev 16. Oktober 1767 gift med Mette Lorenzsdatter i Vorre, men bosat i Fogtskrup.

Karen Jacobsdatter, født 20. August 1733

Ane Jacobsdatter, født 8. September 1737. Et maade den Ane Jacobsdatter, der 12. Februar 1768 blev gift med Martin Pedersen i Vorlund

Søren Pedersen var som nævnt i det foregående en Søn af Peder Jacobsen i Brænde og født 1. Januar 1710. Han blev gift 22. April 1740 med Karen Pedersdatter. Kirkebogen melder, at hun var af Brænde, men har intet om hendes Fødested i Brænde. — Peder Nielsen i Fogtskrup havde en Datter Karen

der fødtes 7. April 1720, saa det synes muligt at være hende, men det er ellers sandsynligt, at hun var en Datter af Peder Christensen i Blk. lev. thi denne og hans Døtre er Fædder ved Rørmedealene hos Loren Pedersen i Brænde. Følgende døde Børn fødtes i Brænde:

Peder Lorenzen, født 1. May 1740 og døde 7. August 1740.

Inger Lorenzdatter, født 27 November 1746.

Erlinggaard Lorenzdatter, født 11. juni 1752.

Loren Christensen, synes ikke at være født i Thorsbyg. Om ham melder Kirkebogen, at han døde i Brænde 11. May 1762 og var da 47 Aar gammel, og at følgende hans Børn fødtes i Brænde.

Jens Lorenzen født 31. Marts 1745.

Jacob Lorenzen, født 25. juni 1748.

Johanne Lorenzdatter, født 9. April 1751.

Den ene af Desengene - Kirkebogen nævner ikke hvilken - døde 21. December 1749.

Jacob Jacobson (den ældre). Om ham er opdegnet i Thors Kirkebog, at han døde i Brænde 75 Aar gammel den 1. Oktober 1786. men han er enten født udenfor Thorsbyg eller født i Vørklund 26. August 1708 som Son af Jacob Jacobsen og Mette Nielsen datter. Han blev først gift med Anne Petersdatter den døde 61 bar gammel den 16. May 1751. Dørefter blev han gift 29. Oktober 1751 med Lisel Madsdatter fra Salten. Hun var født 7. April 1809 som Datter af Mads Nielsen i Salten. Jacob Jacobson havde følgende Børn, fødte i Brænde: Kirkebogen anmeldes følgende:

Maren Jacobsdatter, født 13. May 1745. Hun blev 26 1/2 1767

gift med Anders Jensen fra Sæle. Hun var fra Sæle.

Anna Jacobsdatter, født 17. Desember 1747.

Kiersten Jacobsdatter, født 26. December 1750.

Men Kirkebogen melder også, at Jacob Jacobson havde to Børn, der døde, det ene 17. Juli 1746 og det andet 12. Juni 1746 - uden Alder angivelse!

20

Sindet bringede af det foregaaende havde Søren Christensen i Brænde en son Niels Christensen, som fødtes i Brænde i 1694. Sistenvænde blev gift 30. Maj 1726 med sinens Jens datter i Vørklemd og han boede der og blev kaldt Niels Brænde. Blandt hans børn var:

Jens Nielsen, som fødtes i Vørklemd 20. Februar 1729. —

Han blev 1. December 1752 gift med Tonne Christensdatter, der var født 31. Juli 1729 og var Datter af steders Frederiksen. Logest Kirkebogen nævner følgende Birne af Jens Nielsen født i Brænde Karen Jensdatter, født 2. December, født 1753.

Kiersten Jensdatter, født 18. Januar 1756.

Maren Jensdatter, født 23. April 1758

Et af Birnene meldes i Kirkebogen at være død 8. Februar 1756, men dette Barnet har vi ikke opført.

Efter Silkeborg godsegen Christian Fischer's Død blev hans Gods delt mellem hans Broder og af disse blev Daniel Fischer Ejer af Brænde - visstnok til sin Død i 1807. En nævnte Ejers hold til Brænde i senere Tid har hos kum medgivnes, at Christian Hest til Sølgård var Ejerd af i 1744. Samme Herre var også paa den tid Ejeraf Bøkkov, Aaklev og Lebstrup. Senere var Johann Ellerup til Sølgård Ejeraf Bøkkov, Brænde, Aaklev og Lebstrup og skiede dette Gods den 14. Juni 1784 til Enevold Bang paa Horsdal. Da det kongelige Ryttergods i Them Sogn blev solgt paa Auktionen i Horsdalborg i 1867, var Brænde uden fordelte og ejedes af nævnte Enevold Bang. Paaden Tid beboede Brænde af to Mand, nemlig Rasmus Pedersen og Jacob Jacobsen, som ble Selvger. Idetes Tid blev der ved "militarisk Exekution" udspantet Staller i 1782 hos Jacob Jacobsen. I Hartkorn's fortællingen for Randers Stort for 1790 nævnes Jacob Jacobsen og Rasmus Pedersen som Selvger i Brænde og de havde hver Hartkornet 2. d. 0. 14. 15. Kl. am.

21

Rasmus Pedersen, Gaarder i Brænde, synes at have været den nærmeste Pedersen, der fodes i staklev 24. Marts 1736 som Son af Peder Christen sen og Anne Rasmusdatter. Han blev gift 30. Nov 1759 med Anne Jensdatter, og Kirkebogen melder, de var begge af Brænde. Kun dode 35.taar gammel 19. Februar 1762 og han giftede sig anden Gang 11. Juli 1769 med Johanne Lauridsdatter. Kun var født 1. Ja-
mars 1734 og var datter af Sognesøgård Laurids Christensen og Hester Anna Thomasdatter i Skovs. — Rasmus Pedersen levede sine sidste døce som 'Hulemand' (Kulbrand). Førdele og Aftagelemand i Brænde, hvor han dode 1. Juli 1804. Hans Enke Johanne Lauridsdatter overlevede ham i 13. døse og døde i Fogotrup 10. Juli 1817. Rasmus Pedersen havde følgende Børn.

Anne Rasmusdatter, født 1. Oktober 1760. Døde 20. Febr. 1791.
Lidsel Rasmusdatter, født 28. November 1762.

Peder Rasmussen, født 13. Januar 1763. Blev Gaardmand i
Brænde.

Anne Marie Rasmusdatter, født 21. April 1767.

Jacob Rasmussen, født 27. November 1768.

Kirstine Rasmusdatter, født 25. November 1770. Død 16. Jan 1791.

Laust Rasmussen, født 3. May 1772.

Anne Rasmusdatter, født 10. Juni 1775.

Jacob Jacobsen den yngre. Gaardmand i Brænde. Føldt
tallingslisten af 1787 melder han som 39.taar gammel i 1787.
Men ved han Død 29. May 1791 melder Kirkebogen, at han da var
56.taar gammel. Det kan ikke med afgjort sikkert opgives,
hvem hans Forældre var, men meget tydes nu at han
var Son af Jacob Jacobsen den ældre, 'Gammel Jacob' i
Brænde. Denne Hestebørns første Børn til Daal og gav
det Navnet Jacob. — Jacob Jacobsen den yngre blev gift 19
Desember 1764 med Karen Eriksdatter, som var Datter af en
Gjord i Hjorts balle og født 4. April 1743. Kun dode 2. Desember 1767.

og Jacob Jacobsen giftede sig anden Gang 10 Januar 1763 med Karen Lauridsdatter, som var Laurids Christensen og Johanne Peders datter. Datter og født 28 April 1743. Hun overlevde sin Mand i 18 Døds og døde i Selsstrup 7 May 1807. Jacob Jacobsen havde følgende Børn:

Jacob Jacobsen, født 29 November 1767. Han døde 30 August 1772.
Karen Jacobsens datter, født 6 November 1768. Hun blev gift med
Soren Christensen i Selsstrup 19 Juli 1794.

Anna Jacobsens datter, født 9 Februar 1772.

Lars Jacobsen, født 20 August 1775. Døde vistnok som ung.

Johanne Kirstine Jacobsens datter, født 13 Juni 1779.

Lars Jacobsen, født 1 Februar 1784.

Kirkelogen morddelte os, at der har levet en Mand i Brænde ved Navn Morten Skidten og at han som Ung mand blev gift den 15 Juli 1791 med Pigen Ane Hirschens Toftensdatter, der var Datter af Toften Andersen i Fogstrup og født 25 Marts 1767. De har ikke boet ret lange i Brænde. Efter Brylluppet kom de til at bo i Fogstrup som Gaardfolk, og her foddes deres første Barn i 1792.

I 1788 levde en Mand, der hed Jens Jønsen Lemming med sin Hustru Else Peders datter i Brænde. I samme År den 17 Februar foddes deres Søn Jens og ved dennes Døbs var fornavne Morten Skidten Faddet.

Jens Pedersen var Søn af Peders Poulsen i Rudsby og født 24 Februar 1732. Han kom til Selsstrup og blev gift med Karen Nels datter i 1761. Hun var Datter af Nels Petersen og denneoplod sin Gaard for Jens Pedersen, som saaledes blev Fæste - gaardmand i Selsstrup. Efter at have født en Datter i 1762 døde Karen Karen Nels datter og hun blev nærmest dermed gift med Jens Pedersen sig med Else Enids datter fra Them. De bøde fremdeles i Selsstrup og fik der otte Børn, men Folketæ - lingslisten af 1801 melder, at de alle tre boede i Brænde.

hvor Jens Pedersen da var, Husmand med Jord og Frøkommand.⁹
 Hos dem levede deres ugift 38 aarige Søn Peder Jensen sand-
 skarl, den 31.august 1800 gift med Anna Sophie Christensen og han
 Datter Karen, sand deres yngste Søn Poul, der var 17.Mars gammel
 Konen Else døde i Brænde 21.Dezember 1807 og var da 60.Mars gammel
 mæl. Jens Pedersen døde, ca 78.Mars gammel, 14.Januar 1810. Han
 blev i Brænde hældt Jens Tolsbyg.

Peder Rasmussen Gaardmand i Brænde var, som nævnt
 ovenfor, Søn af Rasmus Pedersen i Brænde og født 13.Januar 1765.
 Kirkebogen har ikke noget om hans Giftformal, men Folkebogens
 boksa af 1801 oplyser, at hans Hustru hed Anne Henriksdatter, og
 at hun var født 1771. Kirkebogen nævner deres Born saaledes:

Rasmus Pedersen, født 23.November 1792. Døde 29.April 1794.
 Anne Pedersdatter, født 1.Desember 1794. Hun blev gift 20.Desember

1817 med Ungkarl Jens Pedersen af Fjender.

Henrik Pedersen, født 12.April 1797. Døde 19.Oktobers 1797.

Kirsten Pedersdatter født 31.Desember 1799. Hun er sandsynligvis
 den Kirsten J. der 3.Maj 1828 blev gift med Niels Pedersen i
 Hørland og efter hans Død gift 2^d Gang 15.Oktobr. 1836 med
 Ungt Jørgen Andersen af Bøslodlund.

Rasmus Pedersen, født 28.Februar 1800 og død 16.Marts 1801
 Niels Christian Pedersen, født 5.August 1802.

Sidsel Pedersdatter, født 31.Maj 1804.

Dodfojet Drengebørn. 26.Maj 1807.

Anne Kirstine Pedersdatter, født 8.Marts 1811.

Rasmus Pedersen, født 2.Marts 1814, døde 13.Marts 1814

Karen Marie Pedersdatter, født 21.Januar 1816, døde i Brænde
 11.May 1816.

Saa der Sid, da Peder Rasmussen var Gaardmand i Brænde
 de ful Skredderen og Folkedigteren Niels Johansen Slange Bo-
 plads i Brænde som Husmand ellers Indsiddes. Han fiddes i

Thenn 23. Juuni 1782, son Son af Jøhan Skredes i Thon. Den var fattige Haar i Hjemmet, og da hans Fader døde, medens han selv var meget ung, måtte han forsørge baade Moderen og sig selv ved Skredesvært. Han betydelige Evner som Digtet udfoldede sig fra hans unge Tid og heldt op i en høj Alder. Kun lidt af hans Produktion er bevaret til vor Tid, for Eks. Sessionsvisen og nogle Lykighedsdigte, men disse viser vistensom et ingenlunde rørige Digtetalent.

Den 24. Maarts 1812 blev han gift med Proprietardatteren Johanne Cathrine Jørgensdatter Hoborg, og de kom til at bo som Husmands eller Jordsidderefolk i Brander, medens Skredemads, som han sædvanlig blev kaldt, over Skredesiet med at gaa fra Sted til Sted og sy rundt omkring i Hjemmene, som Slet og Brug var i de Tider. Han opnaaede kun fattige Haar at leve under, og til Slet melder Kirkebogen følgende om ham.

"Den 16. May 1860 døde Husmand og Skredes Mads Johansen (Lange) - Fattigbon af Atoplexi - Et Hertogsmæli i Sønderjylland."

Tinfattet heraf har andet Steds givet en Sildering af hans Liv og Lærne og gengivet en Del af hans Digtning. Her skal kun opnemmes de af hans Børn, der føddes i Brander:

Johannes Georg Madsen Lange, født 16. Septbr. 1814. Han

blev også en frugtbart Lykighedsdigter og Singer.

Cathrine Sophie Madsdatter Lange, født 19. Juli 1817.

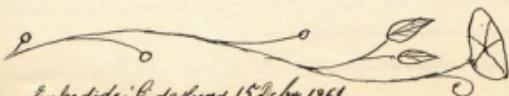
Peder Christian Madsen Lange, født 29. Januar 1819.

Jørgen Ulvsgård Madsen Lange, født 28. Juli 1822.

Cathrine Sophie Madsen Lange, født 4. Februar 1825.

Fredrich Skade Madsen Lange, født 11. Møj 1828

Thomas August Madsen Lange, født 17. August 1833.

Mads J. Langes Enke døde i Sønderjylland 15. Decbr 1861.

Efter Peder Rasmussen kom der en ny Stegt til
Gaarden i Brænde.

Borup Sogn Kirkebog melder, at der i Aar 1783 boede en
Mand i Velling ved Navn Stephan Sørensen. Han havde nævnte Far
den 2^e Søndag efter Trinitatis et Barn til Daab i Borup Kirke, og det
før Navnet Peder Stephansen. Samtidig lovede - også i Velling -
en anden Mand: Lauris Jepsen, og han havde i 1786, den 12^e Søn-
dag efter Trinitatis en Datter til Daab, og han kom til at hedde Mette
til Catherine Lauridsdatter. — Dørefter gift Teden til 4^e Maj 1816.
og da blev Peder Stephansen gift med Mette Catherine Lauridsdatter.
Han bestyrende, på den Tid Gaard for sin Modet i Velling, men
i 1818 flyttede det unge Par til Porup i Hern Sogn, og Kirkebogen
melder ved denne Lejlighed hæd om dem, at de der var Husefolk og
"gør Ingearbejde". Her foddes 3. Maj 1818 deres Datter Helene Pa-
derson. De blev ikke kort Tid i Porup. Allerede i 1820 boede de i den
Gaardspolle i Brænde og havde og døde som Aflægsfolk hos
deres Son. Hun døde 23. April 1861 og hændede 28. April 1862.

Ved Teden af Gaardens Drift var Oprindeligt af forenede ha-
ber en betydelig Foddragskilde, og Teden Steffensen fortsatte den
med, efter at hans Son havde overtaget Gaarden efter ham, og
hans Søn var blevet Aflægsmand. Han vedblev at rejse til
Markedet med Trævaret, som næppe bestod af drygt 10 Red-
skaber. Det berettes saaledes om ham, at han i 1853 lejede
Vogn og drog for egen Regning til Marked i Holstebro.

Peder Steffensen og Hustru havde følgende nævnte Børn,
alle født i Brænde:

2. Steffen Pedersen, født 8. April 1820. Fik Brænde Gaard efter
Faderen og døde i Brænde 9. May 1873.

3. Johanne Pedersdatter, født 11. Juli 1821. Gift 1⁷/11 1850 med
Jens Laurisen fra Vording i Jammerup Sogn

4. Lawrence Pedersdatter, født 31. Marts 1823. Gift 1⁷/11 1850 med
Jens Jensen i Horsberg.

- 26
5. Lauris Pedersen, født 3. juni 1820. - Blev myrdet 5. Nov 1833 af Jens Pedersøn vasen.
  6. Johannes Pedersen, født 19. December 1827. Han blev 10. Febt. 1855 gift med Else Kristine Nielsen fra Molges i Fjordal.
  7. Christine Pedersdatter, født 29. 8. 1829. Hun blev 13. August 1849 med Anna ges. Andreas Mortensen Døde af Blodning.
  8. Paamus Pedersen, født 10. Decbr. 1831 og døde 28. Decbr. 1831.
  9. Frine Pedersdatter, født 10. Decbr. 1831 og døde 23. Decbr. 1831.

Ondisee - : Peder Steffensen og Nette Sabrine Laursdæters Børn giver Them Kirkebog følgende Understilling.

I Lourdalshus eller paa Lourdal Mark boede Christen Hansen. Han var oprindeligt fra Gjesslelund, hvor han fødtes 24. April 1803. - 4. December 1833 bleo han gift med den 23aarsige Pige Johanne Laursdatter i Lourdal, men hun døde efter 4. tars Egtshed den 19. December 1839. og efter et halvt Aars Enkemands stand giftede han sig den 20. Jan. 1840 med Helene Pedersdatter, Peder Steffensens Datter i Brændt der nu var 22 tår gammel. De havde følgende Børn :

Hans Peter Christensen, født 1. November 1840. Han døde 12. Decbr. 1879. *med den 22aarsige Helene Hansen fra Brændt*
Johanne Marie Christensen, født 27. November 1844

Nette Sabrine Christensen, født 14. August 1843.

Hans Christensen, født 18. November 1845

Peder Christensen, født 3. Mars 1848. Døde 31. Aug. 1854.

Ane Marie Christensen, født 8. August 1850.

Jørgen Christensen, født 2. Septbr. 1852. Døde 23. Aug 1855.

24

Hvordan det gik til, at Enkemanden og Hustruinden Jørs
Larsen fra Vording i Tandsrup Sogn blev, da han var 32 år,
gift den 13 November 1850. med Peder Steffensen Datter i
Brande. Johanne Peders datter — vides ikke, men de kom
blæb som Hustruindes Folke i Asklev og havde følgende
Børn:

Lauris Jensen, født 18. May 1851. i Branded.

Ana Marie Jensen, født 9. Februar 1854 i Asklev. Hun
døde 13. Februar 1854.

Søren Jensen, født 15. May 1855 i Asklev.

Mette Cathrine Jensen, født 18. Decbr 1859. Asklev.

Lauris Jensen boede sin Eidi i Asklev. Han blev kaldt
Lauris Kærre efter sin Møder. Søren Jensen boede som Ung:
kab, altsaa ugift. Han blev kaldt Søren Hanne.

Paa Horslyng i Them Sogn boede Svart Larsen med sin
Kone etter Knuds datter. Svart døde 12. September 1817 og Karen
Knuds datter var Ærke med 6. Børn. Hun var på døren
tid 33 år gammel og 22. November samme års - alderen 1817
blev hun gift med Jørs Pedersen af Lourdal, som da var 39.
År gammel. — 23. November 1819 fødtes deres Søn Peder Jon-
sen, der siden som Befoer af Horslyng blev kaldt Pæ Hors-
lyng. Han blev 16. November 1850 gift med Peder Steffensens Dat-
ter i Branded: Laurunge Pedersdatter, som siden vedvarende blev
kaldt Rense Horslyng. De oplevede en høj Alder og døde snr
en Flags Aflægsfolk i Logager ca 1895. Deres Børn var følgen-
de - alle fødte paa Horslyng.

1. Karen Pedersdatter, født 19. Juli 1851.

2. Peder Pedersen, født 19. Februar 1853, døde 29. Decbr. 1857.

3. Jens Pedersen, født 23. Januar 1855, døde 22. Decbr. 1857.

4. Laurits Pedersen, født 21. Februar 1857, døde 30. Decbr. 1857.

5. Petrine Pedersen, født 16. November 1858

6. Marie Pedersen, født 2. Mars 1863.

7. Jersine Marie Pedersen, født 7. 6. 1863.

8. Laura Pedersen, født 21. Februar 1865.

Peder Steffensens Son Laurits Pedersen blev Husemand i
Brande og tilkøbte sig mere Jord, saa hans Ejendom derefter
kunne blive et godt Boelssted. Han blev forlovet med Anebo-
hine Sørens datter, der var Datter af Søren Jacobsen i Løndal.
Hen lynde i Them Hoo og Brylluppet var bestemt. Der var
allende lyst i Kirka. Fordem, da Laurits Pedersen blev myrdet
5. November 1853. Dabmændene var en 18-20aarsig ung Mand
ved Navn Peder Jørgensen fra Sabstrup Mark. Omstændighed-
erne ved Mordet gengives her efter Brandes Historie's Slutning og
efter Herredets Storkøns protokol.

Peder Steffensens Son Johannes Pedersen, der var gift med
Else Kirstine Nielsen, som var født 5. a 1837 og var Datter af
Nels Christian Jensen i Molgård, Jammerup Sogn, havde, ifl.
ge Them Kirkebog, følgende Børn:

Mette Cathrine Johannessen, født 17. Decbr. 1858 i Branded.

Karen Johannessen, født 5. April 1861 i Aslev.

Laura Petrea Johannessen, født 5. Juni 1864 i Aslev.

Om Peder Steffensens Datter Christen's Pedersdatter videt
kun at hun, som nævnt herforan blev, da hun var 20 døg om-
mel gift med den 33aarige Flomagersvend Andreas Møller-
sen Bagge af Vinding

Peder Steffensens Born Rasmus og Birthe døde som
spade. De var Tvillinger

Af Peder Steffensens Born er nu tilbageat nævne den
eldste Son Steffen Pedersen, der fik Brandegaard efter
Faderen. Han blev født 8 April 1820 i Brænde

Morten Fundes solgte i blant 1801 Logager til 3 Hektar fra Ry.
Blandt disse, som derefter bleve Nediges af Logager, var Søren Christ-
sen Tolsstrup. Han var født i Ry ca 1746 og døde i Logager 18
Maj 1812, og hans Lov overtag Gaard i Logager. Denne Sons
Navn var Christian Sørensen Tolsstrup. Han var født i Ry ca 1783.
og blev 3 November 1811 gift med Tale Nielssens Mette i 'Gjess' Ane
Pedersdatter, der fødtes i 'Gjess' 30. August 1793 og var altså over 18
år gammel da hun blev gift med Christian Tolsstrup. De fik
11 Born og den første i denne Række var tvene Magrethe Christ-
iansdatter, der fødtes i Logager 3. Oktober 1821 og som blev gift
med Steffen Pedersen i Brænde den 1. December 1849. og de hæt-
te følgende Born

1. Peder Steffensen, født 7. August 1850 og døde 7. Marts 1860.

2. Mette Catrine Steffensen, født 23. April 1856

3. Christian Steffensen, født 2. Juli 1853. og døde 11. Nov 1866.

Steffen Pedersen døde i Brænde pledselig den 9. Maj 1873. Hans
Datter Mette Catrine blev gift med Rasmus Thomsen, som var
aldste Son af Thomas Jørsen i Rudestrup. Efter fra han
Forlod solgte Rasmus Thomsen Brændegaard til Søren

Andersen og flyttede til Rudstrup, hvor han overdrog sin Far
ders Gård, hvorefter han med Magrethe Christensdatter fulgte sin
Datter og Førgaarden til Rudstrup og levede hos disse til hun
diede i en høj Alder. 28 Februar 1907.

Søren Andersen fælles: Dalsgaard 29. Juni 1850. Far
var en alder Dog afhørde han Brandegaard og flyttede til
Silkeborg, men flyttede siden til Hvidningdal, hvor han
døde hos sin Son 22. August 1836. Hans Hustrue Karen Ma-
rie Laursen fødtes i Borup 14. December 1833 og døde i Brønd-
e 26 Januar 1902. — Opdrev Brandegaard til Kønskerlandbrug

Them Kirkebog melder, at 4. December 1837 vicedes Ungkarer
Christen Nielsen af Logager — 22st gammel — til Figen Mara-
ne Jønsdatter i Brønde. Kirkebogen har intet om hendei Fødsel
i Sidlen ved 1812, da hun skal være født. — 1te August 1807.
foddes Ane Christensen og Karen Jønsdatters første Barn Christen Niels-
sen i Toldborg by, men det vises ikke, om det er den Christen Niels-
sen, som blev gift og kom til at bo i Brønde. Efter farbarns Fødsel
flyttede de til Silkeborg i Logager, og her døde Karen Marie Anna Jøns-
datter 12. Maj 1850, hvorefter Christen Nielsen blev gift med Anne
Cathrine Frandsdatter, som var Datter af Gaardejens Frands
Jørgensen i Logager og 24. år gammel. Christen Nielsen gik under
Navnet: Gran Rohde. I Brønde foddes to af hans Børn
nemlig:

Mette Cathrine Christensen, født 2½ 1832.

Karen Christensdatter, født 14. Nov. 1833, død 27. 1834, Brønde.

Salomon Jønson findes ikke noent som født i Kirke-
bøgerne for Funder, Linnerup og Ry, men han blev født i Ma-
ret 1807 eller 1808. I 1829 kom han som Fjerneslekarb fra Funder
til Linnerup Sogn og i 1831 kom han tilbage til Funder og fik
Ophold hos sin Broder i Funder. Da 21. November 1833 blev han

— 25% Margammel — gift med Else Kirstine Bertelsdatter, der fra den Sid var Fjenskebyg i Dalgaard, Funder Sogn. Hun var født 23 Juli 1813 som Datter af Jørgen Pedersdatter i Funder By. Bertel Petersen og Hestree Inger Christens datter. Hun var blevet konfirmeret i Funder, Efteråret 1830, og Kirkebogen er sikkert om hende: „Møgt god af Guds hæber og sædelig hæd“; Det enige Par kom til at bo i Funder Skovhus, men noget hen paa staedt 1834 flyttede de til Brænde, hvor han efter Kirkebogen blev Jordbrugor, og hvor han og Hestree levede i en Rabbeafæs som Husemandsfolk. Hunden døde, 34 Mar gammel, 28 Februar 1849. De havde følgende Børn:

1. Jøns Peter Salomonson, født 14. Juli 1834. i Funder Skovhus

2. Jørgen Salomonson, født 9. Septbr. 1835 i Brænde

3. Helle Marie Salomonson, født 4. Juni 1837 i Brænde

4. Bartoline Else Kirstine Salomonse født 13. Jan 1849 — død 1899

Jens Peter Salomonson blev gift 14. December 1861 med døre Anne Nelsen, født 24. May 1840. Efter hennes Død 9. April 1875 giftede han sig med Marie Nielsen datter. De boede paa Logager Mark (2. del 2200ft 1875)

Jørgen Salomonson blev 16. Nov 1866 gift med Christen Tidensen. De boede først som Jordbrudeflok i Græsø Åle og senere paa Brændakke.

Helle Marie Salomonson blev 14. December 1861 gift med Peder Christensen som fødtes i Logager ca 1861.

Jens Nelsen (Bødker) døde i Brænde 27. April 1861. Han var ugift og fattiglem.

Povel Rasmussen og Hestree Anne Marie Christens datter kom til Brænde 10. Jul. 1846 fra Funder Sogn. Han var da 30 dår.

og Konen ligede des 30 døg gammel. Kirkbogen melder, at
de 8 Februar 1847 fik en Søn: Pasmus Kristian Poulsen og
15 Maj 1850 et dødfødt Barn, og at Pouls Hustru og hans
seksaarige Søn rejste tilbage til Fjunde 20 April 1853. De hav-
de været Husmandsfolk i Brandede.

Een Husmand i Brandede ved Navn Christen Jørgensen med Hu-
sue Mette Marie (født ca 1839) havde Børnene:

Kansine Kas minetbelone Marie Jørgensen født i Brandede
30 May 1866.

Jens Jørgensen, født i Brandede 20 Jul 1867.

Som Tillæg til det foregaende følger hermed
Uddrag af Tyroling Vads Hovels
Skøde og Panteregister № 5 for
Thon Sogn — fra 179 — 1853

Aflægskontrakt.

Tyroling-Vads Hovels Skøde og
Panteregister № 13 — Folio 126.

Tidt jeg underskrivne Peder Stephenson af Brandede ved Skøde
af Dags Dato har solgt og overdraget bid min Son Peder
Pedersens enige Brandede i Thon Sogn hukkelgende Ejendomme af Kartkort nr. 5, den ene 1 Sal 2 3/4 Sk. 2 Folk 2 3/4 Alb.
derunder 5 Skop. 3 Folk 2 1/4 Alb. Hvis jeg før mig og min
Hustru Mette Katrine Lauridsdatter vores Livetid behold
det følgende Aflægt af bemande min Søn eller Gaar-
dens senere Ejere, nemlig:

2

Til vores Beboelse bygges og indrettes 2⁴ Tag Hus forsynet
med formoden Skorsten, Kakkblom, Loft, vinduer og
Døre, hvil som er i saadan Stand, at det hører hentes.

aldeles behov om til Beboelse, hvilken Beboelses lyghed bestandig holdes god og forsvarlig i Stad af Yderen. Ligelædes skal Yderen give os fornøden Logale til Brændsel i Varheden af vor Bolig.

2.

Den øste for Gaarden liggende Have overlades os til fri Brug og Afbenyttelse og havens Yderer arlig at leveres den fornødne Gjødning her til, samst. dersom vi forlangordet, Lade Jorden grave og sættes i en saadan Stand, at der kan saaes i samme efter vor Anvisning.

3.

Arlig leveres i gode sunde Varer efter ladelig Maalog Vægt i vor Bopal

4 Skr. for Rug — 4 Foder Kartofler — 1 Ed. Malt — 1 Ed. Grøn — 2 Ed. Sølv, 4 Sølve Henseeg — 6 Rigsbankdaler Sølv. — 3 Sk. Fleisk, som leveres hvert tores Hjyndemisse — Som leveres i Terminder, nemlig hvert Aars 1. Maj og 1. November med det halve.

4.

Vi forbholder os Ret til daglig at male skiftvæsen af Gaardens melkegivende Kør. saaledes, at vi den ene Dag maleter en og den anden en anden rundt i Nördet. Ligelædes forbholder vi os Ret til af Gaardens Saarflok at udtagte 6 Sk. Fær, hvilke tilliggerned ders Yngel skal fodres og græsses, rigles og passes af Yderen aldeles som hansegne og saaledes også, at de forsynes med fornøden Tøjt og Bindereb. — Faerenes Yngel, som naturlig viser vor Ejendom, skal Yderen dog alene være forpligtet at græsses og fodre om Sommeren, nemlig blottet Slagtekid. —

Saaferret et eller flere af Faerene skulle så eller paa en eller anden Maade blive ubrigelige, saaledes, at vi ikke ere fornyede med samme, skal Udenen indestille andre i de afgaandes Sted, saaledes, at vi selv endage samme af Gaardens Faar.

Naaer vi forlanger det, skal Yderen besørge Hjorne malet og staller indbaaen i vor Bolig, ligesom ogsaa besørge Faarne klippede og Ulden leveret os. Faarers telfaldor Gaardens Fjar ved den langstlevendes Død.

5

Til vores Hlebrandsal leveres oaaelig frøt skæven, røg, let hørnkoed til vores Bolig og instead i en Sørvelus indenhus Aars 1de August 25 Los gode og torre Hlynetoor a 23 Præse pt Los. Jeg Saeter Paffensen et desuden berettiget til forneden Brug til Hugning af et Kratstykke, som er den veste Delaf Kratet Vjen i Næmdal (Næodal?), i hvilket Krat hængtes Yder eller andre maa hænge.

6

Vi forbeholder os fri og uhindret Adgang til og Bourg af Gaardens Brond, Bryggens og Bagervon, samt Bryggers og Bagerveds kabø og Bagervon, og naars vi forlanger det, skal Yderen besørge vore Brød bagt og vort Bl bygget op vor Klaesningsstykker vædske.

7

Naaer vi forlanger det, skal Yderen besørge vores Horn malet, saaledes, som vi forlanges samt befodrene det til og fra Mølle, ligesaa skal hanog befodre os 2 Gange til og fra Kirke, og ligedes 2 Gange aarlig til og fra vores Familie eller Venner, naar os vi forlanger. I Hostog Sadelid maa de 2de tilstaade Hjørner ikke fordes i den travle Tid.

8.

I Sygdoms og Alderdoms tilstande skal Yderen gaa os tilhaaende med forneden Pleje og Oprawning, saaledes, som han kan og vil forvarer.

9

Yderen er pligtil at besørge os hæderlig begravet

etter Egners Skik og Brug.

35.

10.

Alle ovennævnte Prestationer, ingen undtagen, skal
ydes os fide og uden nogen som helst Udgift fra vores Sida.

11.

Near en af os ved Døden afgaaer, bortfalder Halv-
delen af de i 3de og 4de Tid nævnte Prestationer, hvori
mod den øvrige Afligt redblivt uforandret til den
langslevendes Død.

Jeg underskrevne Stephan Pedersen indgaaer herved
de ovennævnte Forpligelser aldeles som foreskrevet staae,
hvilket jeg lover punktlig at opfylde og til ydermøre
Sikkerhed for Opfyldelsen pantsatte jeg herved de oven-
nævnte Gyendomme med første Prioritet.

Med Hensyn til det skemplette Papir bemerkes,
at Aflaglets Værdi anordning messes beregnet er
aaelig 50 Rdl, som for fem Krat er - - - 250 Rdl.
Skipulationen engang for alle - - - - - 50 - - -

Er 300 Rdl.

Saaledes oprettet fakturaffissmed Underskrifter
vidnesfast.

Skrivet i Brøndstrup d. 18 Decemb'r 1847.

Peder Pæk Hansen
med fadt Pen.

Stephan Pederson
med fadt Pen.

Til Vitterlighed:
Embold Lorenzen. Bindesbøll.

B
Byskov

1947.

J. Pedersen

Register.Byskov.

Kavnet Byskov	- - - - -	1 - 1.
Udstrækning og Overflade og Slednavne	- - - - -	1 - 1.
Vej	- - - - -	1 - 2.
Skov og Tidplantning	- - - - -	2 - 2.
Jordbog og Landgille	- - - - -	2 - 2.
Jens Thomesen, Gaardfeatu 1599	- - - - -	2 - 2.
Soren Jørsen Fæster 1610 og Teder Nielsen 1618.	- - - - -	2 - 2.
Hestekrigen	- - - - -	3 - 3.
Soren Petersen fæstet halve af Byskov 1653	- - - - -	3 - 3.
Svenskekrigen 1658-1660	- - - - -	3 - 6
Fisker blev Godsejer	- - - - -	6 - 7
Tilstande i og efter 1660 - Nordstrand	- - - - -	7 - 9.
Skifte efter Soren Petersen 1777	- - - - -	9 - 13.
Gaarden omkostnade i 1777	- - - - -	13 - 13
Soren Rasmussen Bloes Fæster i Byskov	- - - - -	13 - 13
Skattelesten af 1678 viser til landt Byskov og bygget	- - - - -	13 - 14
Opmaaling af Byskovs Jorder	- - - - -	14 - 15
Peder Jensen og Svend Jørsen Familielivshistorie		
Mange Børn døde - Det offentlige Skrifte	- - - - -	16 - 17.
Peder Jørsens Børn 1690 - 1708	- - - - -	17 - 17
Svend Jørsen og hans Børn	- - - - -	17 - 17
Karen Christensen og Anna Nelliis døde 1697 - og 1707	- - - - -	18 - 18
Christen Lorenzen Brand - i Byskov og Børn	- - - - -	18 - 18
Christen Pedersen Brand og Børn	- - - - -	18 - 19
Christen Pedersen Ry og hans Børn	- - - - -	19 - 19
Niels Christensen (Nels Byskov) og hans Børn	- - - - -	19 - 12
Daniel Jescha og Sonnen Christian Jescha skedes		
1748 Byskov til Peder Ellerup til Rygaard	- - - - -	20 - 20
Denne skedes 1764 Byskov til Enwold Bangsøe		
Møllersdal	- - - - -	20 - 20

Ryttergods salget i 1767 - - - - -	20 - 20
Enevold Bang Gods herre over Byskov 1764 -	20 - 20
Peder Christensen og Sødes Rom Faadere 1764 -	20 - 20
Peder Christensen i Byskov og Born - - -	21 - 21
Peder Rom i Byskov og hans Born - - -	21 - 22
Christen Pedersen (Rom og Unga Elst.) og Born -	22 - 22
Christen Pedersen senior. Familielivsholdig Born	23 - 24
Peder Christensen i Byskov og Born - - - -	24 - 24
Repmester Hoff egede Byskov 1790 - - -	24 - 24
Jørgen Christensen, f. 1779 og Born - - -	24 - 25
Hans Søn Jørgen Christian Sørensen og hans Born	25 - 26
Niels Christensen f. 1792 og Born - - -	26 - 26
Christenrikelsen f. 1822. og Born - - - -	27 - 27
Niels Christensen - dode som Først i Byskov 1882	27 - 27
Hans Christian Christensen boede paa Byskob skov Blæk og døde 1930 - - - - -	27 - 27
Jens Andreas Christensen, død 1937 - - -	27 - 27
Anders Nielsen, født 1827. med Born - -	28 - 28
Soren Christensens Søn Christen Sørensen, bo- sat i Selstrup og senere i Nørhund - - -	29 - 29
Dennes Born - - - - -	29 - 29
Mikkels Johansen i Byskov - - - -	29 - 30
Anders Raemussen i Byskov - - -	30 - 30
Soren Nielsen i Byskobøde - - -	30 - 30
Peder Christensen - kaldet P. Bandalborg - -	30 - 30
Niels Peder Pederson, kaldet P. Elleng Gaarder i Byskov og hans Born - - -	31 - 31
Jens Ehs. Sørensen fæd. Skoler Byskov 1844 -	32 - 32
Soren Christensens Afhugskornslukt - -	32 - 32

Biskov-Byskov.

I Tiden før 1800 blev Navnet uddel skrevet Byskov i Kirkeløger, Fodløger o.s.v. Det er først i senere Tid, at den almindelige Udtale af Navnet er blevet fulgt, nuas Navn blev skrevet, og at Byskov er blevet til Bøskov.

Jorderne strækkes sig i størst Længde fra Sydvest til Nordvest i en Længde af ca 2150 m og en Bredde fra Sydvest til Nordvest ca 1150 m. Den store Langdedal Nord og Øst for Byskov er Grunden mellem Byskov og Lojager og kaldes Bøskodal. Mod Vest er Lebstrupps Jorder vidt udsstrakte og mod Syd ligger Brander-Nordgransen et afsaa i Bøskodal og i den Strækning, hvori Skælet mod Lojager går, senker Daler sig fra ca 340 fod i Øst til 230 fod i Vest. Dalskrænten mod Syd bøver sig brat i en kort Skræntning for derefter at gaa over i en rogvrlunde, som Flade Nord og øst for Gaardene som ligger: 338 fod Højde. Herfra skiger Højderne temmelig jævn og næar i Lastrøj og Stenkrobold nær Sydgrensen en Højde af 402 fod.

Af Sværdalene ned mod Hoveddalen er Oldmes Eng, (Oldmoders Eng) der gaaer fra Gaardene mod Nordvest, længst til sl. Gommen Knætteb, 2000 300 m. fra Vestgransen gaaer i samme Retning som Oldmes Eng en 600 m lang Klost: Højslenddal (Høstadel). Inde i Klostet findes Sværdal mellem Højslenddal og Oldmes Eng. En lille Sødedal ved vestenden af Oldmesengs sydligste Del heddes Dybdal. Vestgransen mellem Bøskovbrat og Lebstrup brat danner til dels af Meldestuenne, Lyngbakken mellem Oldmeseng og Lojagerup Nord for Gaardene kaldes Sil Bakke. Bakkeskrænten mod Nord mellem Højslenddal og Oldmeseng hedder Højslendals Rond.

Af Vige viser Kortet af 1887. En bly fra Byploggaarden mod Nordover Lojagerup til Funder. En bly mod Syd, der strækkes ud i en liten dal, der gaaer ned i den store Dal og videre til Skem og en

Vej der gaar over Brænde, hvor den deler sig i Vej der gaar til
Aaklev og Selstrup. Fra 100. tor sidom gik der paasomme Maade
Vej mod Nord til Løgager, men aldrig dengang mod Syd, saaledes,
at en vej førte mod Vestad Vandsdamske ^{sejle} til Christianshede. En
vej førte lige mod Syd til Selstrup, og var daengen vej til
Brænde til Aaklev, og en lige forte ad Rendstrup til Hern.

De blyng blædt Hedenbækken langs Biskovdal er i den senere
tid blevne uoplantede, da det af bækkene mod Øst. Den 700m
lange og brede Kratbæk vest for Gaardene et levninger af Fossi-
dens vildtstørke Egeskov.

Byskov var oprindeligt en Enheltgaard, der ejedes af Kro-
nen under Silkeborg Len. Jordelogen af 1613-1614 opgør dens
Landgilde saaledes

1. Gorte Ryg.
2. Gorte Ryg
1. Græn
- 23 Las Ved.
1. Sonde Kæl.
- 1 Las Hennemeldangs.
- 2 Skalling Ullum Gaard. Penge.

I Silkeborg Lens jordelog fra 1586 nævnes som Gaardstørstjyder
Jens Tønnesen. Endland, Rasmussen Jensen, Sandsga-
rd vis Soir af Jens Tønnesen festede c 1599 en Gaard i Sommerbyg
som Christens Sørensen apled for ham. Han blev rimeligtvis inde-
giftet i Gaardstør og blev Fastet af Salvekelen. Han skulde yde 6 Skare
og 15 Daler til Indfæstning. Endnu i 1603 nævnes i Jordelogen endnu
Jens Tønnesen som Fastet i Byskov, men i 1610 kom en ny
Fastet Tøren Jensen, som rimeligtvis var en Soir
af Jens Tønnesen. Tøren Jensen døde i 1618 og og en ny Fastet
Peder Nielsen, festede Byskov. Ifra fastning-
gen skulde denne Gang betales med 31 Daler.

I denne Festers Tid kom Landet til at lide under Christian den Ejerdes Kejserkrig, og den tyske Filtherre Wallensteins Drægt op i Jylland, som led frygtsomt under Lancbmagnenes Rygning. Det gik ogsaa ud over Them Sogn, hvorfra Jordboegen for 1629 giver en stor Skildring af Elsstanden efter Krigens Slutning. Jordgilden kunde ikke yde af Fæstningerne, da Ejerdene havde røvet, hvad der var, og saa af Horn og Hvoag. Saelig haardt maa det have gaast ud over Byshov thi Jordbogen naernes i al Hørhed følgerne.

"Peder Nielsen (i Byshov): Frigivelse for al Ydeel er i tag"
Deraf fremgaar, at der intet var i Gaarden at yde af.

Ved Svenskernes Indfall ved Førlensen blev Thor Sogn igen saa temmelig udplyndret, men det gik - saavært skønnes kan nappa saa haardt ud over Byshov, som i forrige Krig. Jordbogene melder, at Peder Nielsen skulde foreshæves for at yde en Gote Byg. Han maa altsaa have haft en Smule Byg at yde af, men ingen Byg. Et hvil omma han jo ogsaa haft at levere, og han maa jo ogsaa have haft Trækket med at leve Brende min paa Silkeborg.

Istart 1645 opgaar Peders Nielsen sit Fæste Byshov, dat dette dat naernes son Halvgaard, som han oplod for sin Son:

Søren Pedersen: Der skulle denne Gang ydes 8 Rigsdaler som Trofæstningspenge. Peder Nielsen maa i 1645 celo have beholdt det halve af Byshovgaarden, thi Lensregnen laget for 1653 melder, at Søren Pedersen i dette Aar fæstede det halve Byshov, "som hans Fader oplod for ham om", og denne Gang var Trofæstningspengene 10 Rødaler.

Under Svenskernes omkring 1658-1660 kom vores "Gren" ned Polakkens og Brandenburg op i Jylland for, som det hed, at fage Svenskernes bort, men de huseerde varre end disse, thi Them Sogn maatte Folk flygte fra Hvis og Them og Landet blev plyndret, Folk pinele og dræbte, Slovene forhuggede. Der var ikke et enest tilbage i Sognet, uden at det var brandt

omsbyttes tilly stod paa Raf^o. Det killede Gaardes tot i da
for Folk og Fa. Den saakaldte Moens Hylgs Jordeloy fra
1658 givet Billedet af Silstonden vedat nævne de Afslag i
Landgilde, som af Kongelig Maade blev givet. De Gaarde, der
var øde, hunde des naturligvis intet faas af. De Gaarde, der
havde Beboere endnu fisk - nogle hel Fjordeler, andre Mid-
sellede af Landgildedelen, saa de huse o hulde yde en Fjer-
dedel eller en Tredeedel. For Byskov heddeler det; Loren Pedersen
hengive Hardebolten og alle Tørsklepengene^{*)}. - Det hedes altsaa,
han hunde yde, men deraf følges ingenlunde, at han havde noget
at yde. Som Regel blev des ikke ydet noget. - Jordeloyen fra 1661
lyder som den forgyendende af 1658: "Yder den halve Land-
gilde og Tørsklepengene. - Dette paa Papret. - I Virkelig heden
blev der saa omkrent intet ydet, og det hunde ikke hengte at pris
paat indvire Landgilde, thi des var intet at tage. Som Regel
blev Festebordene dog yndelis bosiddende i Fæstegaardene,
og Loren Pedersen sad fremdeles paa Gaarden i Byskov
Sager var. Hvis Bønderne jogos fra Gaarde, kom des selit at ligge
øde hen, men naar de fik lov lidt blive hengende ved Gaarde-
ne, var der Heilighed for, de hunde komme i Gang igor, naar
de bliv hulstrene til Sædekoner, Frældys, Fømmes til Klæse og
Redskabes.

Silfborg Lensregnskab 1658 til 1660 har følgende Tilførelse:
Den 22. September. - Jens Nielsen i Hjordstalle, del Sandmans
Jørg Christen Jensen i Bysskovhøff fradode og skal give deraf
til Fæde --- Peng 20 Rigsdaler

Skovene i Thorøn var for en stor Del allerede en Del medde-
rie i Christian den 3. Fjordes Tid. Vorvidt Byskovs Skov stræk-
te sig, og det vanskeligt at sige noget om, men i Krigstiden
omkring 1658 var der endnu store Trær og Fjondlene over
deres Skovkraget ogsaa her.

^{*)} Tørsklepenge var en Ydelse af 4 Skilling for hver Gærd

Vrads Herrede Tingbog under 15 August 1661 maledes over et Skovogn,
der var holdt i Skovene under Silkeborg Gods i Vrads Herred over
hvor mange Ege og Bøge, der i de sidste tre Aar var, fra Rodecap-
hugne og bortført. Synet fandt, at der i alt var nedhugget 2106
Egeog 2197 Bøge, og i "Bryegshouff og Lebsstrup" Skov 11 Ege og 21 Bøge

6. Marts 1661 holdtes Synet over Silkeborg Lens Skove i Vrads Herred
over: "Hvis (hvor mange) Hallind Ege tree (Egetræer) vdi en hær sghouff
part kan findes, som ikke efter denne Dag kan være liggende Eller Olden
och Olden (-uden) Skov, skade land udvises til Slottens och Ladegåor.
dernis opbygning och Reparation; samt til broer, och boderneis Huse
och Gaarde, som vdi feideteide er affbrent och Reiigerit och
nu vdi scøle store storm Nedblest, at oplyse og forberede, daa
hafft di saa Mandag og Tisdag sidst forleden. Igennem Reiste alle
schouff her vdi Herredet, och om dets berørte. Høylighed med mu-
ligheds fled grændgivelsen siuenet och erfariil och er befundem. Vidi (udi)
en hær sghouff Part, som følger: — Horefter nævnes Skovene om-
heltvis og hvad i hver i saa. — I Lebsstrup og Bystkov Skov fandt
de 9 Ege og 10 Bøge. Det blev i alle Skovene i alt 634 Egeog 433 Bøge,
atledisse Træer var tophalne og kunde ikke i Fremtiden bare ligg
eller Olden, men en stor ^{Det} udaf bigge Træer var dog tyrlige til
Bygningstonner.

Bystkov Skov omtales hær meget lidt i Beretningerne fra
Skovene i Lensregnskaber, hvor der i Enhetheders givs Oplysning
om Salget af Træ til Brønde, Kulmiles Gavntra o. s. v og — i saa —
om Olden: om hvor mange Træ der menter at kunne fedes af
Skovens Olden i hver af de enkelte Skove. Her opføres enkelte
af Lensregnskaberne Oplysninger desangaaende fra Bystkov. —
Det hedder fra 1637 at Bystkov Skov taksedes forst hunde olden-
fede 3 Træ og at Bøndene forunder Skovens Olden for en Daler.
Det aarlige Træsalg af Skovene inddragte hær meget smaa
Beløb af Peng. — I 1638 solgtes Træ af Bystkov Skov for en Daler
= 24 Skilling

Bystkov regnedes for en Helgaard, selvom der end nu:

nos Hølgaarde i det foregaaende, da en Fader lod sin Son faste det halve af Gaarden i kort Tid. — Da Manden gav Aftale fraa Fæstet i det halve af Gaarden, han havde beholdt, blev Sønnen Fæster af hele Gaarden. — I 1627 nævnes f. Eks. Peders Nielsen som Helgaardsmand i Byshov. — Og, da vi her nævner Peders Nielsen tilhøjes angaaende hans Bedrift at Len. regnskab for 1637 nævnes, at han dette staa af sin Hølgaard- besættning mistede 19 Lam og 7 Kid. — Han var en af de otte Dammænd der i 1641 foretog Oldensyret i Lenets Skov i Vrads Herred, men defandt nok ingør Olden i Byshov Skov, medens dei Løgager saa Olden til Fædning af 100 Lov.

I 1660 levende Hølgeneske i Byshov nemlig Søren Pedersen, hans Hustru, et Barn og en Drøng (Gjeneslebarl.)

I Sognegordebog paa Landgilde, Udsæd og Tølling for Ma-
ret 1661-62 er opført for Byshov:

Søren Pedersen. Fæstet af en Gaard (altsaa Hølgaard).
Han kan saa 3 Fønder Reng, 1 Sønde Byg, 1 Sønde Klævre —
2 Skæppet Boghvede — Han avle 2 Læs Hø. Skoven til Byshov
er sammen med Lebsvæp Skov lakeret til 2 Svins Olden.

Fiskertiden.

28 Decembert 1661. overdroges Skorsledelen af Kronens Sel-
skibsgodstil Kongens Måndskants Chr. Fischer. Besættning
herom blev givet til Fæsterne i Vrads Herred. Ærem Logn
paa Vrads Herredsling og Tingbogen melder, at følgende By-
er og Enhedsgaarde i Lognset Talt 15 Ejendomme, blev overdraget
til C. Fischer:

Vorghus — Thernb — Thimerby — Tongstrup
Horteballe — Brand — Byesshouff — Løgager

Giedschøe - Rudsstrup - Tolstrup - Linde.
Aschlöuff - Louedal - Hegaard. —

Ned Godset fik Fischer overdraget:

"Bondenes aarlige Landgilde, Gester, Sagefald, Øgle, & Aabyde og ald anden Rendte og Rettinghed, som I (-Bonderne) plejer og skal pliglig er at gøre af Aarolds tid
gjort og givet haver, hand (nemlig Chr. Færher) skal
--- hafve och holde eder (Bonderne) alle og enhver
ved Loug --- og Ret, og hingen af eder hilstedes at forurette
imod Loug og Jordbogen udi nogen Maade." —
Skrielsen har sit Underskrift.

Givet paa vor Residenssby Helsingør den 28. December 1661
Unders. vor Lignit — Frederik.

Byskov med sin Fæster Soren Federsen kom altsaa en dør
Chr. Færhers Eger og Husbondehold. Denne lod sig ikke ringe mod
det Bonderne oplejer och pligliget at gøre af Aarolds tid gjort og givet
havis". Haveri og Øgle blev der meget mere af at forrette, og
selv om den egenlige Landgilde ikke kunde forhøjes blev der
indført ny Afgift fra Chr. Aabydepengen. Den nærmest følgende
de Tid efter 1660 blev det kun ydet ingen eller bare en ringe
Del af Landgilden og andre Afgifter. I Begyndelse havde alle
ekke noget at yde af, men da dette blev det noget vanomæssigt
at undslade at betale, og Fischer lod Gang paa Gang Bonderne
styrne for Belalgens Udeladels. I 1677 blev — saa vidst — alle dem
Sogns Fastebonde styrnedt til Belaling af, hvad de skyldte af
Landgilde og Soren Federsen i Byskov blev afferret: 7 Skr. Præg
23 Læs Ved. 1 Skr. 21 Skilling tilbium Gæsteripenge, 4 Skilling
Spindelunge (Aflossning af Pligt til at spinde for Hørskabet) —
2.2 Skilling Brødbagringspenge (Aflossning af Pligt til at bage Brød
for Hørskabet). 1 Læs Hummelunge. 2.0 Skilling Tørskapenge
(Aflossning af Pligt til at tørskæ for Hørskabet). — 6 Daler Arbyde-
penge (En helt ny Afgift, som Chr. Fischer forordede.) — 3 Skr. Olden

gæld (Tenge som Søren Pedersen skyldte for at have Alden
svir i Skoven) — Og paa lignede Maade blev Sognets øvrige
Fastere stavnret til Belægning af stire eller mindre Skyld.

Thens Sogns Folk enedes om en Tiendeordning, der blev
fastsat 6. Juli 1670 og den blev også vaad underskriven af Søren Peders-
sen i Byskov og findes afstrevet i Vrads Herreds Ting bog.

I Vrads Herreds Ting bog findes under 10. May 1671 et Tingssidne
saaledende:

"For Retten stod Anders Thomesen i Leel og bilsprungte Henrik Henn-
sen, Anders Christensen, Jens Jensen og Jens Nielsen i Lebsvært
samt Søren Pedersen i Byskov om deved nogen Beskaffenhed om,
hvornodes udbar og antandte den Ild, som gjorde dem Skade i Lin-
des Byskov, Lebsvært Skov Hede og Eng, hvoril de varede, atde
ikke vidste, hvornodes udbar samme Idogantænde, men den
næste Onsdag efter Paske Helligdagene, da saade, at Hders steg op
i Byskov Skov lidet Vesten for Gaarden, videre vidste de ikke i
den sag at videre. — Jens Nielsen og Anders i Virklund havde
stavnret alle Lebsvært og Byskov Hænder til dette Tingssidne.
Søren Pedersen, Herredsfoged.

Om Søren Pedersens gæld kommede det følgende — 17. October 1660
havde Delfogden Anders Thomesen i Leel paa Vrads Herredsting
asket paa Hengens og Lensmandens Uge, og fremstod nævnte
dag for Retten Knud Pedersen i Thorscif og Thomas Christen-
sen i Store Bredlund. De vidnesde og hundgjorde med oprakte
Finger og Ed, at de næste forleden Uge har været hos alle Sogns
Majestats Bindes i Hern og Vrads Sogne og med muligste
Sted og net og erfaret, hvad somme enhver hunde have paa
Horn og Fønen, og det disse være ganske vriga befunder
som efterfølger:

Derefter følges Redegørelse fra samtlige Bindes i Them
Sogn. Fra Byskov mælbes: Søren Pedersen har:

3 Sønder Hæg og 1/2d. 2 Pdp. Byg. — 4 Ullgnod, men
ingen Hær. — 2 Heste.

9.

Søren Pedersen i Bygkov døde 1777 og der blev holdt Skifte efter
horn 10 Oktober i dækkertor. Da dette Skifte gav os endgaende Op-
lysninger om de økonomiske Fortid, hvormindes en Fæstblonde
levede i Bygkov på den tid opførtes det her følgende bort-
les Vrads Herreds Tingbog.

Skifte i Bygskøff 1777. den 10. Oktbr.

Fremstod Jacob Pedersen i Løgager, Søren Christensen i
Brand og Niels Christensen i Aschløff, vidnede og kundigjorde
med oprakke Ting og Ed, at de den 31. August --- med præst Mads
broder Jens Christensen i Lovdal, samt Herredsfogden Jens
Ulff. Nelsen var forsamledes Bygskøff at registrere og
vurdere salig afgangne Søren Pedersens efterladte Bo og
Fornue, saaog at skifte og dele det imellom hans efterladte
Hustru Hirslen Jensdatter med hendes tillagte Lægevarge
og Svigerson Søren Rasmussen i Fauerholt på den ene Side
og hendes emyndige Born Jens Sørensen og Hirslen So-
vensdatter på den anden Side. - Et hvilket Skifte alle
Gjaldere og Kreditorer til Retten --- i Dag er inddelat, og
har samme Forrechning på høde (Riddefogden) Hans Car-
sensens på Selskeborgs (Kærvarsel). Boels Verdering er
saaledes:

Kreditorberættning.

Engammel bruns hvidt Hest.	1. Stell. Ørmark 0 Skilling
Engammel gulshinred dito	1 - 0 - 0 -
En sortgyldet Ho - - - - -	7 - 2 - 0 -
En sort dito - - - - -	7 - 0 - 0 -
En sortgyldet ung Hest - - - - -	7 - 0 - 0 -
En sorthvid Hvis - - - - -	4 - 0 - 0 -
En Aarings Studehalv - - - - -	2 - 0 - 0 -
To smaa Studehalve - - - - -	2 - 0 - 0 -
En sortgylded Gyckhalv - - - - -	1 - 0 - 0 -
3 Geder a 2 Mark - - - - -	2 - 2 - 0 -
5 Saara 2½ Mark - - - - -	3 - 0 - 8 -

1 Lam -	-	-	-	-	0 Rd. 0 Mark 194.
1 Sosvin -	-	-	-	1 -	1 - 0 -
3 Grise a 2 Mark -	-	-	-	1 -	2 - 0 -

Hornsæden, Heraf var optagen af den Ræg og indført 16 Fraver og
 Degg 5 Fraver. Bogheden $\frac{1}{2}$ Rd. Lad, som tilsammen
 er helt ringt, saa den ordinære Udgift deraf kan væ-
 re, saa fremst nogen Udværdig dørte skal sættes,
 endog kongl Contributioner bliver derfor saa Ma-
 de til Gaardens - ? - Anseende

Vogn og Florsedskab

En gammel Vogn med Hø' Leyrer	1 -	0 -	0 -
Et Par Leyrer -	-	0 -	2 - 0 -
1 Hammel Kobbel og - ? -	-	0 -	2 - 0 -
En gammel Flov. -	-	0 -	0 - 8 -

Indbostab.

Et Stk. Tinfad og Tallerkeres	-	0 -	1 - 8 -
En Jeongryde -	-	0 -	2 - 0 -
En Florsels lankesog en Hollang	-	0 -	1 - 12 -
En Hageskab med 5 Rum ude	-	4 -	0 - 0 -
En døra med Laas -	-	3 -	0 - 0 -
Et gammelt Kandes hab -	-	1 -	2 - 0 -
Et lidet Krogskab (Hjørneskab)	-	0 -	3 - 0 -
En Egesskeu (Bord) med aaben Fod	2 -	2 -	0 -
En anden døra -	-	2 -	0 - 0 -
En Tyretreas skovre (Tyrmelnes bord)	1 -	0 -	0 -
En gammel Egesskes Bageskab	-	0 -	3 - 0 -
En Degentrouff (Deggtræg)	-	0 -	1 - 0 -
En Øltønde -	-	0 -	2 - 0 -
Et Ølkø -	-	0 -	1 - 0 -
En Vinballie -	-	0 -	3 - 0 -

	11.	0 Rd. 1 M. 0 %
En Ballie Skar	—	—
En liden dito	—	0 - 1 - 0 -
En liden gammel Ballie	—	0 - 0 - 8 -
1 Kjærne	—	0 - 1 - 0 -
1 Sold	—	0 - 0 - 10 -
1 dito	—	0 - 0 - 6 -
1 Selde	—	0 - 0 - 4 -
1 Borlob (Kuor med Hanbu)	0	- 0 - 10 -
1 dito	—	0 - 0 - 6 -
1. Flødeboller	—	0 - 0 - 6 -
Seks Riboller	—	0 - 0 - 2 -
To smaa og gamle Skaller	—	0 - 0 - 8 -
1. liden dito	—	0 - 0 - 4 -

Songeklæder.

1 gammel graa ulden Dyre	—	1 - 1 - 0 -
1 gammel dito	—	0 - 3 - 0 -
1. Dryels Songeklæde	—	0 - 2 - 0 -
To gamle graa Peder	—	0 - 0 - 1 -

Og vedrører fandtes til nogen Vurdering uden alene Enkens Sang,
som hun efter gammel Skik myder fri af Skiftet. Belangende
dens aleg Mand's Gang klæder, befandtes ej vedrører, som til nogen
Vurdering er aagtedt, uden et Par gamle Lader bukser og en gammel
Ladertrøje, som nog saaledes Børnene til Gode er beholden.

Enken Hervsten Jensdatter saavel som Løren Rasmussen blev
flittigt bespørget -- om nogen hunde var for dødt og for glomt,
skulde det angives, som de aagtedt at (for)varre. hvordet ej videre
i ringeste Maade at være end for et melat

Summa for Boels Middel — — — 68 Rd. 3 Mkr. 8 Skilling

Det imod den bortskejdede Geld.

Hans Carstensen paa Silkeborg (Ridebyg daa) fordroede efter en

12

skrifteleg underskrivning og forseglet Restans for dømme
 1675 og 76. Penge ~~ankomly~~ Restanten Christianus P. 23 Dkr. 3 Mark 2 Skell.
Odenwald — — — — — 6 - 3 - 0 -

Christiansen, forrige Skrivorpaa Silkeborg lod forordne
 efter 2. Torsning med den saligste Maad, som han til
 salig Hensbonden Christen Færther skyldig var for
 uden Skorpenge og andre Penge — — — 67 - 3 - 4 -

Fuldomæglingen paa Silkeborg forstikkede paa
 simplet Papir. Et lit. viriges at lade afflyse
 le og fordeggjore Penge — — — — 4 - 0 - 0 -

Kongelig Majestads Herreds foged afsettede 1 - 4 - 0 -

Herr Niels Corksen (Presten) i Thremb lod fordro paa
 Herr Jacob Holms (forrige Prest i Threm) Vegne
 opskriv Penge — — — — — 7 - 2 - 12 -
 Kværdel Enhken i Boet svarede, intet
 af den Fordring vidé at sige

Niels Marquart fra Engelved fordrerde efter en
 Obligation dateret 1667 Penge — — — 2 - 2 - 0 -

Jannis Rasmussen i Fourholt fordrerde som
 forhenlaant — — — — — 1 - 2 - 0 -

Jacob Seil i Løzager fordrerde — — — 0 - 2 12 -

Summa bortskyldige Penge 115 Dkr. 1 Mark 8 Skilling

(Altisan) mere end Boet han tilslede i Penge 46 Dkr. 2 Mark 6 Skilling
 (Pengeover Steddale a 4. Marka)

Soren Rasmussen i Fourholt havde været og fastet den Gaard Bygoshouff, som saelig Soren Pedersen boede og af døde, da er hømmer bevelget paa Hestheds Vognes al Boels Midde og Formue efter Registreringens Formelding, undtagen det Lovvin og Larv, som til Fuldmægtigen og Herredsfogden er udsat efter forberorte Registrerings Indhold — Han skal betale Galden 63 Rdl. 1 Mark 2 Skilling

Det bemærkedes under Boels Registrering, at Gaarden „er ganske brostfældig.“ Efter Opjørelsen af Galden er bemærket: „Selvred er Gaarden fast øde“

I Skattekisten eller som den nævnes: Kongl Majestæts paabudne Contribution af Hadseder og Kveag for 1677 nævnes endnu som Besiddelse af Byskov: Soren Pedersens Enke. Gaarden havde 2 Hadseder og der findtes i den 2 Hest og 6 Hør.

Soren Rasmussen blev Testor i Byskov under haarde Ølskaar. Ganske vist lader det til, han blev fri for at betale Jordfæringsspenge, men Galden, der skulle betales, var jo flere Gange større end de havde kunnet blive. Der var nokoing en Landgærd der blevet ydet i den Del af Fischers Tid, der var gaaet siden 1661 og derfor blev den, saa vedt skønnes han, udregnet i Penge og opfordt som Gald, da det blev holdt Skifte i Gaarden i 1677, det udregnet i Hadseler a 4 Mark beløb sig til 90 Daler 2 Mark 6 Skilling eller i Dalere a 6 Mark, til 60 Rigsdaler 1 Mark 1 Skilling. Gaardens Bygninger var jo også ganske brostfældige, saa de kunde kaldes „fast øde“. Det lader til, der ikke var bygget noget egentlig siden 1660. Ganske vist hunde der, som Sædwane var, faa gratis vise til my Bygning, men det synes dog at være en urimelig Forordning at betale den store Gald og særlig bygge en ny Gaard.

Hop og Kveagskattekisten af 1678 viser, at der i Byskov Gaarden var 1 Månd og 1 Høne, ingen voksne Birrø, men en Ældreste-høv og en Hjernes Høv. Inboerne bestrikingen var: 2 Hest - 2 Hør - 2 Ungrød - 6 Guat - 1 Lovin - 6 Geder og Kid og 1 Bislaade

Ved Hafnaf af den nævnte Skattekiste, kan det udfindes, at der i Them Sogn levede 90 Månd - 87 Høne - 39 voksne Birn —

27 Gyreslektar og 48 Gyresleptinger i alt 288 Hørnebøker, som i alt skulde yde 127 Rigsdaler 2 Mark som personlig Skat - Hovedskat, som den blev holdt. - Lognets hele Knebækshold var følgende: 139 Heste - 130 Koer - 6 Glude - 109 Ungniod - 22 Høfe - 41 Fol. - 5 Vædre - 192 Faar og Lam - 405 Faar og Swin - 12 Swin - 105 Geder og Kid - 30 Bistlader. Heraf betalt som Hovedskat ca. 79. Rdl 3 Hvede 4 Hærsvener, altsaa i 1782 noernes Soren Rasmussen ejendele som Mand i Byshov og Kop og Hovedkatties viser følgende for Byshov Gaarden: 1. Mand - 1 Høne - 1 Gyreslektar. Knebæksholdet var: 2 Heste - 1 Ko - 4 Ungniod - 16 Faar og Swin - 1 Ged og 1. Bistlad.

Opmaaling af Jorderne og Markerne daaeraa skele for første Gang i 1683 for Thom Logns Vedkommende og Lognets Markborg i Matrikelsarkivet meldes følgende om Byshov.

Byeshov. En Gaard

Proprietær Daniel Fischer paa Silkeborg Slot (Ejer af Byshov)
Boende: Søren Rasmussen (Fæster af Byshov)

Destillegger twende Marker { Øster Mark.
Vester Mark.

Øster Mark ligger Øster og Vester.

Mell. Ruggjord af sort B. - Sand og Græd (Græs) saas med Boghvede og Rug. Hvirler batar. B. 100 og B. 110. L. 360 = 259200 D. bl.

Og ditto sharp Ruggjord af C. sort Sand, saas ette med
Rug og Haver, hvirler batar - - - B. 30 og 362. L. 200 = 6650 D. bl.

Og ditto - - - - - B. 30 og 38. L. 100 = 3400 D. bl.

Og ditto - - - - - B. 250 og 240. L. 243 = 60025 D. bl.

Vester Mark ligger i Sønder og Nør

Ond Ruggjord af Glen og Græd og Sand, saas 2 var med Boghvede og Rug, hvirler batar - - B. 80 og 77. L. 250 = 19625 D. bl.

Og Sønder og Nør.

Ditto - - - - -	B. 1500 og 140 - L. 200 = 29800 Dkk.
Og ditto - - - - -	B. 50 og 48 - L. 100 = 4900 Dkk.
Og ditto - - - - -	B. 110 og 112 - L. 120 = 18320 Dkk.
Og ditto - - - - -	B. 180 og 186 - L. 180 = 29280 Dkk.

Marken bestod altsaa i alt af 9 Jordsby hha med Areal af 25400 Al.

Eller ca 38 Sønder Lande.

Hertil føjer Markbogen:

Efter Taksering han avles Hosfoder - - - - -	4. Læs.
Der kan græsse - - - - -	6. Hester.
Og - - - - -	4 Bester,
(Der er) Forniden Førveske og Gardsel.	

Søren Rasmussen (Har underskrevet med egen Haand)

Matrikuls Listen - belegen ved Ny Matrikul 1688.

Oplyser at Ejeren af Byshov er Proprietairen:
Daniel Fischer.

Bebocren af Byshov er Søren Rasmussen.

Det, o gamle Harthom' var - - - - 2 vds. 4 Skpt. 2 Fl. 0 Alb.

Det, o gamle Svinsolden (Hovsbyld) - - 0 - 0 - 2 - 2 -

Det, ny Harthom' er - - - - 3 - 2 - 3 - 2 -

Det, ny Svinsolden (Hovsbyld) - - 0 - 0 - 0 - 2 -

Søren Rasmussen nævnes saaledes som Beboer i Byshov endnu i 1688, men i Skattekisten for 1684 nævnes fra Byshov en Mand ved Navn Peder Byshov og siden nævnes i Skattekisten. Så vidt findes først Gang i 1690. Idet ses at og senere f. Eks for 1699 mangler i Skattekistens Navne paa Beboere flere Steder i Sognet. Det. sen Niels Larsen i Thom har derom tilføjt Listen følgende bemærkning om de, der mangler:

De fallige, som ej havet andelend som Hunger og Tomod og derfor ej kan givnoget.

Om døde Mand i Byskov:

Peder Jensen og Svend Jensen og deres Familieforhold
gives fraen Kirkebog Oplysninger om

Vi har ikke fundet noget til Oplysning om, hvorn Peder Jensen var, med det skal dog nævnes, at en Mand: Jens Pedersen i Byskov døde 3. April 1696. Han var født 1629 og var sandogtligvis Peder Jense's Fader. Kirkebogen viser, at Peder Jense's Hustru var født 1650 og døde 12. juni 1689. Hansanden Hustru meldedes intet om, men det ses af Kirkebogen, at han havde ialt 14 Barn, men deraf var 3 dødfoede og 3 døde som spæde i større 1689-1691.

Det er ikke en Gang imellem, at Kirkebogenes Indførsel af døde har en Meddelelse om, at et Barn er død i Sagen for Forældrene ved, at den avende Moder kom til at ligge paa Barnet og bvalle det. Der døde forholdsvis langtfør Spædbørn dengang end i vore Dage og selv, om Sjælens daaelige hyldegiviske Forhold i usle Beliger, fylagtig Behandling paa Grund af den herskende Østro vel som oftest var årsag til Børnernes Død, kan det ikke undgaas at ligge Manke til siden Haardhed, som den givs sig Uds lag i Morerskilde at bvalle hverandre paa, og saa ejtror sig Behandlingen af Småbørn. Af des døde saa mange af disse, gælder i særlig Grad for de usige foedte, men des forekommet Tilsfælde, hvor Børn er døde ved ligefrem Haagsomhed fra Forældrenes Side. Naar man ser, at Peder Jensen i Byskov har faaet tre Børn begravet i 1689-91, saa forstår det, at Samtidens slæsde dermed, og at Sagen blev Gensland for Omstid i Sognet, og det ikke til Peder Jense's Fordel, skoet han icke rigt maas have vorst en ag let Mand, hvilket skinnies af, at han ret ofte var Fadder ved Barnesaab. — Biskoppen blir indblandet i Sagen, og 1691 maatte bæde Peder Jensen og Hustru, efter Biskoppen Befaling tage "stabenbare schrift" for Davis Barn af Vænde Ulagt. Det om Kommen hos denneum. — De maatte altsaa staa frem til offentlig Skrifte i Kirken. Flere andre i Sognet gik det paa samme stede som f.eks i 1747 da Jens Pgaard. Søllen og hans Hustru stod Skrifte - og fordi deres Barn for dem i Sagen fandtes

død og 1764 mødte legelæderet offentlig Skrifte - & Loren Pedersen af
Sallen hans Husebue, fordi Hændes Barn var døde: Tengen forhåndt:
Peder Jønsens øvrige 8 Børn nævne Kirkebogen saldes.

Juletiden 1690. fødtes Anne Pedersdatter
J Fasleidien 1691. fødtes Karen Pedersdatter, døde samme Aar.
Sommeren 1692. fødtes Loren Pedersen
J Sommeren 1695. fødtes Christen Pedersen.
J Paskeon 1698. fødtes Niels Pedersen
Sommeren 1702. fødtes Elle Pedersdatter
2. November 1703. døbtes Mette Pedersdatter
18. August 1708. døbtes Karen Pedersdatter.

Af disse blev Christen Pedersen gift 25. September 1718 med Nabo,
datteren Karen Svendsdatter. Efter hende Død blev han gift ejeren den
billads 1729 med Ettinggaard Hansdatter, der var Datter af Hans -
Mortensen (født 1632 og død 1736) og Anna Jacobsdatter af Løgøse, født
1660 og død 1740. Pedersraadet var af Jacob. Bestelsen Rayken. Løgøse.

Karen Pedersdatter

Svend Jønson var født i September 1686 og døde i Øyskøv
og blev begravet 20. Oktober 1736. Kirkebogen nævner hans Børn:

J Foraaret 1688 fødtes Anna Svendsdatter.
J Aaret 1691 fødtes Karen Svendsdatter og døde 4. 1691.
J Sommers 1692 fødtes Karen Svendsdatter.
J Faslen 1693 fødtes Margrethe Svendsdatter
J Foraaret 1692 fødtes Boel Svendsdatter. Døde 1. Decbr. 1707
J Aaret 1702 fødtes Peder Svendsen.

Af disse blev som ovenfor nævnt Karen Svendsdatter
gift 25. Septbr. 1718 med Christen Pedersen af Øyskøv.

J Kirkebogen nævner to Kvinder, som døde i Øyskøv, men
som vi ikke ved noget videre om, nemlig:

18

Karen Christensdatter født 1615 og død i Byskov i May
Maaned 1697.

Tinne Kielsdatter, født i 1627. og død i Byskov i
Desember 1707.

Christen Sørensen Brand i Byskov blev 12 November
1713 gift med Mette Hansdatter. Hun blev død 6 Januar 1688
som Datter af Hans Sivertsen i Lebstrup og hun døde i Byskov
21 April 1754. De havde Børnene:

Hans Christensen, døbt 23 May 1714. Han døde 22 Aug. 1772.
Maren Christens datter, der dødes 5 Desember 1717.

Udover at Christen Sørensen boede i Byskov på den tid, da
naarle to Børn fødtes, vides ikke noget om ham. Det maa
dog formodes, at han var Søn af Soren Rasmussen. På legi
nende Maade gaar det med de to Mand i Byskov, der nu
folger. Vi ved ikke andet at melle om dem, end hvad de har
udledes af Kirkebøger, og det er følgende:

Christen Pedersen (Brand) var sandsynligvis den Son
af Søren Jensen, der nu foran er nævnt som født i Byskov 1695.
og som blev gift med Karen Svendsdatter. Klaavnet Brand vol
der dog her Vanskeligheder, fordi han flere Gange nævnes uden det
te tilnavn. Der levede samtidig en Mand i Brande, som hed Cles
sler Pedersen, og det synes, som om denne var en lid vært Bøs
es i Byskov. Der boede og saa samtidig en Mand i Byskov, der
ogsaa hed Christen Pedersen men med tilnavn Pige, Han
nævnes Børnene, som Kirkebogen nævner at være Christen
Pedersens, des nævnes boede uden og med (en Gang) Klaavnet Brand

Kirsten Christensdatter, født 28 Maart 1719, døde 20 Aug. 1719
(Karen Christensdatter, født 20 Maart 1721.)

Søren Christensen, født 28 April 1723.

Soren Christensen, født 18 November 1725, døde 23 Decbr 1725

Kristen Christense, født 1st M. 1725, døde 18 Desember 1725

Peder Christensen, født 25. juli 1728
Pøsen Christensen, født 9. September 1731.

Af disse blev Peder Christensen gift 24. Oktober 1749 med Mette Jonsdatter. Hun var født 1725 som Datter af Jons Lassen Herregaard og Torgborg Jonsdatter af Henni.

Kirsten Christensdatter blev 8. Oktober 1762 gift med Kors Lauridsen af Løgager.

Da Christen Pedersen Rye i Biskop og saa havde en Søn med Kvinnet Peder Christensen, født i 1721 er det maestke — endog — snarest denne, der blev gift med Mette Jonsdatter i 1749.

Christen Pedersen Rye føldes i stæret 1683 og døde i Biskop 27. juli 1732. Kirkelogen nævner følgende som hans Børn:

Peder Christensen, født 9. Februar 1721.

Anders Christensen, født 6. Juni 1723.

Trine Christensdatter, født 18. Juni 1724.

Svend Christensen, født 25. 1728.

Sidsel Christensdatter, født 22. Mars. 1731.

Niels Christensen — kaldt Niels Biskop, formodes at være den Niels Christensen der fødtes 22. Februar 1711 som Søn af Christen Pedersen Abstrup og Kirsten Jensdatter. Niels Christensen blev 19. Oktober 1738 gift med Birrethe Andersdatter — efter Samperels Dom — Hun fødtes 27. Juli 1710 som Datter af Anders Christensen i Åklev. Niels Christensen Biskop døde 26. May 1749. og han Kors døde 31. Januar 1751. (De blev trolovede 24. December 1737) Kirkelogen nævner Niels Christensens Børn saaledes

Anders Nielsen, født 11. Februar 1738, døde 24. Mars 1754.

Leona Nielsen, født i April 1740.

Mette Nielsdatter 14. Juli 1743.

Anne Nielsdatter 13. Mars 1746.

30.

Da Christian Fischer: Kong Frederik den III. Mundskebok
fik overdraget Silkeborg Godsset, blev han blandt det meget an-
det Ejer af Byskov, hvor altsaa Husbondsholdet gled over fra
Kronen til Fischer og hans Slægt. - Christian Fischer døde i
Året 1677 og hans Godsset fordeles deraf som stor til hans
mange Søskender. Blandt disse fik Daniel Fischer Silkeborg
og store Dele af Ærnen Sogn og dertilhæftet Bygoshov. I År-
ret 1707 døde Daniel Fischer, og Sonnen Christian Fischer
til Allinggaard blev der efter Herre over Byskov.

Da Christian Fischer den 1te oprindelig holdt Silkeborg
Godset forbeholdt Ærnen Slet til Silkeborgholb, og denne Rett
gav i Brug i Daniel Fischers og Christian Fischers den anden
Tid. Derved kom det meste af Ærnen Sogn tilbage un-
der Kronen og blev en Del Skanderborg Ryttergods, men den
vestlige Del af Sognet kom ikke med herunder. Christian
Fischer II vedblev at være Ejer af Silkebæk By, tilhøriggaard.
Brandgaard og Byskovgaard, indtil han 6. June 1748 skøde-
de dette Gods til Johann Ellerup til Sylggaard som sad-
ledes blev Ejer deraf indtil han 14. Juni 1764, skødede det
til St. Enevold Bang paa Möllerodal.

I Året 1764 holdtes den store Auktion i Skanderborg hvor
Ryttergodset under Skanderborg Ryttergods blev solgt til en
Rekke "Proprietarer", Speculanter, Eventyrere og andet
Godtfolk. Ærnen Sogn fik derved ny Kortesmasel og her-
til var jo allerede Hans Torve en kommune St. Enevold
Bang, der altsaa blev Herre over Byskov.

Skødet til Enevold Bang meldes, at Byskovgaard be-
boedes af Peder Christensen og Søder Rom, der altsaa som faste
re sadende med Byskov i Året 1764. Vi opfordrer her, hvad
Ærnen Kirkebog kan opgive om disse to mænd og deres fa-
milieforhold.

Peder Christensen i Byskov er sikkert den foran nævnte Christen Pedersen Ryens Søn, der fødtes i Byskov 9 Februar 1721. — Han blev 9 Februar 1749 gift (egenlig trolovet) med Helle Jense-datter. Hun fødtes 13. 1725, som Datter af Jøns Lasson i Thom og Ingeborg Jorstdatter. Jøns Lasson (Lamindæm) var oprindeligt fra Hedesgaard og Ingeborg Jorstdatter var fra Hær. De blev viede 7. May 1749. Hun døde 1724 og derom har Presteren skrevet i Kirkebogen:

10 Jani blev Jøns Lasson hest Jord paa efter øfrighedens ørklædig Tilladelse, som blev funden død i Hennemel i nogle uger tilførne, gud som kunder Hiertets ørkunne ting, aabenbare alt om nogen es skyldig i hans Død, at givningsman den kan fåne sin tilbørlige og velforståede Straf. Henni alts var 28 Åar.

Peder Christensen og Mette Jense-datter havde følgende Børn Et dødfødt Barn, som kom negt i Kirke efter 26. Juli 1750.

Karen Pedersdatter, født 30. Juli 1752. — Døde 25. Febr. 1753.

Karen Pedersdatter, født 13. Januar 1754.

Kirkebogen har ikke opført Børn fra Peder Christens i Byskov i Tidene mellem 1754 og 1766, men de efterfølgende følgende:

Hansken Pedersdatter, født 16. Nov. 1766.

Anne Cathrine Pedersdatter, født 8. September 1771 i Byskolelund Søren Pedersøn, født 13. Februar 1774 i Byskolelund.

Karen Pedersdatter, født 3. April 1776 i Byskolelund

Mels Pedersen, født 26. Juli 1778 i Byskolelund.

Peder Pedersen, født 28. Maj 1769 i Byskolelund.

Peder Pedersen Rom i Byskov. — Saas hans Søn levede Mand med Tilmæret Rom i Virklund, Fogstrup og Lebsstrup og Peder Rom i Lebsstrup havde to Sønner med Kæresten Peder, ene født 1721 og den anden 1725, men Kirkebogen melder, at Peder Pedersen af Ry Skov blev gift med Karen Christens datter 13. Oktober 1748. Hun er hinnelig sikkert Christen Pedersens Brands Datter, der fødtes 20. Marts 1725.

Peder Pedersen Romes Birne var

22

Johan Christian Pedersen født 2. Marts 1749.

Mette Peders datter, født 26. Juli 1760.

Leone Pedersdatter, født 30. December 1753.

Kirsten Pedersdatter, født 11. Juli 1756.

Christen Pedersen, født 8. 1. Marts 1759.

Gertine Pedersdatter, født 11. November 1764, døde 18. Marts 1766.

Peder Pedersens døde 2. Januar 1799 og blev 77-årig gammel. Han var sandsynlig den Søn af Peder Rom i Lebskrof der fødtes 19. Oktober 1726 og fik Nørrel Peders Pedersen, òg han var en Tønt omad Ry Skov, inden han blev gift og kom til Byskøv.

Peder Pedersens Datter Mette blev 18. Juni 1767 gift med Jens Laursen i Thøm. Han var født i Thøm 9. Februar 1738 som Søn af Laurns Fveren og han døde i Thøm 25. Februar 1768. Derefter blev han gift 6. Juli 1768 med Christen Pedersen af Boklev. Han var Søn af Peder Christensen og dennes 2te Hustru Ane Rasimusdatter og født 18. Oktober 1739. Åshlev

Peder Pedersens Datter Leone blev i 1774 gift med Peder Nielsen Brygger i Tommerby. Han fødtes i Tommerby 6. Januar 1753 som Søn af Niels Pedersen og Hustru Maren Christensdatter.

Christen Pedersen — Peder Pedersen Romes Søn var, som det ses ovenfor født i Byskøv 1. Marts 1759, og døde i Byskøv 4. Juli 1797. Han blev gift i Æden ved 1780 med Karen Neldalles, som døde i Byskøv 30. April 1797. Hun var Datter af Niels Christensen i Læddal og født 2. Marts 1756. Dares Birne var

Karen Christensdatter, født 13. Oktober 1781 og døde før 1787.

Karen Christensdatter, født 24. Oktober 1784.

Ane Cathrine Christensdatter, født 21. Marts 1790.

Christen Pedersen blev kaldt Christen Rom og Unge Christen Pedersen — til Mikkelie fra den samledige Christen Pedersen, der blev kaldt „den ældste“ (senior).

Christen Pedersen senior Høje Folkestillingsslisten af
1787 beboedes Byskov dette står af en gammel Enketør Mette Jørs-
datter, der var 80 år gammel, og en Indersle, der gifti Dag lejs, ved
Nørre Pedersen, og som var 69 år gammel. Han havde en
Kone: Anne Marie Adamsdatter, der var 44 år gammel.

Fader den omtalte Gaardbeboer Christen Pedersen Rom
var der en anden Gaardbeboer, som også havde Christen Pedersen
med sadowsagtig Navn: den alder, han var i 1787. 39. Har
gammel og var allsaa født i 1748, hvis hans Alder er sig-
lig opgivet paa Folkestillingsslisten; men i dette Aar har Kir-
kebogen ingen bieført som født med dette Navn, men i 1745
navnes som født en Søn af Peder Eskesen i Fogtsrups ved
Navnet Christen Pedersen. Det er dog mest sandsynligt, at
Christen Pedersen den alder i Byskov er født udenfor Them. Paa
Folkestillingsslisten navnes hans Kone med Navnet Johanne
Sorensdatter, og at hun var 31 år gammel, og skulde allsaa
vere født i 1756 eller saa omkring. - Sønn Nilsur Gjessi i
Sælen feber Datter døbt 19 October 1755 og henefter navnet
Johanne Sorensdatter. Søren Nielsen var Fæddes ved Barne-
daab i Byskov hos Christen Pedersen, saa vi må antage,
hander var Svigerfader og Fader. Kirkebogen nævner Christen
Pedersen den alders Børn saaledes; men først skal det nævnes,
at han 2 December 1774 blev gift med Johanne Sorensdatter af
Sælen:

- Mette Christensdatter, født 25 Februar 1776.
- Søren Christensen, født 2 May 1779.
- Peder Christensen, født 10 December 1780, døde 10 Juni 1794.
- Rasmus Christensen, født 24 November 1782.
- Nels Christensen, født 22 October 1786. - Døde fød 1788.
- Dødfødt Søn 2. December 1787.
- Dødfødt Søn - 2. December 1788.
- Niels Christensen, født 2 October 1792.
- Peder Christensen, født 29 Februar 1795. døde 7 April 1796

Christen Pedersen den ældste i Byskov døde 4. April 1829.
 som Aftagelsemand i Bøsbov og blev 80 Års gammel. Hans
 Hustru var død 16. Mars 1812 og blev altsaa leven 57 Års gammel.
 Efter hendes Død, giftede han sig anden Gang med Pigen Ane
 Neldatter fra Veng den 15. November samme År - 1812. ¹⁷⁹³

Datteren Mette Christensdatter blev 21. September gift med
 Jens Christensen Asbjørn af Bøsbor. De var Gaardbrødre. Hem,
 hvor han døde 3. Oktober 1802. Derefter giftede Jens Christensen
 sig 23. Januar 1803 med Pigen Ane Neldattersdatter af Rudestrup.

Sønnen Rasmus Christensen blev 18. Oktober 1817 gift i
 Vrads med Johanne Neldatter, født 4. Juli 1798. Deres Datter
 Mette Kristine Rasmussen blev gift i Gjesså med Gaarde-
 ejer Nels Peter Pedersen.

I Folketællingslisten af 1801 nævnes en Gaardbeboer
Peder Christensen, i Byskov, som davært 32 Års gammel.
 Hans Kone var Ane Christiansdatter var ogsaa 32
 Års gammel. Kirkebogen nævner som deres Børn:

Kirsten Pedersdatter, født 26. Februar 1799

Kristen Pedersen, født 22. Februar 1801, døde 28. Februar 1801
 Ved en vidstundet at oppføre om denne Fønns

Byskov som Gods bebragtes ejedes - først i 1790 af
Nels Pedersen og i 1790 ~~ene~~ af Rasmus Hoff til Silkeborg.

Soren Christensen, født 2. Maj 1779, var Christen Peders-
 sens (senior) ældste Søn og blev Gaardmand i Bøsbor, hvor han
 døde som Aftagelsemand 18. April 1853 og blev saaledes over-
 levet 74 Års gammel. - Han blev 27. November 1811 gift med
 Ane Margrethe Jønsdatter. Hun fieddes i Juni 1787 som Datter af Jens
 Jensen Molbo i Løgager og denne Hustru Anna Andreasdatter. Jens
 Molbo var den ene af de tre Mand fra Ry, der fikke Løgager

i taret 1801. Om Ane Sørens datters Død meldes Hertelszen,
at hun „druknede ved Væde“ 17. Juli 1831. Ved hennes Beogra-
velse forela Attest fra Politioverigheden for, at hun „maatte begivenes
med de sadvanlige Ceremonier“, dateret 5. Juli 1851. — I Hertelszen
genes indført følgende Børn som Først Biskopsgy Ane Mar-
gretes Børn.

Christen Sørensen, født 2. Maj 1810. Kun døde 3. Septbr 1810.
Johanne Sørens datter, født 29. May 1812.

Ane Sørens datter, født 27. December 1814.

Jens Christian Sørensen, født 1. Septbr 1817.

Christen Sørensen, født 1. Januar 1820.

Peder Sørensen, født 20. May 1822. Kun døde 28. May 1822.

Peder Sørensen, født 3. November 1823.

Mette Catherine Sørens datter, f. 25. April 1826

Af disse blev Johanne Sørens datter gift 22. Juni 1833 med
Niels Stendersen af Sebstrup, ogde blev Gaardsfolk i Askelov.

Ane Sørens datter blev gift 24. September 1836 med
Gaardmanden Anders Jensen af Daand krosgaard i Linse Sogn.

Jens Christian Sørensen blev Gaardmand i Øbykov og var
som nævnt ovenfor født 1. September 1817. Han var gift med Ane Ki-
oline Stendersdatter, som fødtes ca 1818 og døde 30. Oktober 1870, og
derefter blev han gift 2. m. Gang med Enken Karen Marie Rebekka
Nielsdatter, der fødtes 12. May 1817, som datter af Husmand Nels
Sørvig i Ulsklund. De blev virde 4. November 1873 og bunddøde
1. Marts 1875. — Jens Christian Sørensen havde følgende Børn

Ane Margrethe Jørgensen, født 26. September 1846. Hun blev
gift med Gaardmand Jens Christian Madsen i Fun-
der 30. Maj 1872.

Mette Jørgensen, født 30. May 1847.

Andreasine Jørgensen, født 1. Oktober 1851. Hun blev gift

30. Maj 1872 med Niels Peder Pedersen, der fødtes 23. September
bes. 1845 som Søn af Peder Pedersen (Elling) i Virklund.

Den næste af Søren Christens Byskovs Børn Christen Sørensen,
født 1. Januar 1820, blev gift 23. August 1851 med Dorthee Kirstine
Gravesdatter; Gaardmand Graves Andersens Datter i Selstrup
Vestergaard. De boede i Selstrup Vestergaard, hvorefter Christen Sø-
rensen blev kaldt Christen Vestergaard.

Den yngste af Søren Christensen Byskovs Døtre: Mette
Barrine Sørensdatter, født 25. April 1826 blev gift 30. September
1849 gift med Enkemanden, Gaardmand Jens Jørgen af
Vrads, desværelse tid skal have været 34 Margarethe. Søren
Byskov var døpaa på døgts.

Niels Christensen. Søn af Christen Pedersen (senior) i
Byskov og født 2. Oktober 1792 blev Gaardmand i Byskov og
gift 25. August 1821 med Kirsten Anders datter, som fødtes
16. Juli 1793 og var Datter af Anders Nielsen og Dorthe Myn-
sels i Selstrup - Niels Christensen døde 1. Maj 1856 og hans
Hustru døde Byskov 21. Maj 1860. — De havde følgende Børn

Christen Nielsen, født 8. September 1822.

Anders Nielsen, født 4. May 1824. Han døde 18. May 1824.

Johanne Nielsdatter, født 13. Juni 1825.

Anders Nielsen, født 21. Oktober 1827.

Peder Christian Nielsen, født 3. May 1832. Fremstillet død spad
Dorthe Nielsdatter, født 14. May 1833. Hun døde 7. Marts 1851.

Af disse blev Johanne Nielsdatter gift 4. April 1849 med
Jølle Christensen af Selstrup. Han fødtes 10. Mars 1821 og var
Søn af Christen Jørgen og sine Kirstine. Steffensdatter i Selstrup,
hvordre var Gaarfolk.

* Niels Peder Pedersen Elling døde hos Datteren Kirstine 19. Mars 1824. Hans
Hustru Mere døde 5. Februar 1918

Christen Nielsen, født 8. September 1822. Nels Christensens ældste. Son blev Gaardmand i Byskov. Han blev 17. November 1849 gift med Christine Sørens datter, født 10. August 1829, som Datter af Maren Christensdatter i Selstrup, der opgives at have været Gaardmand Michael Nielsens Hæddatter i Selstrup (men ved hennes Daab er opført som hende Fader Kniplingskoven med Soren Nielsen fra Holstebro). Christen Nielsens Børn er opført i Them Kirkebog som følgende: - Kendtide 23 Februar 1875

Niels Christensen, født 18. Desember 1851.

Michael Christensen, født 30. Marts 1853. Kendtide 27. April 1857

Hans Christian Christensen, født 28. Marts 1855.

Michael Christensen, født 18. May 1858.

Jens Andreas Christensen, født 2. April 1860.

Vedt Christian Christensen, født 21. May 1865. Kendtide 11. Okt. 1865

Kirsten Christensen, født 21. May 1865.

Mari Dorte Christensen, født 13. Maj 1868

Christen Steffen Christensen, født 23. Oktober 1862

Niels Christensen til Fødegaarden men blev herre ca 38 døgn gammel. Han døde i Aaret 1887.

* Hans Christian Christensen fik et Boeckslæd på den vestlige Del af Byskov Mark, Syd for Skattet. Døde 10. Nov. 1930. Michael Christensen. Han til Løgæs Hædhus og fik en mindre Gaard.

Jens Andreas Christensen fik Fødegaarden i Byskov og døde han 13. August 1937.

Kirsten Christensen blev gift med Knuds en i Selstrup og efter hans Død med Christen Meier.

---

* Hans Christian Christensen døde 10. November 1930. Hans kone Niels sine Mortensen var født i Velling borty 18. 56 og døde i Borbov 25. Jan. 1936.

Christen Steffen Christensen blev bosat paa det Boecksted som Anders Nielsen og denes Søn Niels Anderssen i sin Tid beboede paa Løgagers Mark. - Han døde paa Alderdome hemmet i Thrøv.

Nils Christensens Søn Anders Nielsen, født 21. Okbre 1827. Han blev gift 10. November 1853 med Ane Kirstine Sørensen. Hun var født 2. 1834 som Datter af Husemanden Søren Hansen i Thrøv. De havde Børnene:

Kirsten Andersen, født 7. Marts 1854.

Marie Andersen, født 7. Marts 1854.

Melsine Andersen, født 2. 7. Maj 1856.

Søren Andersen, født 9. Aug. 1858.

Nels Andersen, født 20. April 1861, død 27. May 1861.

Dorthea Kirstine Andersen, født 3. August 1862, død 19. 8. 1862.

Ane Marie Andersen født 29. August 1863, død 27. Aug 1863.

Nils Christen Andersen, født 23. April 1866.

Hans Peders Andersen, født 23. April 1866, død 8. Februar 1867.

Ane Marie Dorthea Andersen, født 18. Januar 1869.

Anders Nielsen boede paa et Boecksted, der er blevet henregnet til at høre til Bøskov. Kvarteredes det et horn men der til, kan næppe afgøres med Sikkerthed, om end et ganske rist meget dunkelt — Folkenimde yder noget om Sammenheng med en eviglig Skelsætning mellem By-skovs og Løgagers Hedejordet for diesses Opdyrkning. Sammen dog den, at Bøskovdal danner Grænsen mellem Bøskovs og Løgagers Jorder, og den Ejendom, som Anders Nielsen havde hørt under Matrikel N° 9 af Løgager. Det samme er tilfældet med den Ejendom, som Anders Nielsens Datter og hendes Mand Christen Jensen boede paa tæt ved Gjessø gamle Skole og en Jordlod der-

fra og hen imod Gjessø Hule er Resten og den sydlige Del af nævnte Matri. № 9 af Legaør.

Tidet foregaaende er nævnt, at Loren Christensen Son i Byskov: Christen Christensen blev gift med Dorthe Kirstine Gravesdatter i Selsbrop. Efter at de var staarskke havde both i Selsbrop Vestsøgaard, flyttede de til den mindre Gaard Nørklund. Ubet for Silkeborg Vesterskovs sydlige Del, da havde Børnene:

Ane Margrete Christensen, født 14. Januar 1833. Hun døde 24. Januar samme År.
 Gravers Christensen, født 8. Marts 1852. Han døde 4. Maj 1852.
 Kirsten Christensen, født 20. April 1837. Hun døde 18. Marts 1857.
 Søren Christensen, født 23. Decbr 1856.—
 Kirsten Christensen, født 5. November 1859.—
 Ane Margrete Christensen født 10. April 1862.
 Graves Christensen, født 20. April 1865
 Niels Christian Christensen, født 3. August 1867
 Laurits Christensen, født 17. Mars 1870

Mathias Johansen nævnes i Kirkebogen som Beboer i Byskov, da hans 1te Hustru Ane Marie Adamsdatter døde 7³ Ær gammel 9. September 1810, og da han blev gift 2^{den} Gang 14. Oktober 1810 med Pigeor Frøger Johanne Andersdatter — samt da de fik deres Barn døbt 10. May 1812 — med Navnet Christen Mathiesen. Det skal dog tilføjes, at Kirkebogen har: 4. 31. September 1799 viedes Mathias Johansen af talhøj og Enke Ane Marie Rasmussen datter af Bisshoppe? — Men Rasmussen datter er en Fyldskrift for Adamsdatter — Folketællingslisten af 1787 viser, at hun datteren var gift med Peter Pedersen (Rom) i Byskov og maa have været dennei anden Hustru som blev Enke, da han døde 2. Januar 1799.

Om en Mand : Husmand Anders Rasmussen, af Bøshov
hede oplyser Kirkebogen, at han havde Hustru Johanne Christen
Søns datter født ca 1813 og at den 27.Maj 1836 fik et Datter
Kirstine Marie Tordensson.

En Ungkarl Rasmus Christensen af Bystedt, blev 20 December
1828 giftmed Ane Margrethe Christensen, født i Logager Hedelius 14 Maj
1808 som Datter af Christen Møgensen og Hustru Niels-
datter i Logagerhede — De boede i Logager Hedelius og havde 2. Birn.

En Mand ved Navn Jøn Nielsen af Nyholt blev 11 Novem.
bes 1856 gift med Caroline Christensen, som var Datter af Husmand
Mathias Hansen af Kroudkus i Funder. Han var født saa
omkring i 1825 og hun i 1830. De fik 30 Januar 1852 en Datter
Ellen Marie Sørensen og de boede peanden ind paa Bøshovhede.

Jøn Jensen var født 17.7. levende ugift og døde som Far
liggern 5 Februar 1867 i Bystedt.

I 1865 boede en Mand ved Navn Kans Pedersen paa Bøshov-
hede eller Bøshov Mark. Han var født ca 1818. Hans 1te Hustru
Maren Christensen var født 1810 og døde 13.Maj 1865.
Derfølles blev han gift 28.November 1865 med Ægernetine Johanne
Jensen fra Ørreup-Hyggåard Sogn - født 1827.

Saa den nordvestre Side af Bøshov Mark i Bøshov-
boede Peder Christensen - kaldt P. Bandbyrg. Han var gift
1te Gang med Ane Kristensen, og de havde flere Børn. bl. a.
en Datter Ane Christensen, født 7.Juni 1873. Efter Hustrus
Død blev han gift 2te Gang med Marie Bandbyrg, som
overlevede ham. Han drev et lille Husmandsbrug og
nærde sig meget som Fæskemand og Arbejdsmænd.

Son Gaardmand i en lang Størrelse - af Bøshov
maa til Stiortengnawas. Nels Peder Pedersen kaldet P. Elling.
Han fødtes 23 September 1845 i Vørkleund, som Son af Peder
Pedersen Elling og Hustru Mariæ Nielssøn. Han blev 30 Maj
1872 gift med Andersmine Jørsen af Bøshov, født 1.Okt.
1858. Hun var, som her foran opført, Datter af Jens Christ-

31.

stian Lorenzen i Byskov, og det unge Par fortsatte Gaardebræ-
driften efter ham i en lang tidsrække. De havde følgende Børn

Ane Kristine Pedersen, født 12. Marts 1873. Hun blev
gift med Graves Christensen og bosat med ham
i hans Farstede Gaard Nørrestrand, Vest for Silkeborg
Toldskov.

Peder Elling Pedersen, født 15. December 1874. Han overtog
Sølugaarden, som han eftersnøgle Aars Forløb
afhændede og flyttede til Funderes Sogn nær Funderuphol-
me, hvor han drev en mindre Gaard en Del Tag, indtil han opgav Landbruget og derafledes levede i
Silkeborg. Han er ugift.

Karen Marie Pedersen blev gift med Lars Christensen
i Silstrup. De flyttede til Leud Skole ved Skive,
hvor Christensen var Lars' i mange Tag, og hvor han
diede.

* Georg Pedersen gik Seminariumsvejen, men opnåede ikke
Stolblærereksamen. Efter en Teds Utkortyreservice blev
han ansat som Lærer ved Karby Skole i Brænde-
Sogn.

Nels Peder Pedersen Ellings Hæstue stodersmine døde
5. Februar 1918. og han overlebte hende i ca 6 år og døde
19. Marts 1924 hos sin Datter og Soegerson Graves Christensen.

* En 3de Søn blev Gaardejer i Salling.

Som Tilleg til det foregaaende følges hermed:

Udstrag af Tyrsling Vads Koresæ
Krode og Pantoregister № 5 for
Them Sogn - fra 1775 til 1859

Soren Christensen af Bøskov skædte sin Gaard af gml
Hartkorn 1 Td 7 Skp 3 Falz 2 Altog Skovshylde 1 Alb - dateret 15
November 1844 til sin Son Jens Christian Sørensen. Samtidig
oprettedes følgende Aftalekontrakt mellem dem:

Aftalekontrakt.

Tyrsling Vads Hld Skole og
Pantolog № 12 Folio 171.

Forbedring af at jeg Soren Christensen ved Skole af 15. f. d.
har overdraget til min Son Jens Christian Sørensen den mig for-
hen tilhørende Gaard i Bøskov, Them Sogn med underlig-
gende Ejendomme af gml Matr. Htk 1 Td 7 Skp 3 Falz 2 Alt og
Skovshylde 1 Alb. og nyt Matr. 2 Td 2 Skp 2 Falz Foddkl. et mellom
os indgået og oprettet følgende Aftalekontrakt.

1

Til friugt bæltværelse og Aftenlystbælt for min Soren
Christensen og Hestrup Mary vele Jens datter var Livetid forbæ-
holdt vi os 5 Tag Huse i den nordre Ende af det vestre Huse i Gaar-
den, hvilke 5 Tag Huse af min Son eller Gaardens Efterskommere
ogsættes skal forvarig vedligeholdes brædt indvendigt og
udvendigt i enhver Henseende,

2.

Til vor Underholdering og øvrige Formoderhedsor leverer
min Son os aarlig i gode og sunne og forsvarlige Varer 4
Tsd Ruz, 4 Tonnes Kartofler, 1 Td Malt, 1 Td Gryn, 2 Pund Hær
og 2 Pund Falz, hvilke varer skulle leveres trende Gange
aarlig, nemlig en 1de Nør og 1de Maj, hvorgang med det hel-
ve. Fremdeles leveret os min Son os til hvert Aars Hjændel =
misse 3 Lct (Lispund) Flæsk, Saabstolar han ønsket hovedt

Betalor han os og aarlig 6 Rbdaler. - Sol., Halvdelen den 1de Nov.
og den anden Halvdelen den 1de Maj.

3.

Af Gaardens Besætning forbekoldt Aftagtsfolkene sig dage-
lig at lade malke een af Gaardens Koer efter Omgang eller
rundt i Nødset, saaledes, at de malke Kørne skiftvis eller
den ene efter den anden. At det ikke kan forstås, at Aftagts-
folkene skal lade malke andre af Gaardens Koer end
dem, som giver i Mælk, enen. Selvfølgelig. Endvidere forbokla-
der Aftolds folkene sig 8 Føet med Yngel, hvilke Føer og Lom
Gaarens Egger skal føre (fodre?) og Græse ligesaa godt som
sine egne Kreaturer, Lammene dog ikke til almindelig
Slagkæld, ligesom han ogsaa skal ladesamtlig Kreaturer
vægte og passe, samt forsyne med spisidne Fojer og Bin-
derb.

4

Til Hødebrendsel skal Gaardens Egger aarlig leverre Af-
tagtsfolkene 15 Les gode Klymetow, hvort Lecht 25 Snese, hvil-
ke Snø han besørger og bekoster skearen, rejsle og stakkede, sand
hjemkøtte og indsatte i Aftoldsfolkenes Forvaltus inden hvert
Års 1de August. Aftagtsmanden er desuden berettiget til for-
uden Brug og Albenytelse af et Kratskifte i Øres Heislen-
dal i Bøskov Høst.

5

Kaar Aftagtsfolkene forlanger det, skal Gaardens Egger
befordre deres Horn tilog fra Mølle, ligesaa skal han og be-
fordre dem 2 Gange aarlig tilog fra Kirke og ligedledes 2
Gange aarlig til og fra deres Familie, naar af dem forlanges;
dog maadet sidste nævnte 2de ikke fordras i den travle Tied
og Høst tæd.

6

I det fælde at Aftagtsfolkene blive syg eller svag elige, skal
Gaardens Egger yde dem al forneden og god Flyg og Opvarming

saaledes som han vil og fortovares

7.

Gaardens Ejer er pliglig til at lade Aftagels folkes Brod bage, naar han selv lader Bage, eller og at forskaffe dem Bagning, naar de forlanger eller behøve saadan. Fremdeles skal Gaardens Ejer besørge og behøste Aftoldesfolkeges Hjæder, Uldent og Linned vadsket, naat de forlanger det.

8.

Aftoldesfolkenes forbekholder sig fra og ekirordet And gang til Gaardens Bryggers og Bryggerstedet, naat øvrige Bryggers redskaber og i hal Gaardens Ejer forskaffe dem det Vand indbaaert i Bryggeret, som de het ordures fra maatte behøve

9.

Ligesaa forbekholder Aftoldesfolkenes sig til Brug og Aftenytelse det vestlige Hvested, hvortil Gaardens Ejer leverer dem den formade "Godnug".

10.

Gaardens Ejer forskaffer og symentører til Aftoldesfolkenes Brug alden Sand, som de behøver.

11.

Torden mod Jens Christian Lorenzen ved denne Con- trakt er paalagt agtretede, skal han eller hans Gaards Ejer e kommeade Ejer levere hans Søster Mette Fabrem Lorenz datter, saa snart hun er blevne gift, en god Malkehaog 3gode Eier.

12.

Afden ved Gaarden varerde Besydning, Fordog Uabo, som midt Gaarden er overdraget Aftagelsgaaren til Ejendomme forbekholder Aftagels folkenes sig endvidere til Brug og Aftenyt- lede deres Levetid at udlage, hvad de findes for godt og som maatte behøves etters Hesteholdning, og det i blandt til Songetid

35
og i Leipzig fand en Gang for alle og ikke vistre.

13.

Som Folge af Aflægtsydernes Ejendomsset til hvad
Aflægts folkhene have til deres Brug og Afborgning, er
han, naar den langstlevende af dem ved Doden er afgaadt best.
liget liget satte sig i Besiddelse af bensatte Ting, Farvne
med Yngel i mælesvur, som hans lovlige Ejendomme. Ligelæder
skal alt, hvad Aflægts folkene i virigt maatte efterlade
sig præleje haade tilhøre Aflægtsydernes.

14.

Gaardens Ejere er berettiget til uden Forstyrning at bosinge
og bekoste Aflægts folkenes haderlige og anstændige Jordeford
efter Skif og Brug. Sagret.

15.

Nasten af Aflægts folkene ved Doden afgaaer, hvil-
der det halve af alle Natural Præstationerne saa vel som
Tørgene, hvoromod den langstlevende myder alt det overige
midst sin Død.

16.

Jeg Jens Christian Preensen forpligter herved mig og
mine Gaards Efterkommerede Ejere til at udrede og præ-
stere til mine Forældre, deres Lovslid samt min Foster
Kette Cathrine Lorensetta alt, hvad dem ved denne Con-
tract er belinget og saaledes redelig og nejagtig at hel-
de og efterkomme alle de mig ved samme prælagte For-
pligtedeler, til Sikkerhed for hvilke herved gives Prior-
itet i den forme bestremmeligst hørende Gaard med
Ejendommen og den part Kongehender næst efter Konge
lige 86 Rd 338 Solv.

Aed Hensyn til det stempledte Papir beregnes nærværende
Aflægt m. v. aarlig til 42 Rd 48 B, pr 5 tdr. 212 Rd 48 B
Hvoraf kommer Værelses Indretning
og Beloelser ——————

30 — —

Transport 242 Rd 48 B

36-

Transport 242 Rdl 43^B

Samt de fornævnte 360 og 3 Faar til Aftagts
yderens Søder efter Frederiks Søsæ

144
Talt 286 Rdl 43^B

Til Bebrafelse ved vores Underskrifter.

Boskov den 26 December 1847.

Som Aftagtsmynder.

Som Aftagtsmynder.

Søren Christensen

Jens Christensen Lorenzen

m.f.P.

Tilstærlighed

Karl Peter Kjærsgaard.

Niels Christensen.

Tingstedt 13 August 1848, indførte Ryde og Saarkontrol No 12 Td 171.
Klænderup.

Mordsagen i Brænde.

Retsprotokoller og Kirkebøger gives følgende
Oplysninger om Hovedpersonerne og Videns-
erne i denne Sag.

En Mand ved Navn Josva Christensen var i Dæret
1829. dørskænd på Ussinggaard og blev i December sam-
me år gift med en Pige Anna Peders datter fra Nørhoved
i Nørre Snede Sogn Han var født — ukendt hvor — i 1796 og
hemi 1795. De blev Husemandsfolk i Hærup i N. Snede
Sogn, og her døde Honen i April 1831, men sammenstørt i
Oktober blev Josva Christensen gift igen en Pige Mette Jense-
datter, som var 20. års gammel og Datter af Jens Peter Mads-
sen Hærup og Hustru Ane Marie Andersdatter i Peders-
lund, Hammes Sogn. Disse sidste nægte flyttede i 1839
fra Hammes Sogn til Skem Sogn, hvor de bosatte sig i en
Gaard i Selstrup. Her døde Honen i 1846 og Sonnen trods
Jensen, der var 37. års gammel, blev i Januar 1847. Pigen Bar
dil. Marie Nielsdatter, der da var 24. års gammel og Datter af
Gaardmanden Niels Nielsen i Selstrup. Nu overdrog Anders
Jensen sin Faders Gaard, og dengang kom Jens Peter Madsen
Hærup fra Afjord.

En Mand ved Navn Jens Christian Nielsen kom fra
Salling til Skem Sogn, hvor han kom til at tjene hos forman-
te Anders Jensen i Selstrup og blev gift med denne Søster. Bar
dil. Marie Jensen, men hun døde i August 1849, hvorefter Jens
Christian Nielsen blev gift anden Gang i Januar 1850,
med Ane G. Thorve Jensdatter, der var Søster til hans første Hus-
stru og altså Datter af J. P. Nielsen Hærup. De blev Huse-
mandsfolk i Asklev, men bygde sig senere et Husemandssted
ved Selstrup Krat

2

Josva Christensens og Mette Jonsdatters eneste Barn ble
opkaldt efter sin Morfader og fik Navnet Jens Peter Josvasen og
fødtes i København 11. May. 1835. Ved hans Daab i Nørre Snede Kirke
var både Bedstefaderen Jens Peter Madsen Hammerup og Morbro-
deren Anders Jensen med som Faddere. Fem år efter, all-
saa i 1840, flyttede Josva Christensen til Thom Logn og ved
denne Lejlighed fik Nørre Snede Kirkebog følgende Tildro-
sel: "8. Juni 1840 afgik Hørfader Josva Christensen og Hør-
stre Mette Jonsdatter. Han 44. Hun 28. var (gammel) med
deres Ærige Søn Jens Peter Josvasen til Thom Logn. Han-
den har været biltalt og straffet for misligt forhold til Hø-
fods". — De kom til at bo i et Husmandssted i Skibler-

Josva Christensen sin opvoksende hjemme hos sine For-
ældre. Et Aars Tid før sin Konfirmation vngledte han
Fest og Lam hos sin Morfader i Sebstrup, og senere passede
han Far hos Christian Hammer, en Mand i overhånd der bo-
ede i Sebstrup Høst, mensenere blev Teglbryndespaa
Hilsgaard. Drangen ble i daglig Tale både hjemme og
ude holdt Peder Josva. Det meldes om ham, at han gik til
fleltigt til Skole i Skibler og han gik til Konfirmationsforber-
edelse hos Presteren P.C. Kommissær i Thom og blev konfir-
meret i Thom Kirke i 1850. I Thom Kirkebog er han som
Konfirmand opført med Karakterene Godt for Kendehab
og Megetgodt for Opførel. Efter sin Konfirmation blev han
hjemme hos sine Forældre og deltog i deres daglige virke-
de. Moderen drev Væveri og Peder Josva opførte i den
og deltog i det bedydet dermed.

Omtrent 1851 flyttede Josva Christensen til et Boels eller
Husmandssted ved Sebstrup Høst. Han drev sin Jord ved
Halpræ Snede og holdt nogle Høir og Far, og hans økono-
miske Stilling var gennem god. Tumidet med Mælked byg-
gede Svogeren Jens Chr. Nelson sig Høi og indrettede sig
en lille almindelig Bedrift med Jorddyrkning og

3

Kreaturshold og medens Indretningen deraf foregik, opbølet han og Hone sognes Tøvra Christensen. Det var alltsaa i den Sid to Poste som Honer i saamme Hus og det gik vestnok godt fordeles Vedkommende, men ikke saaledes for Mandene. Mellem disse kom der Rivinger.

Som foran bemerket var Jens Chr. Nielsen kommen fra Salling til Them Sogn, og efter et Ryggle, der gik i Lebsstrup og Brænde, var han ikke en af de gode Børn. Han kom i Syneval hos Jens P. Madsen og trodsede Jensen, og har skeldet, at Honer en Dag vads kede en af Mandens Skjorter og hængte den til Tørne paa en Bush ved Gaarden. Desorn Snestorm, og da under forsvandt Skjorten, og Folkene troede, den var blevet bortført af Blæster, men siden kom det op, at Jens Chr. Nielsen kom en Dag til sin første Husestru og befalede hen, de at spratte nogle Navnebogstaver, der var syet paa en Skjorte, af denne, og det menles at være den Skjorte, som var blevet borte hos Anders Jenseens. Dette kom som Ryggle ud blandt Folk, skont Anders Jensen og hans Husestru modsagde det paa de krafftigste.

Jens Chr. Nielsen var ikke afholdt. — Folk undgik ham, og der blev sagt om ham, at han var en haard Mand, som det var bedst at holdning bortle fra. Under Rebsagen mod Peders Josva kom det frem, at da et af hans Larv var blevet hælt, foaisted han, at Josvas Hylde var skyld den, og da Josva modsagde dette, slog han denne, og ved en anden Leylighed, da der var Trætte om et Faar, gik han Josva ind paa Livet, dog uden at slaa ham. — Under Tokoisse af Peders Josva fremkom denne med Taastand om, at Jens Chr. Nielsen havde øvet en daarlig Indflydelse paa hans Sindelag, Opførel og Handlinger, saa han endog mente Jens Chr. Nielsen var skyld i, han kom. Ulykke ved sine Handlinger. I dette er des den Sandhed, at Peders Josva holdt sig en Del til Jens Chr. Nielsen, efter at

denne fastede Bo i Foraldrenes Nabolog. De kom meg et
øfle sammen og Pedes Jøsua rettede sig ofte efter de Uyled-
ninger han fik fra den Hant, og de var ikke altid gode.

Under den Rettergang, der blev holdt med Pedes Jøsua,
fremkom en Skrivelse, som Retten havde afskrevet Præsten Als
møsseri. Æren angaaende Pedes Jøsuas Opdragelse. Der
skrives Præsten at Jøsua Christensen har ladet sin Son opvok-
se i Selvraadighed og Lediggang. Dette blev forhørt Jøsua
Christensen og Hestrup og Hestrom under et Forhör i Retten.
Rebsprotokollen gengiver Jøsua Christensens Varbergsaare
des: "Han og hans Kone har søgt at lede deres Son paa den
rette Veg. Han (Hestrom) har heller ikke gaet ledig, thi han
har høymre været beskæftigt, enden med at hjælpe Faadern
med sin Aars drift eller ogsaa med at vewe. - Han har ingen
sindes støjet omkring i Landet, men han har rigtignok
underlidt gaet paa Jagt i Lebstrup Krat tæt ved deres
Bolig." Moderen erklærede, at hendes Son, ikke nogensinde har
drevet om paa Lediggang, og han har heller ikke sine Faral-
dre at takke for nogen set Lave, tært imod, hardt allid for-
manet ham til det bedste og holdt ham til Orden og Saadelig-
hed. Det er vel muligt, at han ikke til enhver Sid har
haft stregt tilbyde, men han har dog allid høymre væ-
ret beskæftigt med noget enten ved hans Faaders tilstømning
eller ved Varming. - Dog har han af og til gaet noget paa
Jagt i Lebstrup Krat.

I Næsheden af det Sted, hvor Jøsua Christensen boede,
men ovre paa den anden Side af den store Dal, der skiller
Lebstrup Krat fra Løgagot Hedehus, boede Christen Jensen,
sædvanlig kaldet Kran Hedehus. Han døde nogen Jagt
og havde derved nogen fælles Interesse sammen med
Pedes Jøsua. I Sommeren 1853 byttede de Jagtbøsse, saa
Pedes Jøsua fik den Bøsse, som Kran Hedehus hidtil havde
haft, og som sidst nævnte forsikrede var en særlig ud-

udmarket Bøsse. De første to Skud, Peder Josva skød med Bøssen, og det godt med, men da han deraf skød det næste Skud, sprang Bøssen i Stykker ved Læser, og han fik stod, han var blevenvorret. Han blev derfor forbittet paa Hørn Hedehus, især da han mørkede, at denne ikke ville lade Hændelser gaa tilbage. Peder Josva driftede Segen og raadpiste sig desom med Jøns Chr. Nelsen, og denne foreslog, at de skulle faa Hørn Hedehus over til Josva Christensens paa en Jagtetur, og saa skulle Peder Josva faa fat paa Bøssen og skyule den og saaledes faa sin gaarle Bøsse tilbage. Denne Plan kom ikke til Udførelse, men en ny Plan, som Jøns Chr. Nelsen foreslog bestod i, at de skulle faa Hørn Hedehus over til dem paa en Jagttur, og saa skulle Peder Josva faa Bøssen fra ham med det gode eller med det onde. I den følde af, at Hørn Hedehus skulle angribe Peder Josva okla rede denne, at han i saa Fald vilde sende ham et Skud Hagl i Benene. — Peder Josva søgte nu at faa den Plan udført; han gik over til Hørn Hedehus og fortalte, at des gik en Baabuk over i Pejselup Høst, og han bad Hørn Hedehus komme over hos ham og hjælpe med at faa Digrætskudt. Dette vilde den anden gøre være med til, men paa Betingelse af, at Jøns Christian Nelsen ikke kommed. Han vilde han ikke være sammen med paa en Jagttur. Peder Josva gik da ind paa, at de skulle forsøge at skyde Bulken uden Risland af en Fredemand, og Hørn Hedehus kom overs i Lebsstrup Høst og havde den omstridte Bøsse med for at brugedesom, naar der skulle skydes paa Bulken. Da de kom sammen fortængte Peder Josva at faa Bøssen udleveret, mens Hørn Hedehus vilde ikke give ham den. Peder Josva grubbat i Bøssen for at tage den fra ham, men stont han var højrekisen og ca 19. år, kunde han ikke nærligere end at rykke med sin Hodslanter. Han sparkede da denne i Skridtet, saa han faldt og tabte sit Dels Besids theden, og der

efter spøkede han ham i Hovdet, saa han mistede en Tand og seks andre Tanden blev sloæt løse. Derefter forlod Peder Josva sin Modstander, men tog ikke Bøssen med sig. Kran Hedebeus havde hovedet, at han kun havde haft den omstændig Bøsse i kolt. Og at han ikke vidste, den havde været sprængt, for han afhandede den til Peder Josva og denne passelod, at hans Formaal ikke havde været et tillæggebytning af Bøsserne. Han fortalte Jens Chr. Nielsen, hvorledes han havde behandlet Kran Hedebeus og det var, at det var godt til ham, og at der ikke kunne gøres Peder Josva nogen selo om han havde sloet Kran Hedebeus hylde. Han skulle haft noget mere, end det Peder Josva havde givet ham.

Følgen for Kran Hedebeus blev, at han måtte have Lægehjælp i en hel Maaned, men da derefter helt helbredest. Han stannede Peder Josva for en Politivært, og de middels i den tveleddning for Retten i Brædstrup. Her lader det ikke tilgåt de kom til noget Resultat. Men de begav sig fra Rebsom-det hen i Brædstrup Kro, og her kom de til forlig, saaledes, at Peder Josva skulle give Kran Hedebeus 8 Daler og Sagen dermed var sluttet. Peder Josva modtalte senere under Forhør i Retten, at det var hans Hensigt at holde Forlegel, fordi han følede med sig selv, han havde forurettet Kran Hedebeus, men da han kom hjem og fortalte Jens Chr. Nielsen, hvordan det var gået, lærte denne ham, hvorledes han skulle få sig fortrøstvar: Han måtte sæt ingen Ting ind i romme, men det imod paastaa, at han aldrig havde været hos Kran Hedebeus i Mørken. Da Peder Josva fortalte, at han havde forliget sig med ham, blev Jens Chr. Nielsen vred og præadelse ham at holde dette Forlig. Han vilde have, at Peder Josva skulle gøre Kran Hedebeus til en Løgne og angive som Grunden til, at han havde lovet ham de 8 Daler, at han ikke kunne følges med ham hjem fra Brædstrup, efter at de havde været i Politiværtten, uden at love ham de Penge, han forlangte. — Følgen af

Jens Christian Nielsons Raad blev, at Kren Hedehus aldrig fik
saa meget som en Skilling hos Peder Josva.

En anden af Peder Josvas Handels anlydedes under
et Forhørs, der 25 Nov 1853 blev afholdt i Skerr, hvor Bøssemager
Jens Nielsen af Voel var indestavnede for at vidne angaaet Mel-
lemvarende med Peder Josva. Deraf fremgaar, at de for et
større seden havde handlet om en Bøsse, og derved blev
Peder Josva 4 Daler skyldig til Bøssemageren. Denne fik til
Gengæld et U, som han skulle salge for ham. Det blev ikke
udtrykkeligt bestemt, hvad Uret maatte salges for, men da
Peder Josva en Gang tilbød at salge det for 5. Daler, solgte Bøs-
semageren det for 5 Daler til Mark til Jakob Holleskov. Skellerup
Nygaard, og nuas det blev fradragt, hvad Peder Josva skyld-
te blev des til Mark til Rest, som Bøssemageren 2 Gange
havde tilbuddt at betale, men Peder Josva havde regnet sig
^{modsat} modtage dette Beløb og havde fraastanden at ville have
5. Daler foruden de 4. Mark. P. Josva fraaftlod, at have sendt
Bud til Bøssemageren gennem Hobmand Holtzermann
i Silkeborg om at møde i Silkeborg den 6 November, og betæ-
le de 5 Daler, men noget saadan Bud havde han ikke
faaet.

Den 11 Oktober 1853 var Jens Chr. Nielsons Kone gaet til sin Sø-
ster Josva Christensens Kone. De to Søstre playede at bage Brød
i Falleskal, og det ^{var} for at bage Brød, den birkensalte Kone
var gaet hen hos sin Søster. Jens Chr. Nielsen var ikke hjem-
me og Huset var derfor folketomt medens hans Kone var
gaet bort derfra. Hun havde laaset Døren til Stuen. Jos-
va Christensen var paa Arbejde i Marken og Peder Josvar ar-
bejdede i Væren, men regole sig derfra og gik ud. Da han blev
spurgt om, hvor han vildte hen, svarede han, at han vilde end
i Skattet for at skare nogle Kappe. En halv Time efter kom han
tilbage, men havde ingen Kappe med sig. Han havde ventet
ude paa et helt andet Forlægande. Sid en Omvej gommeon

Krættet var han givet til Jøns Chr. Nielssens Huse, pris Indretning
han kendte i alle Enghelleheder. Her var Stædoren laaet, men
hangik ind og Stædoren til Rosaleden, hvorpaa en Dør, der kunde
var lukket med en Haspe forde ind i Stuen. Det Hammes død en
gammel Dragkiste og i den var der en Skuffe, der var noget beska-
diget, saa den ikke kunde laaes. Han maa paa en eller anden
Maade have faaet at vide, maaske ved at høre paa Samtale mel-
lem hans Moder og Mester, at der var Tunge i Dragkisten. Han luf-
tede Skuffen op og fandt 40 Daler i Fjordalors edder. Han tog
Tengene til sig efter at have indpaaet Lederne i noget Papir.
Enaf Fjordalors edderne beholdt han for sig selv, fordi han hav-
de Brug derfor. Han gik da derefter ad mest mulig styvette
Vej tilbage til Foraldrenes Huse, saa det saa ud, som om han kom
lym fraen Tusi Krættet. Hvad han havde foretaget, holdt han
fuldstændig skjult for Foraldrenes Tengere havde han stukket op
i Taget paa Husets Bagside. Der gik nu nogle faa Dage, inden
Jøns Chr. Nielsen opdagede, at Tengene var borte. Han forlod sat
Tyveriet maatte være foretaget af en, som var huskendt, og da han
fik at vide, at Peders Josva havde voer borte fra Foraldrenes Huse den
Dag hans Kone var der forat bage, fattede han Mistanken til ham,
Peders Josva havde ofog lid begaad smaa Papirer, hos sin Mester
og dette beskyrkede Mistanken. Jøns Chr. Nielsen til Peders Josva Christen-
sens Huse og her tog han Peders Josva i Fohør, men skint dette nol-
var skarpt, for han ikke noget ud deraf. Peders Josva nægtede derforst
haardonakket, at kendte noget til Tengenes fors viden, og Jøns Chr.
Nielsen maatte gaa hjem uden noget egentligt Resultat, men
han fik opmuntret, at Peders Josva havde beladt 3 Daler et Sted —
hvormen mere senere. Nu var han helt sikker paa, at Peders
Josva var Tyven. Hangik igen hen hos Josva Christensens og tog
Tyren med ind i en anden Rue end den, hvor Foraldrene var,
og lukkede Døren, saa han blev en sammen med Peders Josva.
Foraldrene hørte nu Raabag Støj dei inde fra, men Jøns Chr. Nel-
sen holdt Døren lukket, saa de ikke kunde komme indog se

9
kaad det foregik. Peder Jørra fastholdt senere, at han fik Fugl af
Jens Chr. Nielsen, men denne nægtede Landfæder derof og paa-
stod, at han ikke havde taget fat i ham, men ikke saet ham.
Peder Jørra fastholdt fremdeles, at han var uskyldig, og Jens Chr.
Nielsen maatte for saa vidt gaa tyen uden at opnaa noget. Han
havde sagt til Peders Jørra og derres Forældre, at han ville mul-
de Lagen til Fruighedery, saa Peder kunde blive aрестert og komme
i Førlag i Bræstrup — hvis de ikke straks kom frem med Pengene.
Da Jens Chr. Nielsen var gaad, tiggede og bad Moderen gredende
tonner om at komme frem med Pengene. Han gik nu ud, og ic-
den på hun saa det, tog han Pengene i Papirindpakningen bort
fra Skjulestedet i Tagd og gav Moderen dem med den Fortolkning
at han havde fundet dem, og at det moaade var Jens Chr. Niels-
ens. Han fastholdt vedbliverende, at han ikke havde fundet dem.
Moderen aftaa Pengene, men det ^{var} jo kun 35 Daler. Greden gik hun
hen hos Jens Chr. Nielsen og overleverte ham de syv Tondalersed-
ler, og lovede, at han skulle paa de manglende 5 Daler, saa snart
det var muligt for hennes Hjem at skaffedes. Hun holdt Ord,
og det lykkes hende at skaffe omkring Hældelen, men det brak
i Langdrag nied Resten. Der var nu kommen Vredshab ind i
Forholdet mellem de to Familier.

Som det fremgaar af de her foregaende Oplysninger om
Bebosse i Brænde, vordesse følgende i 1853:

Gaardenanden Steffen Pederssen med sin Hustru Anne Mette
græde Christensdatter. Hos dem levede i Brænde Gaard Man-
dens Forældre Peder Steffensen med sin Hustru Mette Cathrine
ne Lauridsdatter. Da Brænde Hark og i Nærheden af Brænde
Gaard havde Peder Steffensens Søn Lauris Pedersen faaet sig ind-
retted et ret godt Boelosed. Han var paa den Tid 28 år
gammel og skulde om meget kort Tid giftes med en velha-
vende Døge Anne Cathrine Lørensdatter fra Skærs. Der var alle-
rede lyst første Gang for dem i Kirken. Endnu et Par Folk

maa næres, nemlig Peder Steffensens Datter Johanne Pedersdatter, giftmed Jørgen Laursen fra Vording. De boede i Asklev, hvor han var almindelig stobemand og Daglyst. - Det ved Laurss Pedersens Gled boede Skolelaren Peder Hjarsgaard. Johanne Peders datter havde en lille Drøng, Peder, som paa den tid, der Morsdagen var, til gammel. Han opholdt sig det meste af Tiden hos sin Morbroder Laurss Pedersen, især om Natten, fordi denne ikke holdt af at være ene.

Kerned er de Folk næest, som gennem en meget lang Tid, ikke af Folket fik med Mordsagen at gøre.

Peder Jørra paaslod, at Laurss Pedersen var hans særlig gode Ven, og at de var som Brødre. Tilslædning af, at Laurss nu snart skulle have en Hone i sit Huse, havde han anskaffet et Stueur, og desfor syntes han, at det Lommeneur, han havde, nu var overflodigt. Det var et lokasset "Reperlei" Sølvur og var lidt over de almindelige Lommeneure, som Karle sædvanlig havde den Gang. Peder Jørra fik en maeglig Lyst til at eye dette Ur, og Laurss Pedersen tillod at ville salge ham det for 18 Daler; en pris, der visinde var noget over Urets Værdi. Det var mere end Peder Jørra saa Mulig heder for at kunne skaffe, men han havde set sig for at ville have Uret, og saa henvende han de for om latte 40 Daler i sin Mesters Dragkiste, og saa vidt, at han skinner, overhævede han 5 Daler til Laurss Pedersen for at sikre sig Det til at joa Uret, naar han om kortere eller længere Tid værde voore at betale de 13 Daler, der restende.

Jens Chr Nielsen havde faaet noget at vide om denne Uthand, del og om de 5 Daler, som Laurss Pedersen skulde have faaet af Peder Jørra. Han tog da Hartene i anders Gravesen i Selbyrup og Laurss Gravesen i Boilov med sig til Laurss Pedersen i Brondes for at faaat vide, om det var rigtigt, at denne havde faaet 5 Daler af Peder Jørra. Dette vilde Jens Chr Nielsen have at vide for bedre at kunne overbevise den mistænkte om

at have begaet det for omstalte Tøveri. Laurs Pedersen vige-
lede at have facet de 5 Daler af Peder Jøsua. — Utrægennale
dette forfalte den gamle Pedersen senere som Vidne i Retten,
at hans Søn Laurs Pedersen havde fortalt, at efter, at han havde
de facet de 5 Daler af Peder Jøsua, havde Jens Chr. Kelsen været
hos ham forat faa disse Penge, som han mente at være af de
hans brætgaalne Penge, og at han senere havde betalt med hans
Søn Laurs Pedersen i Helsingør og ved denne Lykighed havde
beskyldt denne for at være en Kehler og vridsagt ham, samt
truet ham med, at han skulle blive sagteigt. Jens Chr. Kelsen in-
udtale under et Forkørsprotokoll, at Laurs Pedersen ikke vedgivt
noget bestemt over paa hans Spørgsmål, om han havde facet
5 Daler af Peders Jøsua, men svarede undvigende, idet han
sagde, at han ingen Penge havde facet af ham de sidste 14 dage.
Endvidere nægtede Jens Chr. Kelsen at have undsagt Laurs
Pedersen eller været grov mod ham. — De fornævnte Vidner, Kn-
ders Gravsen og Laurs Gravsen aflagde følgende Erklæring for
Retten. — Her ordret efter Forkørsprotokollen. — Det forholder sig
saa, at Vidnen engang i afgørt ^{haftet} Efterca noget for Christi-
ansheds ^{spise} han erindrer ikke nogen. Sidden, efter Jen Christian
Kelsens stormodning var tilligemed hans Broder Laurs Grav-
sen med hos Laurs Pedersen i Brøndby for at være Vidnelit,
at Jen Christian af skede Laurs Pedersen Erklæring om, hvorvidt
han havde facet Penge af Peder Jøsua, hvilket skete, fordi Jens
Christian havde mistanke til ham med Klersynhet et hos
ham begaet Tøveri og havde hørt, at han havde belættet
Laurs Pedersen 5 Daler i Fastepace til. Da Jens Chr. Kelsons
Spørgsmål til Laurs Pedersen, om han havde solgt sit til Ped-
ers Jøsua, nægtede Laurs Pedersen i Begyndelsen dette og før
regav at have solgt det til en i Vending, men senere in-
ronmede handog, at han havde solgt Peder Jøsua til ret,
uden at han dog ville vedkendes at have modtaget Penge
derfor (derfor?). Toniidkortid vahlede han og saa i denne Kla-

12

seende, idet han til sidst ytræde, at han kunde sige, at han ikke havde faaet Sengen af Peders Jøsua i de sidste 14 Dage. Jøns Chr. formærmed ikke Laurvs Pederssen ved denne Lejlighed, anden i Ord eller Gjerning. — Forhørsprotokollen fortsættet derefter saaledes: — „Saakom Gaudemand Christen Sørensen Vesterbygaard af Selskabp. — som endnu sin Ed forklarede, (athan) erindrer nok, at nu af døde Laurvs Pedersson og Jøns Chr. Nielsen engang i Efter-aaret førend Christiansheds Markedbiå sammen, hans Husi Selvtrøg, hvortil Laurvs fortvist ankommer. Han kan også nok erindre, at de talede nogen sammen, og at de gav hinanden nogle Roser eller Preger under Samtalen. Saaledes erindrer han, at Jøns Elm Nielsen, ifrædt, at han, jf. Jøns Christian, ikke halede med Folk, — Men Døporen-ker (Christen Sørensen) erindrer sted ikke, at der ved denne Lejlighed blev holdt entenom Utl. eller Sengen, og han erindrer heller ikke, hvordi han Samtale egentlig drogede sig om, ellers hørledes den var opstået, han erindret han som arført, at den var af en nogen billel Nå-ler. Døporen bemærkede dog, at hverken Laurvs Pedersson eller Jøns Christian var heftige — overhovedet føles den omhandlade Samta-leganske sille og roligt. Ingen af dem brugte Skråtidsord eller andre Formarvelser imod hinanden.

Laurvs Pedersens Uthandelse med Peders Jøsua blev naturligvis hen-fig henvist og omtalt i Egnen, det sørgete jo også Jøns Elm Nielsen for. Forvaldene fuldte også hurtigt Undervisning om Sagen. De vist i høj Grade, at deres Son ikke et Utl. til en høj pris og mente, det var ikke passende for ham, og de forlangte, han skulle faa Handedelen til at gaa tilbage og faa de 5 Daler fra Laurvs Pederssen. — Dertil havde Peders Jøsua kun ringe Lust, men det lades dog til, at han, efter at der var gået nogen Tid gik ind i paat at give et forsøg paat at få Handedelen opphævet. Idem Tid, han senere var arrestet, blev han flere Gange forhört desværende, og Forhørsprotokollen giver endes 22 Decembri følgende Beret-ning derom: Peders Jøsua blev fremsilletet for Retten og forhørt, at den afdødes (Laurvs Pedersens) Modtætte Laurvs datter i

den 13^e afgjorne Forklaring, hvorefter han endog efter Christianske-
de Marked skal have nægtet, at Handelen om Urd måtte gaa
tilbage, men han vedblev sin tidlige Forklaring om, at han
selv af Laurvs høvde forlangt, at Handelen måtte gaa tilbage.
Første Gang talte han til Laurvs høvde engang før Christianshede
Marked, da de fulgte ad fra Thom til Brænde. Den Gang lovede Laurvs
ham det invidelstid ikke bestemt, men ydede, at det kunde han
/. Pedes Josva; / ikke saa godt tilkomme. Først Dagen efter Christianske-
de Marked, da Pedes Josva var hos Laurvs i denne Huse om Mør-
genen, lovede han ham fuldkommen bestemt, at Handelen måtte
gaa tilbage, og Pedes Josva faa sine 5 Daler. Pedes Josva var nem-
lig denne Dag ella Morgen/. Det var omstrent ved Solens Opgang/til
hos Laurvs Pedersen ene for at tale med ham derom, da han gør-
te vilde have Pengene den Dag, fordi han skulde til Silkeborg Mæ-
ked samme Dag. Efter Laurvs Pedersens sagde, at han ingen
Penge havde, og det blev heller ikke bestemt, naas Pedes Josva skul-
de have de 5 Rigsdala. Af dodes Broder Stephanus Pedersen var inde
hos Laurvs Pedersen samme Morgen, medens Pedes Josva var der,
invidelstid blev der slet ikke talt noget om Uthandelen, medens
Stephanus Pedersens var i Huset. Det var først, da Pedes Josva var
hos Laurvs Pedersens om Aftenen den 4 November, at det som før
omforklaret blev endelig bestemt, naas Pedes Josva skulle have
de 5 Daler tilbage, nemlig den næste Morgen. — skind alvor-
lig formanet til Sandheds Udsigelse, vedblev Pedes Josva sin Tid
liger Forklaring, at han om Morgenen den 5^a November, alene var
gaad til Laurvs Pedersen i den Huse til at hente de belovede 5 Daler
og ikke for at bemægelse sig Urd?

Blandt de mange Vidnes der var inddelt til at afgive Forklaring an-
gaende mangl og mejet, der blev hædt sammen med Mordet, var
Pedet Stephanus Høne, altsaa Laurvs Pedersens Mækt. Han kunde huske,
at hendes Son Laurvs Pedersen engang kort efter Christianshede Marked for-
talte hende, at Pedes Josvas Forældre, boede Josva Christiansen og hans
Kone ^{Lone} fra Markedet høvde talt med ham om Uthandelen og forlangt

at denne maatte gaa tilbage. Laurvs sagde, at han siden havde loft mod Peder Josva derom, men at denne ikke vilde have Handelen opbaet. Det var br. Dage efter Markedet. Siden havde hun ikke hørt tale derom.

Stephan Pedersen i Brande var mange Gange i Tønnes og paa et af disse udlæste han, at han opfordret sin Broder til at opgive Uthandelen, fordi han ikke kunde lede, at hans Broder havde Fortendelte ikke Samkvem med Peder Josva.

Josva Christiansen og hans Kone havde, som det ogsaa fremgaar af det foregaende, trufft Laurvs Pedersen paa Christianske Marked i Helsingør og de paastod ved holdende, at Laurvs Pedersen havde lovet at lade Uthandelen med deres Son goot tilbage og ligefens at give de 5 Daler tilbage, men der resles fra Laurvs Pedersens Far milieus haardnakket Trost om Rigkigheden deraf, men der fremkom et Vidne, ved hvis Beretning Herredoms dommeren fastlog som bevisst, at Laurvs Pedersen havde opgivet Handelen og lovet at tilbagebetale de saa meget omstridte 5 Daler.

En Mand ved Navn Rasmus Christiansen, sædvanlig kaldet Ballerask var med paa det omtalte Christianske Marked. Han blev indholdt for Petten og vidnede, at da han — nu sidst var paa Christianske Marked, hørte han noget af en Lantale, som Josva Christiansen og Kone havde med af den Laurvs Pedersen ude paa Kvagmarkedet. Ballerask stod nemlig kun et Par Skridt fra de talende. Han hørte, at Salen dreyede sig om et Bl, som var solgt af Laurvs Pedersen, uden at det dag blev udtrykkelig nevnt, at det var solgt til Peder Josva. Josva Christiansen afgorde ved denne Lejlighed, at det var ham haaret imod, at han, Laurv, lod ham fra Uthed og at det var hans Bogning, at han ejer maatte faa de 5 Daler tilbage. Laurvs Pedersen svarede hertil, at han son ogsaa skulde have de 5 Daler. — Videre hørte han ikke af Lantalen, da han dog angik sin Uy, — Peder Josva var ikke tilslidet ved denne Samtale. — Hvad hanther har forklaret er en Sandhed, som han med sin Ed vil bekræfte, naar par forføres?

Nar han imod Aften paa Christianske Markedsdag, da

Markedsgæsterne drog hjem ad forskellige veje, drog et lille følge ad Selskabet til. På en Vogn forhændt med Slude Skæble Josva Christensen og hans kone, og hermed fulgte Ballerups koné og Jens Chr. Nielsen, der skæfles hørle og gik. Bagfører fulgt Peder Josva, der trak sine Farstæders Hør. Da de nåede Josva Christiansens Sted, skæflesde og gik hver til sit. Hos Josva Christensen gik de kort Tid efter til Roskilde. Sommeren Peder Josva blev hjemme hos dem hele Aftener og Natten dorpaa.

3 Desember 1853 holdtes Førtid i Thors Hø. Herstil var indslæmt og mødt Hjemmand Lauris Laursen fra Kragelund. Han forklarede, at da han Christianshede i Markedsdag om Aftenen noget efter Solnedgang befandt sig paa Hjemvejentil Kragelund, blev han overfaldet af to Personer, hvoraf den ene var høj og den andet noget lavere. De slog ham kuld og fralod ham en Sung med 18 Daler, som han havde fået for en Kopaa Markedet. Han kunde ikke melle synderligt om Dovernes Udsende, fordi det var mögl. kun på den ene var høj og ung, den anden lavere og aldrig. — Peder Josva kom fort frem for Manden, men denne kunde ikke fastslae, at det var Gormingsmædten? og Peder Josva slop fri for videre Tællale i domme Sag.

Peder Josva fortalte i de Førhør, der blev holdt over ham, at han var i Sung for Penge. Der skulde holdes et Brygglejp i Bøskov, hvor Lauris Nielsen skulde giftes med Anne Hørstine Sørensen og herstil mente han nødvendigvis skulde være med, men herstil skulde bruges Penge og han havde ingen. Han gik derfor gentagne Gangen til Lauris Pedersen og bad om at få de 5 Dalers Fordrættaling paa det omstalte Ur tillbage, men Lauris Pedersen sagde, at han ingen Penge havde og holdt ham hen med Snak, sørkt Peder Josva sagde, han skulde til Silkeborg Marked og til Brygglejp i Bøskov, hvorstil han behøvede Penge. Den 4 November om Aftenen kom Peder Josva igen til Lauris Pedersen, men fik hellert ingen Penge denne Gang, men han paasklod senere uorden Førhør i Røller

at han ikke høfde om at faa de 5 Daler, naar han vilde komme næste Morgen lidlig for Laurs Pedersens gidi Hg.

Peder Josva gik derefter hjem og i melleste næste Morgen igen hos Laurs Pedersen. Det var nogen Tid før Dag, og Laurs Pedersens vært endnu ikke staet op, hvorfor Peder Josva maatte vente, til han slod op og forrettede sit Morgenarbejde med Fordring af Kreaturer og lignende. Samtidig kom Laurs Pedersens Svogor Jens Laursen ind for at tale om, at han denne Dag havde lov at tørke hos Laurs Pedersen, men Larsen Peder Hjørs-gaard vilde absolut have ham ikke at tørke hossig, og Jens Laursen vilde derfor have Laurs Pedersens Tilladelse til at gaa til Larsen for at tørke hos ham. Det havde Laurs Pedersen ikke noget imod, og Jens Laursen gik derfor hen hos den nærbøende Peder Hjørsgaard og tog fat paa Tørskrungen. Da Jens Laursen kom ind hos Laurs Pedersen, bad denne Peder Josva om at stanom bag en Dør. - Han maa have ønsket, at Svogoren ikke skulde se, Peder Josva var hos ham. Da Jens Laursen var gaet, trængte Peder Josva paa for at faa de 5 Daler, men Laurs Pedersen saade, at han ikke kunde give ham dem, fordi han kun havde to præusiske Daler, og for at betale 5 danske Daler skulde han have den ene Preusser byttet, og det var han ked af at gjøre, og Peder Josva kunde jo heller ikke give tilbage paa Preusseren. - Her erklærede Peder Josva, at naar han ikke kunde faa de 5 Daler, vilde han have Utrit og han tilbød at betale dette straks med 13 Daler, naes Laurs Pedersens vilde give 7 Daler tilbage paa en Syvedalerseddel, som han paasted at have hossig. Da Laurs Pedersen hørte dette, vor han straks villig til at afslutte Handelen, men da han ikke havde 7 Daler at give tilbage vilde han hønge hen at læsse Jenge. Han vidste, at han holder Johanne: Jens Laursen's Kone havde Jenge liggende, og han vilde straks hen hos hende for at faa de 7 Daler. Peder Josva vilde afværgje dette, men Laurs Pedersen skyndte sig afsted hen til Posten. Daengen Peder baas:

Lauris Pedersens Sang og vaag nedeyg det kom en Samtale i Gang
 mellem ham og Peder Josva, og denne spurgte Drangen, om han
 ikke var bange for at vore ene og fik Alvor, at det var han
 ikke, hvortil den anden fojede, at han behovde ikke at væ-
 re ved, for han skulde ikke skores. — Da Lauris Pedersen kom
 ind hos sin Søster, fortalte han, at nu kendte han fra sin Uc-
 handel i Haldnæs Peder Josva, men at han mangledt 7 Daler,
 og derfor forlangte han, at han skulde forstyrke ham ved
 Hjælp af de Førge, han vidste hun havde liggende. Søstren
 var straks villig dertil, men hun havde ikke 7 men 8 Daler
 i 4 Species, som hun overrakte Broderen. Hun fulgtede
 hver Dag at komme hen hos ham for at lave hans Mad og mat-
 ke hans Hør, og hun sagde, just som han vilde gaa, at nu
 kom hun jo om ladt hen for at lave hans Davre og malke, hvad
 lit han svare, at nu behovde ^{hun} at komme øagle fra Dage
 for at komme tilhjemmed. Kone og kunde hans Søster blive fri
 for At brydet ham. Munter og glad forlod han Søstren og hastet
 de hjem til sit Huse, hvor Peder Josva ventede. — Det var nu
 i Dagningen men endnu ikke rig sig tillyst. Han bad Peder
 Josva komme frem med Tyvedalersedden og tilbod at give
 de 4 Specier tilbage, som han havde faaet hos sin Søster og til
 fojede, at saa kunde han siden faa 1. Daler tilbage. — Eben Peder
 Josva havde haft ^{betyd} ingen Tyvedalerseddel, og han Lauris
 Pedersens om ^{de} 7 Daler, som denne tidligere havde lovet ham.
 Peder Josva fastholdt siden under alle Forkriderom, at Lauris Pe-
 dersen svor og bandte paa, han skulde ikke faa en Skilling.
 Men tog han Lauris Pedersens bagfra komplegt om Skulderen,
 grib en Barberkniv, delaa paa Bordet, ladebede den op og gav
 Lauris Pedersen to meget kraftige Snit over Skroben, saa han
 blev overskaaven til Benet. Den overfaldne faldt bagovers ned
 paa Gulvet uden at riore sig. Peder Josva lagde Kniven hos
 ham, forsatte skulde seud, som om Lauris Pedersen have dordt
 sig selv. Han greb nu Uret, som den myrdede havde i sin

Vestkommune saa des Sværkeade briæde og Holdetkrogen retedes ud. Dernæst tog han Tengenpungen af hans Lommene, stak begge Dele tæsigt og forlod Huset — Altsaa i Dagningen den 5te November^{*)}

Thysding Vrads Herreds Førhørsprotokol anmelder følgende om Bøgiverhederne i Brænde den 5 November 1853 :

* Const. Kørnemfoged Wærthoe paa afholde Laurs Pedersens Bopæl i Brænde.

Districhllege Ryge i Horn havde meldt, han vor blevet hæstet til — Laurs Pedersen og fandt denne liggende død — — med et dybt Saar i Halsen.

Ved sin Indbræddelse i Huset, der liggør 150 Skridt fra nærmeste Bygnings fandt Wærthoe i Daglegstuen tilhøje en stor Blod paa Gulvet (Sæglev). Paa et Bord i Stuen fandtes Spor af Blod, som om den havde striget et Par blodige Fingerdæmpaa. — Legel var, iført sine Klæder, henlagt paaen Seng. Det Knaphullet i Venstre fandtes et Stykke af en Staal Urhæde, som viste, at det var knækkel starkt i den. Knagen i Knaphullet var rettet — — Dybt i Saar i Halsen. — Struben helt gennemskært. — Paa Gulvet fandtes en udholdet blodig Barbekniv.

Ved Wærthoes Aarhornet var et Stede, tilkaldte af Bogenfogden som Vidnes: Husmand Jens Laursen af Stedet. — Husmand Bertel Mikkelsen og Husmand Christen Rasmussen samme Sted —

- *) Folkenindet har berettet, at Laurs Pedersen og Peders Jørra havde spillet Kort om Aftenen før Mordet, saaledes, at Peders Jørra havde tabt baade sine Tengen og sit særlig gode Ult til Laurs Pedersen, det vilde brænge Blod som Gave til sin tilkommende Kone. Tortvivlet døves hem. Teden Jørra listende om Natten indog skar Halsen over paa Laurs Pedersens og tog Uret tilbage. — Dette kan ikke være rigtigt, men daif den Mulighed, at Kortsplil har været indgribende i Sagen paa den Maade, at Peders Jørra havde tabt de 5 Daler i Kortsplil med Laurs Pedersen, og at denne derfor ikke ville give ham Tengens tilbage.

forat holde Vægt ved Liget. — — — Af dodes Hænder: fornavne Jens Laursen (forklaret): Han talte sidst med den afdøde i Storges, da Klokker var ombrændt seks. Han havde vært der for at tørsko for dem afdøde og skalde have vord des igen i Dag, men kom ikke, da han skulde i dag tørsko for Skolelæreren Peder Hjergaard, der boede nærmest her ved Sledet — og han gik til denne, og en Time efter kom Peder Hjergaard og kaldte på ham i Læsø, at han skulle strække at komme, da Jens Laurssens Kone kom løbende huyende og skri gende: — Da han kom ud fortalte han at Pederes Blodlaa på Gulvet lympede svinrende i sit Blod, og at han var død. Jens Laursen og P. Hjergaard fandt den døde liggende udstrakt på Gulvet, han laa øre belydlig Mangolt Blod, Armenen laa udstrakt til begge Sider og i venstre Haand holdt han en lille Trapibe. Foran Fingerindene ved højre Sider Haand laa den over talte Barberkniv udfoldetog blodig! — Jens Laursen sagde:

„Herrgud Laars! hvorledes er det sat med dig!, men jeg er intet far. — Han var endnu varm, men ansaaes dog for død. — De lagde ham hen paa Lengen i Kammeret. — Hjergaard løb til Købuen Stephan Pedersens Gaard og der gik Egon til Distrikts lagen Ryge, der kom efter et Timers Forløb. Doktoren erklærede ham døds for død. — Jens Laurssens Kone Johanne Peders datter, Søster til den afdøde, fortalte: Afdøde havde vært vade hos hende pachtedes Bopal — omkring 2 a 3 Døses kud herfra. Han forlangte da at læne 7 Daler, som han sagde, at han skulle bruge at give tilbage paa en 20 Daler seddel, som en Person ved Naar Peter Jøvassen fra Sebs trap Hede skulle give ham i Anledning af en Handel i mellem dem om den afdødes Ur. — Afdøde havde nemlig ledigere staaet i Undehåndelang med denne P. Jøvassen over Urel, hvorfra den afdøde, saa vidt Comparenten (Laars Jensen) ved, kaldtadd skalde have 18 Daler, men han havde nok allerede fået noget derpaa, saa at han nu skalde give Peder Jøvass 7 Daler tilbage paa omhændlede 20 Daler seddel, sonderne havde fore givet at have. Afdøde skal den Gang have yderst lid Laars Jensen

Kone, at P. Josvason var oppe hos ham forat faa Urd, og at han
 vilde have Pergene forad give ham tilbage paa 20 daler ridders, da han
 ikke vilde vore i hans Gald. Konen leverede imidlertid den sidste
 8 Daler, da han ikke kunde givne Pergene anderledes. Men hav-
 de nemlig haun 4 helle Speciers. Laurs Jensen har ikke hverken
 set Peder Josvason komme her til eller gae herfra i Dag. — Peter
 Josvason var ogsaa her i Klesel i Aflæs, den gang Laurs Jensen
 kom ud af Laden men han talte ikke videre med ham end:
 Godesfader, og han ved derfor heller ikke hvad Prinde han havde
 blæfodde. — Samme Person er for næsten kommen tidligere
 af og til, til(hos) af dode, P. Josvason opholdtes sig hos sin Fader,
 en Hirschmand ved Navn Josva paa Sebstroop Hede. Hanes om-
 land 18419. var gammel. P. Øpersgaardogen anders Mand har
 i Dag efter Doktoren Anmodning været inde hos Peder Josva-
 sons Forældre forat paagribe ham, men han blev ikke antrof-
 fen, og Forældrene foregav, at deres Son vel havde vært hjem-
 me i Frimiddag, men at han var gået til Silkeborg. — En
 Drøng i Løgager ved Navn Christian, skal have set paagribeende
 i Verhuolen af Løgager, hvort han skal være kommet over i Kon-
 ken i Rechnung efter Silkeborg. Jons Laurssons Kone plejede at male
 ke Laurs Pedersens 2 Hær Mørge og tyler, og det var nedenpaa da
 hun kom imorges for at male, at hun fandt ham leggende
 paa Gulvet i den omformplarede Stald. — Af dode skulde
 nu om en kort Tid været gift med en Pige ved Navn Trine, som
 tjenest i Thom Hs. Det var best til Pegleskab. I Gang. Af dode
 var meget vel fornøjed med sit forestaende Gifternaael og
 sin Stilling i det hele, og han havde ej hullet Grund til an-
 det, da hans Forfædning var god. — Han havde kostt sit i bo-
 ende Sted for omstrent 1.000 siclen af Jons Laursen og senere
 havde han indköbt et Stykke Jord til Stedet fra sin Broder
 Stephan Pedersen. Pedet har velomstrent 1.000 Hektar
 i det hele. Naar af dode nu var blevet gift, vilde han kun have
 faaet ubetydelig Gald, da han havde faaet en Formue med

Honore. — Jens Laursen havde en lille Son paa 3-4 år, som havde ligget højoppe i Huset hos afdøde i de sidste to Måneder, hvilket afdøde havde forlangt, da han fandt det ked som at ligge alene. Dette Barn laa hos saaledes også en Sudske Mat, og det laa endnu i Sengen i Hammeret, dengang Jens Laurssen og P. Hjerrsgaard kom her til. Barnet hos Jens Laurssens Honore børspørgsels sagt til honore, at det ikke har hørt nogen Klage sig imorges, men, at det havde fuftet sig under Dynen.

Der findes ingen Tonge i den afdødes Tommet. Det findes ikke Spot af, at der havde fundet Kamp Blod. Den forefundne Barberknive gør honoret som afdøde tilhørende. Den plejer at hænge paa et Lom i Stuen. Han havde også en lignende Kniv i sit U. som den, hvorfra et Stykke var fundet i hans Vest. — Peder Jøvassen er høj af Vekst, har lyst Haar, er noget skarpe, ble og spæret i Ansigtet. Han plejer at være iført højt blaa Vadmels Trøje, blaa Vadmels Bukses og en gammel stribet Vest, Fraskoog Kastkel, dog var han den nægtede Aften i en blaa Frakke.

Afdødes Hidle, hvori han plejer at have sit Gemmested ble ved en forefundne Nøgle aabnet og undersøgt; men der findes kun en Del Klader og hverken Tonge eller Tongepung.

Jens Laurssens Hustru fortalte om Laur Petersens Daan hos hende af de 4 Specier. Hun talte sidst med sin Broder omkring Klok 6-7. da han kom red til hende i hendes Huse og sagde, hun skulle give Peder Jøvassen 7 Daler, som skulle gives ham en riod at få afdødes U. Han ydede for Peder ikke noget om, at han havde haft Klammer med Peder Jøvassen — Hars Vasen var som sadvanlig. Omkring ½ Time efter hendes Broder havde forladt hendes Huse, begav hun sig højop for at male og medtag sit lille Barn en Drøng paa 3-4 år. Den yderste Dør stod ooen, men Døren til Stuen var som sadvanlig tilslukket med Skærke. Da hun kom ind i Stuen, saa hun sin Broder liggenude udstrakt paa Ryggen paa Gulvet i sit Blod. Hun blev yderst forskrækket. Der var ingen i Huset uden hendes Barn

Peder. S. i tærgarnmel, som han havde haft liggende oppe hos sig de
to sidste Natter for Louroes Skyld. — Hen sprang derfor straks over
i mod P. Hørgaards Hus og raaable, han og hendes Mand skulde kom-
me at reddle hendes Broder. — Hen gik over til hendes Broder
(Peffen Pederseni Brudegaard) for at undervelle om det passerede.
Hen havde udfyldt hendes Drøng, der laa hos af dode, og han sagt, at
der var en høj Karl her imorges, og at han havde hørt om Morbro-
der klage sig lidt, ontrønt som en Kat, og at han havde puttet
sig under Dyrnes. — Hen har hørerken hørt eller set P. Jøvassen
komme ellers gaa hofra i Dag, men han var hørt i byles, da hun
kun med Melken fra Kødset, hvilket var i Mortensingen omstoring
Klok sekse, og han ikke hørerken inden hun og hendes Mand gik,
hvilket var Klok 6½ omkront. Hendes Broder sagde i Afkørsel Peder
Jøvassen vilde have Uret, men at han ikke ville lade ham faa det,
da han ikke havde Tonge nok. — Hen hørte ikke Peder Jøvassen
sæt tale om Kret. — Der var ikke tanken om nogen Uenighed
mellan ham og hendes Broder i byles. — Peder Jøvassen har lid-
ligere af og til kommet til den af dode, mest om Aftenen. Denne
P. Jøvassen har ikke noget godt Ord paasig, dog ved hun ikke,
at han tillegore har været i nogen Fortlegenhed, naar undtages, at han
i endevarende Sommers hat været sagtigt fot et Overfald paa Storcor
Hedehus i Løgager.

Efterat Jens Laurersen og hans Hone havde afgjort disse Fortklorin-
ger, forkattes Fortkloron i Laur. Pedersens Huse med. Afhøring af Peters
Hørselaard, som berettede følgende: Til Morges mellem Klok 6 og 7.
da han var beskæftiget udenfor sit Huse med nogle Søe (Græstørre)
kom Jens Laurersens Hone løbende fra Stedet over imod hørra og hyspede
og skreg, og han fulgte tillige med Peder Laurersen, der kom af Landet,
med hen og saa, hvad ogsaa Jens Laurersen havde berettet. — De
tog den ønde og lagde ham i Tongen efterat Barnet var kom-
met deraf. P. Hørselaard gik hjem, da han ikke befandt
sig vel, men kom kort efter igen og da var den af dodes Kø-
der og Jens Laurersens Hone kommen tilstede. Han talte sidst

med af dode iøftes Klokomtrent 7. da han var ovre for at sige,
at han ikke kunde faa Jens Laursen til at tørke i Dag. — Han har
ikkeset Peder Jøssesen her ved Husestæmorges. Han har ikke set ham
siden i Søndags i Them Kirke. — P. Hjersgaard sprang til Sognefog-
den for at gøre Anmeldelse. — Torblad bleo taget ned til Peder
Jøssens Fader for at anholde paagældende, men de træf ikke. Jøs-
sensen bjemme og hans Forældre, der ikke vilde vide noget om at
paagældende havde været hei imorges, foregav, at han var gaat
til Silkeborg imorges. — De lovede imidlertid at anholde ham
og lade ham transportere til Sognefogeden, saasnæst han
maotta lade sig indfinde.

Jamna Dags Klok. 3 blev Forkoret forløst paa Gud
Stephan Pedersens Bopæl i Brænde. — Her femslod af dode Mæ-
der Moder i Mette Calbriæ Laursdatter, gift med Afhægsmænd
Peder Steffansen i Brænde. — Hun saa sidste Gang sin af dode
Søn i gaa Afles, da han var ovre i Gaardens medhavende sin St-
sters lille Dræng for at besøge dem. Han var her omkrent 1½ Time
og var tilsyneladende i engod Stemning. Han gik hjem omkrent
Klok 7. Han fortalte ved denne Lejlighed, at Peder Jøssesen havde
i gaa Afles været hos ham, men hvad hans Brinde var omtalte
han ikke. Det var hende bekendt, at Peder Jøssesen tidligere var
kommen til den af dode, og hun ved ogsaa, at de i den senere
Tid havde staet i Underhandling om et hennes Søn tilhørende
Ud, som Peder Jøssesen vilde købe. — Hennes Søn skulle have
haft Bryllup med Søren Hjorts Datter af Salten Skov, og hun vedt
at Forholdet mellem ham og hans Forlovede var meget godt. Han
var i det hele vel fornøjet med sin Stilling.

Derefter bleo Forkorene foreldrig slættede i Brænde og Forkønspro-
tokollen fulgt følgende Tilsførelse:

„Peder Jøssesen er sterkt mistankt som Lemningsmand.
— Dommeren degraderede, at hans Person vil være al belægge
med Arrest, hvor og naar han anträffes, og des træffes et ordslett
til hastigt Paagribelse af ham.“

Pellen med den konstituerede Herredergsfoged Warkoe fra
Bredstrup i Spidsor mødte forelæge videlloftige Undersøgel-
ser og holdt en mangde Forhør, før der kunde komme klar-
hed over hvad der skete i Brænde den 5 November 1853, men
omseider fandtes der ud af, hvad Peter Jøsua forelæg sig nærm-
le Dag, og ved at sammenholde Oplysningerne fra mang-
foldige Forhør - videlloftige som de var - kander fortællas
følgende derom:

Det var ingen der saa Peter Jøsua forlade Laurs Pedersens
Hus den 5 November. Da han gik derfra lukkede han Døren ind
til Stuen, men lod Yderdøren staa aaben. Hans Hjem låa
3a 4 km fra Brænde, men ^{han} gik ikke ad nogen egentlig
Vej, men over Mark og Lyngheder. Uret og Pengen, han
havde røvet, havde han i sine Lommer. Pengene skilte han i
to Hold, saa han havde de to præsische Daler forsigtig, og de
4 Specier i en anden Lomme. Laurs Pedersens Tung havde han
bort fra sig i Lynghederne. Da han kom hjem til sine Forældre,
visste han dem de to Præsere og forlalte at have faaet disse
som Laurs Pedersen og havde lovet denne at betale tilbage,
hvad de var mere værd end de 5 Daler, som han foregås nu on-
delig at have faaet paa den Maade. Efter at have faaet Mod, gik
han op Pled til Silkeborg for at forrette Prindet for sine Forældre
og lot, som han ^{han} sagde, at have sendt Bud til ved Hobmand Holte
Jernmanns Mellemkonsti. Det drogede sig om 8 Daler for et Uc!.
Da han gik hjemmede var han solig som sædvanligt.

Efter hvert Peter Jøsua sine forlalte gik han gennem
Krattel forbi Balleraskes Hus ad Ugen til Logagervestskov,
deraaat waas over Marken, norden om Logager ind i Logager
Skov, hvor han tog Vegen og fulgte denne til Landevejen i
Nørheden af Rixes Stod (Honghus) i Silkeborg Skov. Derpaa
fulgte han Landevejen til Silkeborg. Her forrettede han sine
Prindes for Forældrene, nemlig Indhol af Hafpe Ekorn og

Sukker og han skulde også have noget Tøj med hjem fra
 en Farves. Etsig selv köble han en Opstanderstøbe med Ha-
 boved og Hestehætte og et Halskrække. Han tog nu fat
 paa at faa Urol, han havde røvet - saa vidtmuligt - gjort u-
 kendeligt. Ved Middagsstid gik han ind hos Urmager Larsen for
 hødenne at faa indgraveset paa Urols Bagvise Bogstaverne
 H. L. og Starstallet 1830. Urmageren bestemte, han moatte hente
 Urol om en halv Time og efter en Times Fortid kom han for at hem-
 ledet. Nu köbte han en tyk Tornbaks Uthade, som Urmage-
 ren gjorde ham fast ved Urol og i denne Hede blev anbragt
 en Urnøgle med Staalapp og et Zignet af samme Beslend, ved
 den Nøgle og Zignet var en Messingring, som han puttede løs i
 Lommen. Han beklædte Urmageren for Ulejligheden med Urol 8 Skil-
 ling, for Heden 18 Skilling og for Nøglen 4 Skilling. - Derefter gik han
 ind hos Urmager Bunk og anmeldede om at faa et nyt Glas
 og en ny Visir indsat paa Urol. Det Glas det var paa Urol i
 Førvejen var ubeskadiget med Undtagelse af, at der fandtes en
 lille Rift ved dete Kant. Han opgav, at det gamle Glas ikke
 sad godt fast. Nu fik han et tykt Falertyglas. Under Samta-
 len, medens han sad hos Urmageren, fortalte han denne, at han
 var fra Selsstrup Højt og fortalte ogsaa, at der var mange Dyr
 i Krattet, og han indbød til at komme ud til sig paa Jagt.
 Urmageren beholdt det gamle Uriglas og den aftagne Viser.
 Dette Ting blev senere afleverede i Retten - Peder Jøsua havde tidli-
 gere set en Pistol hos Holmend Hollermann og ind hos denne
 for om muligt at købe den, der blev forlangt 3 Daler for Pistolen,
 men efter nogen Handlen lod Hollermann ham faa den for
 2 Daler 4 Mark. Den havde hæddel ligget i en Rull og var i sin
 Tid blevet brugt til at haves med paa Ryggen, nu laa den med
 Blæse mellem Knaldhætte og Hane, og Peder Jøsua köbte den,
 for at bruge den til at skyde Mygge i ind ned. Hvor vid-
 der var nogel sandt i, at Holmend Hollermann skulde ron-
 de Bud til Rossemageren i Linnaa om at møde i Silkeborg for

at betale Pengel til Peder Josva videst ikke, videst ikke, men des var ikke blevet sendt noget saadent Bud og der kom hverken Bøse seniges ellers Pengel. Peder Josva var ogsaa inde hos Vibomand Due, og der hørte han en Uthalskade, hvori der var Laas og en Holes ellers Skydering.

Da han havde jo alt alt dette besøjet var Hobben blevet tre om Eftermiddagen, og han gav sig paa Vej bygmetter, hvor han blev modtaget med træde blåser og fik at vide, at han var mislænt for Mordet i Brande, og at han skulle arresteres.

Peder Josva kom med travl Virksomhed 1 1/4 time, der gik, inden der kom Vagtmænd for at passe paa ham. Pistolen gento han under en Handkirt i Foraldrernes Sæde. Enaf Specielle, som han endnu havde i Behold, skyldte han under Tid i Moderens Dragkiste. Endnu havde han flere Penge, end han var døde vise sig med, og han gik da ud Vegen til Løgegor ad Hædehus et kort Stykke fra Foraldrernes Sæd ind i Knætten og paa østre Side af Vegen skyldte han Yllmark under en Frørod. Ved pakkede han ind i Papir og tog et Forblæde af sin Modest og svæbbede om. Han gik ud i Heden og skyldte Pakken under nog en utsælet Sæd ved Hæsels Sidewaq. Alt dette fik han besøjet, uden at Forældrenes sag, hvad han tog sig for.

Dagen efter, alltsaa 6 November - Kl. 5 Morgen mødte Retten paa Josva Christens Bopal. Retten blev sat af Dommeres Wartho, og der begyndtes med Forhør over Josva Christensen, og den forklarede, at hans Søn kom til Huse i Aftes i Storkommagen, og straks kom 3 Vagtmænd, som han efter sit Læste hæde sendt Bud efter. Dommeren efteraa Peder Josvas Hæster, og i en Trojekormne fandtes en Lidse eller Snor til et Ur, samt deri en Nøgle med en Messing holder. I den ene Bukselomme fandtes en Skindpung med 3 Hobbet Enesleskillinge og en Halvkelling. - Disse Ting tog Dommeren i Forvaring. Peder Josva forklarede noget af, hvad han havde haft paa Sil-

heborgluren: En Historie om Bøssomagoren, til hvem han foregav at have solgt et Ur ved Yuletid sidst og, at hans skude have Tengs derps - 8 Dales — Bragtig Gaar. Vedere fortalte han om Tøbekandelen og Værkobet til Forældrene og at han var gået fra Silkeborg ved 3 Fjeder og kom hjem i Kortningen. Han fortalte, at han Dagen før var gået til Brænde om Akerne genen, før han gik til Silkeborg, forat fåa 5 Dala hos Laurvs Pederssen, som denne forhen havde modtaget i Fæste paa et Ur og at han fik 2 præcise Daler af ham, men da disse Værdi var i alt 32 Mark, var det 2 Mark for meget og han havde, sagde han, lovd at betale disse til Laurvs Pedersen paa Torsdag.

Da det var vanskeligt at holde Forhør hos Josva Christensens fordi dersleks var formange og uvedkommende Tilhørere, besluttede Dommeren at flytte til Brænde. Der blev afsagt Brotdoket over Peders Josva, og han blev affivet til Vagtmændskalet, som transporterede ham til Brænde, hvor også hans Forældre blev tilslagte at møde ved Dagens Frembrud, og samme Dags Formiddag Klck 8 blev Forhør fortsat paa den afdøde Laurvs Pedersens Bopæl i Brænde. Peders Josva forevistes i Udenernes Overværelse Laurvs Pedersens Lig med det gabronde Gaar i Halsen, og det blev forholdt ham, at samtlige Omstændigheder talte for at han var Gerningemanden, men han, naglede med stor Holdblodighed og Bestemthed at være skyldig i den omhandlede Forbrydelse og paaslod meget, at han aldrig havde haft noget udestaaende med den afdøde, i Stedelighed ikke den foregående Morgen, da de skulle i al Verskabelighed". Her fortalte Forhørsprotokollen saaledes.

"Han fortalte, at dengang han forlod den afdødes Huse i går Morges, hvilket var omtront Klck 3½ korn en Person gæende herop efter Huset fravækklev. Denne Person kendte han ikke, da han ikke saa noje kunde se ham forniedelt ifl. standen, men Personen var virigt herbet ved Huset, nemlig straks ved den sondre Ende af Huset, han kan juest ikke

sig, at Personen, jæt var af dødes Soeg og Jens Laursen, men han kunde ligne denne baade med Hensynt til Højde, Figur og Håndledsdragt. — Han var nærlig iført blaa Frøje og blaa og hvide Buksører. Vester kunde han ikke se, hvorledes var. Han havde en fed Klædedaskel paa. Dommeren foreholdt Peders Ysra, at det forekom ham mærkeligt, at han endog kunde se Huldsene paa Personens Klædet, medens han ikke destomindre foregives ikke at kunne kende ham. — Han vedblev imidlertid sin Fortælling. — Da Spørgergsmaal, hvad Personen havde paa Fod, dermede varedahan: „Formodentlig havde han Frasko paa? — Han kunde altsaa sige en Utlig hed under Dørhælet. — Videre gentog han sin Paastand, at havde forestillet de to præussiske Daler af Laurns Pedersen. Da han blev fortalt, at Kniven og Ulkædets blad erklærede han ikke at have set Kniven før, men at han nok havde set, at af døde har haft en saadan ved sit Ukr, og at han havde hørt Ukr påkøb inde i Lovskammeret paa Kæggen over Langen. Han fortalte, at Bøssernaguen Jens Nielsen middle ikke i Silkeborg hos Holtzermanns, og at han ikke fik de 8 Daler, som var den halve Hobcaum for det til ham solgte Ukr. Videre fortalte han vidstofligt, hvorledes han havde handlet og udgivet Penga i Silkeborg og siden om sin Far og Hustru.

Jens Laursen forslo dog et børde, at den Mistanke Peders Ysra har villet øje at nagle sig fra over paa ham, at Legtelsen er falsk og ugrundet. Haars Hone Johanne Peders datter og Peders Hjærsgaard blev aftalte og fortalte om, hvad der var sket og hvad de havde have set og hørt om Morgenens, da Moretts helse. Ysra Christensen og Huldsen gav Fortælling over, hvad de kendte til Ulkædelen mellem Laurns Pedersen og døres Son og navnlig, hvorledes Pedersson havde paa Christianshede Marked løbet at tilbagebetale de 5 Daler og om hvorledes Peders Ysra havde vist dem de to præussiske Daler og sagt dem, at han skalde betale 2 Mark deraf tilbage paa torsdag næste middag paa Brylleupsgilde i Roskov. Den ene af Præusserne

havde Peder Jøsua, medens Møderen saa derpaa glemte. Drog
kesten. — Efterat havde Jøsua Christensen under et lang vorigt
Tørke havde forsøkt om, hvad der ville ske om Sønners Færd den
omtalte Morgen, stansedes Torhøjet og vedværtet indtil
videre. Const. Dommer Harthoe og hans Bedrifter drog fra
Brande, og Peder Jøsua blev transporteret til København i
Bredstrup.

November fortsættet Torhøjet paa Tingsledet i Bredstrup, men
det var der ikke andet ud af, end at : Peder Jøsuas vedkøb paa det
bestemmede lede, at paadan sin Uskyldighed. — Dagen derpaa 8 Novem-
ber tog Birig heden til Brænde over Peder Jøsua. — Lagene fæstnede
Jøsuas og Distriktslæge Ryge fra Horn var kommen til Stade og forlyg-
Obduktion, hvoreud også Peder Jøsuas Klæder m.m. blev undersøgt,
men det fremkom intet til videre. Oplysning, udenat der gaves tilslut-
tet begrave Lauri Petersens Lig. — Samme Dag blev Torhøjen fort-
sat paa Stephan Petersens Bopæl i Brænde. Obduktionen havde ingen
Indtryk givet paa Peder Jøsua. Torhøj ble holdt over Stephan Petersen,
dennes Fader, Stephan Steffensen, Jøsua Christensen og Hustru. Jeni Lau-
rens Høne m.fl. Herunder kom Lagene op angaende Overfaldet paa
Horn Hedehus og Syverid af de 40 Daler. Jøsua Christensen Høne mætte
her tilligemed hendes Mand afgive vidtløftig og indgående Forha-
ring om alt dette og om de Konstændigheder, der var forbundet
derned. Stephan Petersen og Pader fremkom med Mottalede over,
at de havde advaret Lauri Petersen mod at have noget at gøre
med Peder Jøsua. Saavel denne Dag som senere under Torhøj
fastholdt alle Lauri Petersens Flægtninge, at de intet havde
hørt om, at han vilde lade Handelen angaaende Peder Jøsua
hos Kol af Usæd gaa tilbage — Lovtimoed — Familien lodel-
lest til at vide god Besked om Usædelen. — Stephan Petersen
fortalte under Torhøjet, at han paaden Dag, da Mordet paa Broderen
foregik havde været til Marked i Holstebro med travare Han
Fader havde ogsaa — for egen Regning — været til samme Mar-
ked med Vares; nogle Dage før havde han Stephan Petersen vist

37

hos Josva Christensen efter et Parti Slagvoller, som skulde med
til Holstebro. De havde ved denne Lejighed drøftet Urhændelen.

Samme Dags Aften kl. 10^½ blev Førhørretten redsat i
Thern Hø. Førhørene lededes af const. Dommer Etthoe med lidens
Contorist Esseboldsen og Sognefoged Peder Larsen (sædvanlig
kaldt P. Lovdal). Politibetjent Poulsen havde været ude for at undersøge Peder Josvas Ford i Silkeborg paa den Dag da Mordet i Brøndby
fandt og Folgen deraf var, at Urmagerne Larsen og Bunk
kom frem næste Aften i Thern og fortalte for Dommeren, hvad
vi kendes af det foregående angaaende Peder Josvas Handlen hos
dem. Peder Josva blev desværes formstillet for Dhr. Urmager
Larsen og Bunk, og disse erklærede pt han var den Person, der
havde vært inde hos dem. — 9 November blev Førhoret over Peder
Josvasen fortsat i Bræddstrup. Han fastholdt sin Uskyldighed
i Mordet og Syveriet af de 40 Daler hos Jørs Chr. Nielsen. Møgt
omstændeligt blev sagene gennemganget med ham i alle En-
hedsrådet. — Han nægtede alt — gav spidspridige Fortslægninger
og Neglede sine Hændelser hos Urmagerne i Silkeborg o. s. v.

10 November blev desigen redsat Førhør i Thern Hø. Han
til var mødt Urmagersvend Niels Christensen af Silkeborg.
Han afgav samme Fortslægning som Mesteren, Larsen havde
givet. Peder Josva var ført med til Thern, men han saa høj-
tigbevægtet og gradende i Urværet, hvori han var kendt.
Han blev nu formstillet for Dommeren og igjen alvorlig for-
mønt til at sige Sandhed og nu kom Tilstædelsen. Førhors-
protokollen fengives denne saaledes: Han tilslaaer nu gredende
unders Græd, at han er Gerningsmanden til den omhændede
Fortrydelse. Da han numtek Lördag Morgen var hos Laurits Pe-
dersen for at faa de 5 Daler tilbage, og Laurits Pedersen ikke vilde
give ham disse, men vedblev at holde ham ved Græd, tog
hanen Barborkniv, der laa paa Bordet i Stuen — dens sam-
me som han i Retten er klædede og følgede ham dermed lo-
Snit i Halsen. Dette skele først efter, at Laurits Pedersen havde
de mælt.

svoret paa, (og bandet paa) at han aldrig skulle faa en Skul-
 ling, i hvilket Øjeblik han satte den Beslutning at dra-
 be ham med Kniven, som han i dette Øjemed tog paa Bordet i
 Stuen, hvorto da han og Laurits Pedersen befandt sig. Laurits
 Pedersen saa ikke, at Arrestanten tog Kniven paa Bordet tæt-
 ved, hvor Arrestantens lod, thi Laurits Pedersen vendte Pung-
 gen til ham og saa ikke Arrestanten gjorde nogen til at løfte
 ham Saaret. Det var med hastig Bewegelse Arrestanten strak-
 le den høje Haand ud og gav ham — o. s. v. — — —". Hencphter fid-
 ges en nojere Beskrivelse i Enkeltheder af den Blodige Handling.
 Doncta fortalte Peders Joseva, hvorledes han ud af Laurits Pedersens
 Bukselomme, den højre, tog en brun Læderpung med Penge i, hvil-
 ken Sung han puttede sin Lomme, hvorpaa han straks gik bort og
 gik i Retning efter sin Fader Claus. — Sådor da han var kommet et
 Stykke ud i Keden, fandt han de to præussiske Daler, som han put-
 lede i sin Lomme, medens han kastede Penge fra sig i Keden.
 Han ^{sat} paa, han havde ikke taget Laurits Pedersens Ulo, og at han ikke
 havde set det den Morgen, Mordet foregik og at han ikke havde noget
 Ursamme Dog i Silkeborg. Angaende den omtalte Ulokade
 sagde han den var købt i Herns Kro. Han indvormede Syve-
 ret af de 40 Dales hos Jens Chr. Nelsen. Der efter blev han overgi-
 ved til Bewogningen, men forlangte en Samtale med Dom-
 meren i Enrum. Her tilstod han at have borttaget Laurits
 Pedersens Ulo. Han vedkendte sig nu det i afdødes Ulok fandtes
 en Stykke Gangkede. Det tilsvarende Stykke havde han
 kastet fra sig paa Vejen til Silkeborg. Ulok tilstod han at have
 været inde hos to Urmager i Silkeborg og at han havde ladt
 Grundinger af Urets Ydre forelæge for at give det noget ukon-
 deligt. Endvidore tilstod han at have skyttet Uret i sin Faders
 Lade, hvor han vil kunne prævises det. Han nægtede at have
 taget Penge end præussiske Daler hos Laurits Pedersen. —
 Samme Aften fortsatte Forhørret paa Laurits Pedersens Bopæl
 i Brænde. P. Joseva blev fremstillet og frems tildele, hvorledes

alt var foregået. Døfper drag de til Jøsua Christensens Sted
hvor Peder Jøsua i Laden fremstog Uret tilknyttet Heden, saa-
ledes som det laa indpakket i Papir og i et Forbundte. Forhore-
ne blev dermed sluttede for den Dag og Dommer Marthas og
Peder Jøsua tog til Bræstrup.

Forhørt fortalte 18 November og Peder Jøsua fortalte, at da han
var kommen ud paa Heden bort havde han den afledes Ting og
døfper afsondrede Specierne fra Preusene og sat dem ned i
den ene Side af sine Bukselommer, han troede i Lommen, me-
dere han kom Preusene i Lommen paaden anden Side. Han ville
nemlig have Preusene for sig selv for at kunne vise Forældres dem,
naar han kom hjem. Han lavede en Historie om Specierne var
ikke komme i Lommen, men at han maa have skullet dem
ind mellem Bukselappen og Lommen; og at de saa var gled-
ne ned mellem Bukseline og Benet og derved tabt. Han gav
en Skildring af sit Ophold hos Ladis Petersen, om Samtiden med
Barnet i Sengen, om sit Forhold til Jens Elmer Nielsen og endda
sin Beklagelse over, at derselv havde facit en set Tordflydel paa
hvad han gjorde og foretog sig. Dommeren bemærkede, at Arves-
ten under Forstale med ham i Barnet havde groft og vred højt
bevæget. Han havde fojet Foranstilling til, at Forstalten orholder-
der befalede Undervisning og Forbedrelse af geistlige. — Forhørt ble-
døfper felsat og igen fortalt den 18 November paaføringen skedt.

Gleffen Petersen var den første, der blev aflatet. Han blev forevist bla-
set da var fundet i Laden og genkendte det, hvilts Foranstillingen. Han
havde hørt af sin Ejendomsherre, at denne omvælgeren, da dom-
meren var ude hos Jøsua Christensen for at anholde Peder Jøsua,
havde set Jøsua Christensen komme frem fra Brættet med noget
Papir i Haanden, hvilket han, idet nogen kom imod ham havde stuk-
ket i Lommen. Karlen meddelte, at han havde set Jøsua Christensen
gå henad efter Brættet til, hvot det var et Bagerhus. Nogda kom han
strukken igjen tilbage og havde da noget Papir i Haanden, hvilket han
vuldede sammen og puttede i Lommen, da Kusken fra Bræstrup

kom ud af Døren imod ham". Dernæst blev Peder Hjarsgaard af-
 hørt om, hvor Laurs Pedersens Kastjet havde ligget, da han kom
 ind og såe ham ligge død. Hvorledes han fik sendt Peder efter
 Doktor Ryge og gik til Sognefogden for at mættedeket i hele og orn hans
 Tur til Josva Christensen for at få Peder Josva anholdt — Jens
 Laursen var ogsaa mødt og fortalte om, hvad han hørte og så, da
 han havde været inde hos Laurs Pedersen om Morgenens kri Hoved.
 Jens Eki Nielsen fremstod og fortalte om Tyskejet af de 40 Daler og om al-
 le de Omstændigheder, der var forbundet dermed og om hvorledes
 han havde været Radvigiver for Peder Josva i denne Bosseaffair.
 Han nægtede at have rædet ham til at bruge Vold. Saal kom Kian
 Hedehus frem og fortalte omstændeligt om Peder Josvas Overfald
 paa ham. Det bragte aar deraf, at Overfaldet var sket paa Kian
 Hedehusens ejendom. Josva Christensen mødte og blev forhørt om
 gaaende Peder Josvas Ford hjemme, da han kom fra Brande
 om Morgenens, og da han kom fra Silkeborg om Aftenen.
 samt om hans Færd til Bossemageren i Voel. Josva Christen-
 sens Hone blev afført og udtalte sig som hændes Mand. De
 erklærede begge ikke at have set Sonnen stikke noget til Peder,
 da han kom hjem fra Silkeborg. Dagen efter den 16. November
 fortsatte Forhørel. Josva Christensen forhørs angaaende den Spe-
 cie der var fundet i Dragkisten, og som han nu afferede i Ret-
 ten. Han anmodedes over, hvor de andre Specier var blevne af og
 han svorde ikke Historien om, at Sonnen havde tabt dem.
 Peder Josva blev forhørt derom men fastholdt sin Forklaring om
 at have tabt dem. Specien i Dragkisten nægtede han at
 kendte noget til. — 21. November fortsatte Forhørel. Derunder kom
 kom, at Dommerens Kiesk ikke havde set Josva Christensen have
 Papir i Haanden, da han kom tilbage fra Krattet. Peder Josva
 blev forhørt, angaaende Specien i Dragkisten og fortalte at han
 havde, straks da han kom hjem fra Silkeborg, havde vist For-
 aldrene den og sagt, han havde den af Jens Nielsen (Bossem-
 agen) fra Voel. Han sagde, han vidste, Specien blev gennt

i Dragkisten, men han kunde ikke herske om det var ham selv eller hans Faralder der lagde den dørt. Det var ikke Salom, den skuldede by ules.

Peder Jøsua vedblev at fastholde sit Udsagn, at han intet ondt vilde høre tilføjel Laurs Federson, naar denne havde lovet ham de 5 Daler, og det var først, da han var blevet vred paa Laurs, fordi han nægtede nogensinde at betale ham en Skilling, at han besluttede sig til Gerningen. Skont Arrestanten foregiver, at han var oneget vred, saa vel som og, at han er af hæftig Temperament, fraastaaer han dog, at Laurs Federson ikke markede noget til hans Udele, da han ikke gav denne Loft i Ord."

Peder Jøsua fastholdt sit det sidste, hvad dette Udelag af Førhers protokollen mellel ligesom han også fastholdt, at Laurs Federson havde lovet at give ham de 5 Daler den ulykkelige Morgen.

25 November blev Forhør holdt. Them Hvo. Han mindte Bøssemageren og Jens Nielsen af Væl og gav Forklaring om Forholdet og Handelen med Peder Jøsua. Denne afgav sin Forklaring desværre og Resultatet blev, at hvert holdt paa sit. Samme Dag mødte også Laurs Federsens Folketræk Bro Catrine Svendsdatter. Hun var først blevet forlovet med Laurs Federson for 14 Dage siden og kunde meddele at Laurs Federson havde sagt hende, han vilde selge sit Lommeur, fordi han havde skaffet sig et Stueur og derfor ej behovde Lommeuret. Hun kendte ikke noget til Laurs Federsens Forhold til Peder Jøsua. Jens Chr. Nielsen meldte, at han, Jøsua Christensen og en Karl Jørschelsen havde vandsagt efter de omtalte Gangen (Spanne). De komstede mellom Glæder i en Dragkisteskuffe en Specie, som ingen af Husests Beboere vidste af at sige og var de antet tilhørte Peder Jøsua. Jens Chr. Nielsen udtaalte, at han aldrig havde hørt hvemker af Familier eller andre, at Handelenom Hvo skulde gaa tillæge igen! — Jens Laursens Hone og hendes Søn, den 5aareige Peder, blev aftalt, uden at der fremkom nogen nyt. Jøsua Christensen og Hesten afføjtes, men hældt, at de ikke kendte noget til Spannen fra Dragkisteskuffen, hvormod Peder Jøsua påstod, han havde vist dem Spannen, da han kom hjem fra Silkeborg, men inde-

rommede, at det maae rive ham selv, des havde lagt den i Steffens
Hvidtindomme, han tillige, at hon stedligere forblaevnyomt have
tabt. Pregen var usiglig, og han moatte derfor gote Regnskab for
de 4 Speciers Brug, og nu kom han fremmed, at han havde kibl
en Pistol for 3 Daler hos Hobmadsd Holtermann, og med, hvad han
havde betalt hos Urmagene o. s. v samt om Pengene, han havde
skjult under Træoden. Sagen om Røveriet mod Lauri Laursen
fra Høgslund var fremme igen og Peder Jøsua gav Beretning om
sin Hemfart fra Christianshede Marked og Jøns Chr. Nielsen be-
kraeftede Rigigheden deraf.

Dommens synes, det blev efterhaanden mere og mere tydeligt,
at Jøsua Christensen og Hestre havde sogt at vise Løn understøttel-
se, med Hensyn til Fabrydelsen. Han overredede desfor Arrest
paadere i Personer og de blev derfor førte i Arrestar i Broedstrøg.
Lønrefogden P. Lovdal blev ordnet til at foranstalte Tilsyn med
Jøsua Christensens Hus og han paalag sig at soge at finde Pisto-
len og de styttede Penge, og den 28 Nov kom han frem med baade
Pistol og Pengene, der var fundet under en Standsbælg og under
Træoden i Køttet. Peder Jøsua blev forhørt om Grunden lid, at han
begyndte Pedersens Ulo og Penge. Herom sagde han, at det skete
af en øjebetragtning, som kom over ham ved samme han havde
udført Drab, idet han saa Lauri Pedersen, som låa paa Galvot,
havde Uret i Lommen. Han sagde da at have været med til
Røveriet og Overfaldet paa Lauri Laursen, Jøsua Christensen og
Hestre. Høvforhøire angaaende Lauri Pedersens Lofteon at lade
Uthandelen gaa tilbage. De fastholdt deres Raadland om Specien
i Steffens, om Hemfarten fra Christianshede Marked, samt
om, hvorledes de havde opdraget Lønnen i det gode. — 1 Desember
blev Stephan Pedersen, Jøsua Christensen og Henn Hedehus
paanerklaaret tilligemed Jens Christensen i Hedehus. — 3 Desem-
ber blev Lauri Laursen fra Høgslund affriet. — 8 Desember hold-
tes Forhøire i Them Hø, hvor Hobmadsd Holtermann affriedes,
tillige forhøire Steffen Pedersens Hønefærnde, en Gyntelbørn
fra Gjessø, Ballerups Høne og Peder Jøsua. Sidstnævnte

beklagede i Ensuun sammen med dommeren over Jens Chr. Nielson, som ved Pasvikning var megen flygtid; han's Ulykke fødte han havde bestyrelset ham i Sogn og Voldsmøk. Han fordede dommeren Historien om Anders Jersens Styrt, som Jens Chr. Nielsen mente sat have styretet, om denne Overfald paa Josva Christensen m.m. Peder Josvas Moderaaphedes om disse Ting og bekræftede for Hørstede's Sonnens Beretning, om Jens Chr. Nielsen. — Josva Christensen fastholdt sine helligere algemene Forklaringer. — Anders Jersen blev aften angaaende den forsvundne Styrt og havde delte, at Jens Chr. Nielsen havde oppført sig godt, da han syntes hos ham. Jens Chr. Nielsen fremkom og udtalte bl. a.: »Om han paa Peder Josvas Stjørgsmål om, hvorledes han bude holdt sig, naar han kom for Retten med Kran Hedehus, kan have tilraadet ham at benægte Overfaldet, ved han ikke, han mindes det ikke, men har han gjort det, saa har det vært af Godhed for ham. — Josva Christensens blev frigivne af Arresten, og han og Hestree rejste hjem.

Der blev aftenholdt Fører paa Stephan Pedersens Boplat Brænde den 15 Decemb're, hvor mange blev aften. Det var ved denne Lejlighed Balletash med Tilbudd om Ed vidnerede, at have hørt paa Christianshedsberetning, at Laurits Pedersen lovede at belæg 5 Dales tilbage, til Peder Josva. — Førerne drogede sig iornigt om Sager, der stod brædet nære og meget fjern. Tilbuddet var selve Mord sagen. — 22 Decemb'r fortsatte Førerne paa Tingstedet i Brodstrup, hvor Brodstrup Gravensen blev aphiøde og hvor Peder Josva nættel udbyde Forklaringer om hans Omgang med Kran Hedehus og Jens Chr. Nielsen. — I Januar 1854 fortsatte paa Tingstedet, hvor Stephan Pedersen, Josva Christensen og Hestree, blev aften. De sidstrævne især om dres Opdragelse af Peder Josva, og daefter drog de hjem, medens dres Son forlod tilbage til Arresten. — 16 Februar var Peder Josva i Fører angaaende Mislænkning om Deltagelse i Røveriet mod Laurits Laursen, Kræglund og fastholdt sin Uskyldighed deri.

Derefter føltes han tilbage til Arrestanten og dannede et Sagets slutted
i Forhørsprotokollen.

Sagen gik derefter til Dom, som blev udspændt 27. April 1854 [1854]
Dommen med dens Begrundelse fylde 8 Foliosider i Retsover-
lokkelen og den giver en ret fuld bærdig Beretning om Mordet, Fyre-
ret hos Jan Eler. Nielsen og Hønflæten med Knud Hellebæk. I Dom-
mens Fortale oplyses, at Sagrepræsteren Dr. Schack havde besøgt Peter
Jørra i Arrestanten og har erklæret, at, hvornår han fandt Arrestanten
af ensaag god og naturlig Forstand og saa vel oplyst, at det ikke var
de antages, at han har brygget Forbrydelsen i Uvidenhed om dens Spør-
dig hed, erfaarde han dog snart, at Arrestanten aldrig havde følt
sig gennemtrængt af de alvorindelige religiøse og moralske Sand-
heder. — Han erklærer, at Arrestanten nu har fåttet Forbrydelsens
Størhed; og at han er dybt nedbøjet af støger. — Han fornemmer også
at Græsomhed eller Haerdhed ikke er fremtræden i hans Cha-
rakter, men at Hidsighed og Hevnsgæ forord mord en høj Grad
af Lessindighed snarere har ledet ham ind paa Forbrydelsens
Bane. — "Aktor i Sagen havde forment at Arrestantens Folge-
de bør betragtes som Mord. — Retten med Defensor ønskede dog
vare af en anden mening". Arrestantens Forbrydelse kan således
 ikke betragtes som Mord ellers overlagt Drab, men bliver at anses som
foralligt Drab uden Overlag" — Peter Jørra domtes til at udrunde
alle af hans Arrest og Forhøring, samt af Aktionsflysmede Omhæ-
ninger, og slæbte lydes Dom's kendelsen:

Se hændes for Ret.

Arrestanten Peter Jørrasen boede næste sit liv. — Saa bon
han og at udrede alle af hans Arrest og Forhøring samtidig af hønen
lovlige flydende Omhænninger, der undede haim til at tor Procura-
tor Busch 12 Rdlag til Defensor Hammeraad Hansen 10 Rdl.

Itt effekcomes under Adfærd efter Loven.

Worthop.
son

Som Middomsmand.

Th. Eriksson. Thomas Jørgensen. Christianus. S. Rasmussen.
Sagføring fra de Kjendis Domspidkels Folio 268

36

Tidet Staffen nævnes i Domstolsigedens Indledning es det
 bemærket, at Peter Jøsses Straf for Føreret tillige vil var absorbet."

I Landsoverretten Domsprotokol. Dato 18 September 1854
folio 380 til 383. I Indledningen til Overrettsdommen, lyder Doms-
indledningen, som i den tyende Domstolsprotokol og Hændelsen gør-
des saaledes

Thi kendes for Ret.

Herrestanten Jens Peter Jøssesen bør have forbudtsit Liv og
lagges på Gleile og Hylt — Med Hensyn til Hæandommens Omkost-
ninger, hvorunder Advokat og Defensor for Overretten Procurator Ne-
sholm og Krigsraad Deigaard, tilliges Salarium høer 12 Rdl.
bør Undervoldsmassen ved Magistrat stående.

At efterkomme under Aftford efter Loven.

Lagen gik til Højesteret og døbte til Kongen. Antet tilskriv
Herrerofogden. Syrsling Brads Klæde des angaaende, og dermed
fulgte den endelige Beslutning af Staffen — saaledende :

Fredrik den Svende.

af Guds Haade Høje til Danmark, del 1. av og Gottho (O. 2. v.)
Vor Gunst! Øsor af vor Justitsminister allerede underdaugstfore-
draget en den 3de do ved Højesteret peahendt Lag, hvorunder Herre-
stanten Jens Peter Jøssesen af Søpstrup under Det Digt arbe-
troede Amt for Hvidt i Henholds til Forordn af 11 April 1840 § 34.
og Lovens 6-9-12. ifp. Forordn af 24 Septbr 1824 er dimit til
at have sit Liv forbrent og lagges på Gleile og Hylt — — —
Efter at have taget denne Lag med samtlige dens omstændige
heder under allerskiest Obervejelse, givs Virdig hæmnes til-
kende, at Vi allernædigst ville have den domfældte effekt
givet den ham ved bemeldte Højesteredsdom, som hødagt fol-
get, i dømte Livsstraf mod at han styrge sit Høje og
hensætte sig i Enghusarbyde fra Livstid.

Desuden da dig allerede underdaugt har at rette og det vi de-
re at iagfange. — Befalende Dig Gud!

Denne Kongeskivelse tillige med nærmere Uordenering om
Sagen blev afgjort fra Skanderborg Amtsrette 17 Februar 1853³⁾
og Dommen tilligemed den saakaldte Berædering blev fort-
kyndt for Peder Josva i Broedstrup Arrest den 21 Februar 1853.⁴⁾

28 Februar 1853 afgik en Skrivelse fra Skanderborg Amtsrette
ifølge hvilken Hægstrygningen skulde foregå i Thom Sogn og det
derned forbundne værøres og ordnede fra Retter i Broedstrup,
men paa Grund af Jurisdicitionens Forandring, hvorefter
Thom Sogn var kommet under Silkeborg Birk, skulde Richter
dommeren dertil Hæmmerjunker Droschel møde paa Ekseku-
tionsstedet forsom Politimester det at vægge over Ordens Over-
hovedelse, samledes, at Eksekutionen uforhørt kunne iværksæ-
tes. Det meddeltes, at Skarprettor Schmidt, der opholdt sig i Kø-
benhavn, var underrettet om at komme og udfore Straffens
og indfinde sig til Tid og Sted - Tilstædt heddtes det i Skovve-
sen, at naar Peder Josva var blevet hægstrøget skuldspar
var at aflævere i Fænghuset i Horsens.

Eksekutionen fandt Sted i Overvælse af mange Folk i
Brande. Folkmindet beretter, at "Hægstrygningen" blev
udført med Ris paa nogenlunde temmeligt Mand.

Horsens Fænghuses Ministerialbog melder, at Peder Josva
indsattes i Fænghuset 9. Marts 1853 - paa Lin tid.

Samme Ministerialbog melder videre, at Jens Peder
Josvasen, Fønse i Horsens Fænghus, døde og begraveses —
5. August 1859 — 23 Maargammel.

Holte Thom og Hammel Sogns Høkkeløjer flyttede
Josva Christensen og Hestru paa Thom Sogn til Hammel
Sogn i Foråret 1856.